

2004. évi CXL. törvény

a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól*

Az Országgyűlés abból a célból, hogy az állampolgárokat és a szervezeteket legszélesebb körben érintő közigazgatási hatósági eljárás

- erőteljesebben juttassa kifejezésre a közhatalom szolgáltató funkcióját azáltal, hogy jelentősen csökkenti az ügyfelekre háruló eljárási terheket, az elektronika és az informatika korszerű eszközeinek alkalmazásával az eljárások jelentős részében megnyitja az utat az ügyek gyors és egyszerű intézése előtt,

- megteremtse az összhangot az Európai Unió tagállamaként való működés követelményeivel, lehetővé tegye a hatósági ügyek intézése során a nemzetközi kooperáció kiszélesítését, a külföldi hatóságokkal való közvetlen együttműködést,

- az ügyfeleknek és az eljárás más résztvevőinek a hatóságokkal létrejövő kapcsolatát átlátható jogi szabályozás útján rendezze,

- a demokratikus jogállamtól elvárható módon és mértékben juttassa érvényre az ügyfelek jogait, a köteleességek teljesítése pedig túlnyomórészt önkéntes jogkövetés útján történjék,

- az általános szabályok elsődlegességének érvényesítésével garanciális keretbe foglalja a különös eljárási szabályokat,

a következő törvényt alkotja:

I. Fejezet

Alapelvek és alapvető rendelkezések

Eljárási alapelvek

1. § (1) A közigazgatási hatóság az eljárása során köteles megtartani és másokkal is megtartatni a jogszabályok rendelkezéseit. Hatáskörét a jogszabályokban előírt célok megvalósítása érdekében, mérlegelési és méltányossági jogkörét a jogalkotó által meghatározott szempontok figyelembevételével és az adott ügy egyedi sajátosságaira tekintettel gyakorolja.

(2)* A közigazgatási hatóság a hatáskörének gyakorlásával nem élhet vissza, hatásköre gyakorlása során a szakszerűség, az egyszerűség és az ügyféllel való együttműködés követelményeinek megfelelően köteles eljárni. A hatóság ügyintézője jóhiszeműen, továbbá a jogszabály keretei között az ügyfél jogát és jogos - ideértve gazdasági - érdekét szem előtt tartva jár el.*

(2a)* A közigazgatási hatóság e törvény alkalmazása során az eljárásban érintett kiskorú érdekeinek fokozott figyelembevételével jár el.

(3) A közigazgatási hatóság az ügyfél jogát és jogos érdekét csak a közérdek és az ellenérdekű ügyfél jogának, jogos érdekének védelméhez szükséges mértékben korlátozza.

(4)* A közigazgatási hatóság védi az ügyfelek jóhiszeműen szerzett és gyakorolt jogait, ezek korlátait törvény határozza meg.

2. § (1) Az ügyfeleket a hatósági eljárásban megilleti a törvény előtti egyenlőség, ügyeiket indokolatlan megkülönböztetés és részrehajlás nélkül kell elintézni.

(2) A közigazgatási hatósági eljárásban tilos minden olyan különbségtétel, kizárás vagy korlátozás, amelynek célja vagy következménye a törvény előtti egyenlő bánásmód megsértése, az ügyfél és az eljárás egyéb résztvevője e törvényben biztosított jogának csorbítása. Az eljárás során az egyenlő bánásmód követelményét meg kell tartani.

(3) A közigazgatási hatóság az eljárás során az érintett ügyre vonatkozó tényeket veszi figyelembe, minden bizonyítékot súlyának megfelelően értékeli, döntését valóságghú tényállásra alapozza.

3. § (1) A közigazgatási hatósági eljárásban a törvény keretei között a hivatalból való eljárás elve érvényesül.

(2) A közigazgatási hatóság:

a)* a kizárólag kérelemre indítható eljárások kivételével hivatalból eljárást indíthat, illetve a kérelemre indult eljárást jogszabályban meghatározott feltételek fennállása esetén folytathatja, és ilyen esetben a végrehajtást is hivatalból indítja meg,

b) hivatalból állapítja meg a tényállást, határozza meg a bizonyítás módját és terjedelmét, ennek során nincs kötve az ügyfelek bizonyítási indítványaihoz, ugyanakkor a tényállás tisztázása során minden, az ügy szempontjából fontos körülményt figyelembe kell vennie,

c)* e törvény keretei között felülvizsgálhatja mind a saját, mind a felügyeleti jogkörébe tartozó hatóság végzését és határozatát (a továbbiakban együtt: döntését),

d) hivatalból intézkedhet a döntésének kijavításáról, kiegészítéséről, módosításáról és visszavonásáról.

4. § (1) Az ügyfeleket megilleti a tisztességes ügyintézéshez, a jogszabályokban meghatározott határidőben hozott döntéshez való jog és az eljárás során az anyanyelv használatának joga.

(2)* A közigazgatási hatóság a nem jogszabályszerű eljárással okozott kárt a polgári jog szabályai szerint megtéríti.

(3)* A közigazgatási hatóság nem jogszabályszerű eljárása következtében személyiségi jogában megsértett jogsallany számára sérelemdíjat fizet.

5. § (1)* A közigazgatási hatóság az ügyfél és az eljárás egyéb résztvevője számára biztosítja, hogy jogaikról és kötelezettségeikről tudomást szerezzenek, és előmozdítja az ügyféli jogok gyakorlását.

(1a)* A közigazgatási hatóság a korlátozottan cselekvőképes vagy cselekvőképtelen ügyfelet, illetve az eljárás korlátozottan cselekvőképes vagy cselekvőképtelen egyéb résztvevőjét megfelelő légkör biztosítása mellett, korára, egészségi állapotára és értelmi szintjére tekintettel tájékoztatja az őt megillető jogokról és az őt terhelő kötelezettségekről, valamint a lefolytatandó eljárási cselekményről.

(2) A közigazgatási hatóság a jogi képviselő nélkül eljáró ügyfelet tájékoztatja az ügyre irányadó jogszabály rendelkezéseiről, az őt megillető jogokról és az őt terhelő kötelezettségekről, illetve a kötelezettség elmulasztásának jogkövetkezményeiről, továbbá a természetes személy ügyfél részére a jogi segítségnyújtás igénybevételének feltételeiről.

(3)* Jogszabály az ügy bonyolultságára tekintettel tájékoztatási kötelezettséget írhat elő a jogi képviselővel eljáró ügyfelek számára is.

(4)* A közigazgatási hatóság a törvényben meghatározott korlátozásokkal az ügyfeleknek és képviselőiknek, valamint más érdekelteknek biztosítja az iratbetekintési jogot, jogszabályban meghatározott esetben közmeghallgatást tart, és döntését az érintettekkel közli. A hatóság ugyanakkor gondoskodik a törvény által védett titkok megőrzéséről és a személyes adatok védelméről.

6. § (1) A közigazgatási hatósági eljárásban az ügyfél köteles jóhiszeműen eljárni.

(2) Az ügyfél magatartása nem irányulhat a hatóság megtévesztésére vagy a döntéshozatal, illetve a végrehajtás indokolatlan késleltetésére. Az ügyfél jóhiszeműségét az eljárásban vélelmezni kell, a rosszhiszeműség bizonyítása a hatóságot terheli.

(3)*

7. § A közigazgatási hatóság a költségtakarékosság és a hatékonyság érdekében úgy szervezi meg a tevékenységét, hogy az az ügyfélnek és a hatóságnak a legkevesebb költséget okozza, és az eljárás a lehető leggyorsabban lezárható legyen.*

8. §* Az eljárás megindítására irányuló kérelmet benyújtó ügyfél és az eljárás egyéb résztvevője - e törvény keretei között - az egyes kapcsolattartási formák közül szabadon választhat.

Nyelvhasználat

9. § (1)* Magyarországon a közigazgatási hatósági eljárás hivatalos nyelve a magyar. Ez azonban nem akadályozza a konzuli tisztviselő és a külpolitikáért felelős miniszter eljárása, valamint nemzetközi jogsegély során más nyelv használatának.

(2)* A települési, a területi és az országos nemzetiségi önkormányzat testülete határozatában meghatározhatja a hatáskörébe tartozó hatósági eljárás magyar nyelv melletti hivatalos nyelvét.

(3)* A nemzetiségi szervezet nevében eljáró személy, valamint az a természetes személy, aki a nemzetiségek jogairól szóló törvény hatálya alá tartozik, a közigazgatási hatóságnál használhatja az adott nemzetiség nyelvét. A nemzetiség nyelvén benyújtott kérelem tárgyában

hozott magyar nyelvű döntést az ügyfél kérésére a kérelemben használt nyelvre le kell fordítani.

(4)^{*} Annál a közigazgatási hatóságnál, amelynél a (2) bekezdés szerint a közigazgatási eljárás hivatalos nyelve nem csak a magyar, a magyar nyelvet használó ügyfeleket és az eljárás egyéb résztvevőit megilletik a (3) bekezdésben a nemzetiségek számára biztosított jogok.

10. § (1)^{*} Ha a közigazgatási hatóság nem magyar állampolgárságú, a magyar nyelvet nem ismerő személy ügyében magyarországi tartózkodásának tartama alatt hivatalból indít azonnali intézkedéssel járó eljárást, vagy a természetes személy ügyfél azonnali jogvédelemért fordul a magyar közigazgatási hatósághoz, a hatóság köteles gondoskodni arról, hogy az ügyfelet joghátrány ne érje a magyar nyelv ismeretének hiánya miatt. Törvény az e bekezdésben foglalt rendelkezés alkalmazását az itt nem szabályozott esetekben is kötelezővé teheti.

(2)^{*} A 9. § (3) bekezdésében meghatározott ügyfél kivételével a magyar nyelvet nem ismerő ügyfél - a fordítási és tolmácsolási költség viselése mellett - az (1) bekezdés hatálya alá nem tartozó esetekben is kérheti, hogy a közigazgatási hatóság bírálja el az anyanyelvén vagy valamely közvetítő nyelven megfogalmazott kérelmét.

(3)^{*}

11. § (1)^{*} Ha a közigazgatási hatóság döntésének magyar és idegen nyelvű szövege között eltérés van, a magyar nyelvű szöveget kell hitelesnek tekinteni.

(2) A 9. § (3) és (4) bekezdésében, valamint a 10. § (1) bekezdésében szabályozott esetben a fordítási és tolmácsolási költséget, továbbá a jeltolmácsolás költségeit az eljáró közigazgatási hatóság viseli.

(3) Jogszabály eltérő nyelvhasználati szabályokat állapíthat meg a hatósági igazolvány, hatósági bizonyítvány kiállítására és a hatósági nyilvántartásba történő bejegyzés módjára.

A törvény hatálya

12. § (1) A közigazgatási hatóság eljárása során az e törvény hatálya alá tartozó közigazgatási hatósági ügyekben e törvény rendelkezéseit kell alkalmazni.

(2) Közigazgatási hatósági ügy (a továbbiakban: hatósági ügy):

a) minden olyan ügy, amelyben a közigazgatási hatóság az ügyfelet érintő jogot vagy kötelességet állapít meg, adatot, tényt vagy jogosultságot igazol, hatósági nyilvántartást vezet vagy hatósági ellenőrzést végez,

b) a tevékenység gyakorlásához szükséges nyilvántartásba vétel és a nyilvántartásból való törlés - a fegyelmi és etikai ügyek kivételével - ha törvény valamely tevékenység végzését vagy valamely foglalkozás gyakorlását köztisztületi vagy más szervezeti tagsághoz köti.

(3)^{*} E törvény alkalmazása szempontjából közigazgatási hatóság (a továbbiakban: hatóság) a hatósági ügy intézésére hatáskörrel rendelkező

a) államigazgatási szerv,

b)* helyi önkormányzati képviselő-testület, ideértve a megyei önkormányzat közgyűlését is, valamint átruházott hatáskörben annak a 19. § (2) bekezdése szerinti szervei,

c)* polgármester, főpolgármester, megyei közgyűlés elnöke (a továbbiakban együtt: polgármester),

d)* főjegyző, jegyző (a továbbiakban együtt: jegyző), a polgármesteri hivatal és a közös önkormányzati hivatal ügyintézője,

e)* törvény vagy kormányrendelet által közigazgatási hatósági jogkör gyakorlására feljogosított egyéb szervezet, köztestület vagy személy.

(4)* Ha törvény vagy kormányrendelet egyéb szervezetet, köztestületet vagy személyt jogosít fel közigazgatási hatósági jogkör gyakorlására, meg kell határozni azokat az ügyeket, amelyekben e törvény rendelkezései az irányadók.

13. § (1)* E törvény hatálya nem terjed ki a szabálysértési eljárásra, a választási eljárásra, a népszavazás előkészítésére és lebonyolítására, a területszervezési eljárásra, a helyi önkormányzatok törvényességi felügyeletével kapcsolatos eljárásra, a felsőoktatási felvételi eljárásra és - az állampolgársági bizonyítvány kiadásának kivételével - az állampolgársági eljárásra.

(2) E törvény rendelkezéseit

a)* az iparjogvédelmi és a szerzői jogi eljárásokban,

b) az államháztartás javára teljesítendő, törvényben meghatározott, illetve a Közösségek költségvetésével megosztásra kerülő kötelező befizetésekkel és a központi költségvetés, valamint az elkülönített állami pénzalap terhére jogszabály alapján juttatott támogatással összefüggő eljárásokban,

c)* a szabad mozgás és tartózkodás jogával rendelkező személyek és a harmadik országbeli állampolgárok beutazásával és tartózkodásával kapcsolatos eljárásokban, valamint a menedékjogi eljárásban,

d)* a termékek és a szolgáltatások forgalmazására, illetve értékesítésére, valamint az ezekkel összefüggő kereskedelmi gyakorlatokra vonatkozó követelmények ellenőrzésével, illetve a piacsabályozással kapcsolatos eljárásokban, ideértve a gyógyszerek, gyógyászati segédeszközök és egészségügyi technológiák társadalombiztosítási támogatásával kapcsolatos eljárást is,

e)* a pénz- és tőkepiaci, a biztosítási, az önkéntes kölcsönös biztosító pénztári és a magánnyugdíjpénztári tevékenység felügyeletével kapcsolatos eljárásban, valamint a versenyfelügyeleti eljárásban,

f)*

f)* az audiovizuális médiaszolgáltatás nyújtására és a sajtótermék kiadására irányuló tevékenység felügyeletével, a média- és hírközlési igazgatással, az elektronikus hírközlési szolgáltatások, tevékenységek, az audiovizuális médiaszolgáltatások és a sajtótermékek piaci felügyeletével, piacszabályozásával, ellenőrzésével, valamint a mozgóképszakmai igazgatással kapcsolatos eljárásban,

g)* az atomenergia alkalmazási körébe tartozó ügyekben,

ga)*

h)* a veszélyes létesítményekkel kapcsolatos eljárásban, valamint

i)* a társadalombiztosítás ellátásaival, a korhatár előtti ellátással, a szolgálati járandósággal, a balettművészeti életjáradékkal és az átmeneti bányászjáradékkal kapcsolatos eljárásban,

j)* az adatvédelmi és titokfelügyeleti hatósági eljárásban,

k)* a kutatás-fejlesztési tevékenység minősítésével kapcsolatos hatósági és szakértői eljárásokban,

l)* a fizetési, illetve értékpapír-elszámolási rendszerekben történő teljesítés véglegességéről szóló törvény szerinti eljárásokban, valamint a forgalomban lévő magyar törvényes fizetőeszközzel utánpótlás készítésével kapcsolatos eljárásokban,

m)* a kisajátítási eljárásban,

n)* a névváltoztatási eljárásban, a házasságkötési szándék bejelentésére irányuló eljárásban, valamint a bejegyzett élettársi kapcsolat létesítése iránti szándék bejelentésére irányuló eljárásban

n)* a mező- és erdőgazdasági földek forgalmáról szóló törvényben meghatározott, a földtulajdonjogának vagy a földhasználati jogosultság megszerzésének a hatósági jóváhagyása iránti eljárásban, továbbá a szerzési korlátozások hatósági ellenőrzése során

csak akkor kell alkalmazni, ha az ügyfajta vonatkozó törvény eltérő szabályokat nem állapít meg.

(3)* Az (1) és (2) bekezdésben fel nem sorolt közigazgatási hatósági eljárásokra vonatkozó jogszabályok e törvény rendelkezéseitől kizárólag akkor térhetnek el, ha azt e törvény kifejezetten megengedi.

(4)* Ha az Európai Unió általános hatályú, közvetlenül alkalmazandó kötelező jogi aktusa eljárási szabályt állapít meg, e törvény rendelkezései az ott szabályozott kérdésben nem alkalmazhatók. E törvény rendelkezéseitől az Európai Unió kötelező jogi aktusának végrehajtása céljából - az ahhoz szükséges mértékben és módon - törvény, kormányrendelet vagy a Magyar Nemzeti Bank elnökének rendelete eltérhet.

(5)* E törvény rendelkezéseitől a nemzetközi szerződést kihirdető törvény eltérhet.

(6)* Jogsabály az e törvényben nem szabályozott, de e törvény szabályaival összhangban álló kiegészítő jellegű rendelkezéseket állapíthat meg.

14. § (1)* Törvény vagy kormányrendelet e törvény rendelkezéseitől eltérő szabályokat állapíthat meg

a) a közbeszerzéssel kapcsolatos jogorvoslati,

b) a honvédelmi és katonai célú építmények, ingatlanok építésügyi hatósági engedélyezésére, illetve működési és védőterületeik kijelölésére vonatkozó, valamint

c) az egészségügyről szóló törvény szerinti rendkívüli halállal kapcsolatos

eljárásban.

(2) Törvény vagy kormányrendelet e törvény rendelkezéseitől eltérő vagy kizáró szabályokat állapíthat meg a haditechnikai eszközök és szolgáltatások, illetve a kettős rendeltetésű termékek és technológiák külkereskedelmének engedélyezésére irányuló eljárásban.

a)-h)*

(3)* A nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű beruházások megvalósításának gyorsításáról és egyszerűsítéséről szóló külön törvény vagy annak felhatalmazása alapján kormányrendelet e törvénytől és az ügyfajtára vonatkozó különös eljárási szabályoktól eltérő rendelkezéseket állapíthat meg.*

a) a hiánypótlásra,

b)* a közlésre,

c) az ügyfél tájékoztatására,

d) a hatáskörré, az illetékességre,

e) a szakhatóság közreműködésére,

f)* a fellebbezésre tekintet nélkül végrehajthatóvá nyilvánításra.

(4)* A hulladékgazdálkodási közszolgáltatási tevékenység minősítésével kapcsolatos eljárásban törvény az ügyfélkörre vonatkozóan e törvény rendelkezéseitől eltérő szabályokat állapíthat meg.

(5)* Amennyiben a 44. § (1) bekezdése szerinti szakkérdést a hatóságként eljáró fővárosi és megyei kormányhivatal vizsgálja, a szakkérdés vizsgálatával kapcsolatban kormányrendelet e törvény rendelkezéseitől eltérő szabályokat állapíthat meg, ennek során elrendelheti e törvény szakhatósági eljárásra vonatkozó egyes szabályainak megfelelő alkalmazását.

Ügyfél

15. § (1)^{*} Ügyfél az a természetes vagy jogi személy, továbbá jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet, akinek jogát vagy jogos érdekét az ügy érinti, akit hatósági ellenőrzés alá vontak, illetve akire nézve a hatósági nyilvántartás adatot tartalmaz.

(2)

(3)^{*} Törvény vagy kormányrendelet meghatározott ügyfajtában megállapíthatja azon személyek körét, akik az (1) bekezdésben foglaltak vizsgálata nélkül ügyfélnek minősülnek. Az (1) bekezdésben foglaltak vizsgálata nélkül ügyfélnek minősül jogszabály rendelkezése esetén az abban meghatározott hatásterületen lévő ingatlan tulajdonosa és az, akinek az ingatlanra vonatkozó jogát az ingatlan-nyilvántartásba bejegyezték.

(4)^{*} Az ügyfél jogai megilletik az ügy elbírálásában hatóságként vagy szakhatóságként részt nem vevő szervet is, amelynek feladatkörét az ügy érinti.

(5)^{*} Meghatározott ügyekben jogszabály ügyféli jogosultságokat, illetve ügyféli jogállást biztosíthat azoknak a civil szervezeteknek, amelyeknek a nyilvántartásba vett tevékenysége valamely alapvető jog védelmére vagy valamilyen közérdek érvényre juttatására irányul.

(5a)^{*} A hatósági eljárásban azokat a civil szervezeteket, amelyeknek a nyilvántartásba vett tevékenysége valamely alapvető jog védelmére vagy valamilyen közérdek érvényre juttatására irányul, az eljárás során megilleti a nyilatkozattételi jog. A nyilatkozat az eljáró hatóságot nem köti.

(6)^{*} Az eljárás megindításáról szabályszerűen értesített ügyfél ügyféli jogainak gyakorlását törvény ahhoz a feltételhez kötheti, hogy az ügyfél az elsőfokú eljárásban nyilatkozatot tesz vagy kérelmet nyújt be. A nyilatkozat, illetve a kérelem tartalmi követelményeit a törvény vagy a felhatalmazása alapján kiadott kormányrendelet meghatározhatja.

(6a)^{*} Törvény előírhatja, hogy a hatósági döntés jogerőre emelkedésétől és végrehajthatóvá válásától számított, a törvényben meghatározott, legalább hat hónapos határidőn túl további ügyfél nem vehet részt az eljárásban. Ebben az esetben a határidő elmulasztása esetén igazolási kérelem benyújtásának nincs helye.

(7)^{*} A természetes személy ügyfélnek akkor van eljárési képessége, ha cselekvőképesnek minősül. Jogszabályban meghatározott esetben a korlátozott cselekvőképesseggel rendelkező személyt is megilleti az eljárési képesség. Ha eziránt kétség merül fel, az eljáró hatóság hivatalból vizsgálja az eljárési képesség meglétét, és ha annak hiányát állapítja meg, úgy az ügyfél helyett törvényes képviselőjét vonja be az eljárásba, illetve az erre vonatkozó iratok csatolásával ügygondnok kirendelését kéri, vagy ha törvény vagy kormányrendelet lehetővé teszi - az ügygondnok kirendelésére vonatkozó részletes szabályok meghatározásával -, maga gondoskodik ügygondnok kirendeléséről.

(8)^{*} Az eljárás megindítására irányuló kérelmet benyújtó ügyfélen kívüli ügyféli jogállást megtagadó végzés ellen önálló fellebbezésnek van helye.

Jogutódlás^{*}

16. §^{*} (1) Ha jogszabály másként nem rendelkezik, vagy ha a hatósági ügy személyes jellege vagy a kötelezettség tartalma nem zárja ki, a polgári jog szerinti jogutódja lép

- a)^{*} hivatalból indított eljárásban a kieső ügyfél vagy
- b) kérelemre indult eljárásban - az eljárás megindítására irányuló kérelmet benyújtó ügyfelet kivéve - a kieső ügyfél

helyébe.

(2)^{*} Kérelemre indult eljárásban a kérelmező ügyfél jogutódja - az eljárásról való tudomásszerzéstől számított tizenöt napon belül, de legkésőbb a jogutódlástól számított hat hónapon belül - kérheti a jogutódlás megállapítását.

(3)^{*} Jogszabály lehetővé teheti, hogy a jogerős határozat alapján jogosított ügyfél helyébe jogutódja lépjen. Ha a jogerős határozattal megállapított kötelezettség tekintetében a kötelezett helyébe jogutód lép, számára - indokolt kérelmére új teljesítési határidő megállapításával - lehetőséget kell biztosítani a kötelezettség önkéntes teljesítésére.

(4)^{*} A hatóságnak a jogutódlás előtt hozott végzése hatályos a jogutóddal szemben, kivéve

a) a jogelőd természetes személy ügyféllel szemben az eljárás akadályozása vagy az idézésről való távolmaradás miatt kötelezettséget megállapító végzést,

b) a jogelőd számára fizetési kedvezményt megállapító végzést, ideértve a késedelmi pótlék elengedéséről vagy mérsékléséről szóló végzést is és

c) a jogelőd természetes személy ügyfél számára költségmentességet engedélyező végzést.

(5) Jogutód hiányában a jogszabálysértő, illetve a közérdeket sértő vagy veszélyeztető állapot megszüntetéséről az eljáró hatóság hivatalból intézkedik.

(6)^{*} A jogutódlás, valamint az új teljesítési határidő megállapítása kérdésében hozott végzést az ügyféllel közölni kell. A jogutódlás tárgyában hozott és az új teljesítési határidő megállapítását megtagadó végzés ellen önálló fellebbezésnek van helye.

Adatkezelés^{*}

17. §^{*} (1)^{*} A hatósági eljárás tartama alatt, illetve a hatóság által nyújtott szolgáltatás teljesítése során - különösen az iratokba való betekintés engedélyezésénél, a tárgyalás során, a döntés szerkesztésénél és a döntésnek hirdetményi úton való közlésénél - a hatóság gondoskodik arról, hogy a törvény által védett titok és a hivatás gyakorlásához kötött titok (a továbbiakban együtt: védett adat) ne kerüljön nyilvánosságra, ne juthasson illetéktelen személy tudomására, és a személyes adatok védelme biztosított legyen.

(2)^{*} A hatóság az eljárása során, illetve az általa nyújtott szolgáltatás teljesítésekor jogosult a természetes személy ügyfél és az eljárás egyéb résztvevője azonosítása céljából

a) nevének,

b) születési nevének,

c) születési idejének,

d) születési helyének,

e) anyja nevének,

f) lakcímének, valamint

g) külön törvényben vagy - törvény felhatalmazása alapján, az abban meghatározott körben - helyi önkormányzat rendeletében meghatározott személyes adatának kezelésére.

(3)* A hatóság törvény eltérő rendelkezése hiányában jogosult az eljárás lefolytatásához, illetve a szolgáltatás nyújtásához elengedhetetlenül szükséges személyes adatok megismerésére és kezelésére.

(4)* A hatóság az eljárása, illetve szolgáltatása nyújtása során - jogszabályban meghatározott módon és körben - jogosult az eljárás lefolytatásához szükséges védett adat megismerésére.

(5)* A hatóság az eljárás, illetve szolgáltatás nyújtása során a személyes adatot és a védett adatot - az ugyanazon ügyben folyó, e törvényben szabályozott eljárások kivételével - csak akkor továbbíthatja más szervhez, ha azt törvény megengedi, vagy ha az érintett ehhez hozzájárult. A hozzájárulást az érintett az ügyintézési rendelkezésben, továbbá - ha jogszabály lehetővé teszi, - az érintett elektronikus azonosítását követően, az információ megőrzését biztosító módon történő rögzítés mellett telefonon is megadhatja.

(6) Az adat védelmére vonatkozó szabályok megtartása nem vezethet a jogorvoslathoz való jog korlátozásához.

(7)* A hatóság eljárásának jogerős befejezését követően az eljárása során megismert és kezelt személyes adatokat zárolja. A hatóság a zárt személyes adatokat az eljárás tárgyát képező ügy iratainak selejtezéséig vagy levéltári őrizetbe adásáig tárolja, azokat kizárólag a jogerős döntésének végrehajtása, a jogerős döntésében foglaltak ellenőrzése vagy a jogerős döntésével összefüggő jogorvoslat vagy döntés-felülvizsgálat céljából kezelheti, és kizárólag e személyes adatok kezelésére jogosult más szerv vagy személy részére továbbíthatja.

(8)* Törvény a (7) bekezdésben meghatározottnál rövidebb adatkezelési időtartamot is megállapíthat.

17/A. §* (1) A természetes személy ügyfelekre vonatkozó, az ügyfelekkel vagy más hatóságokkal való kapcsolattartásra használt azonosító adatokat a hatóság más adatoktól elkülönítve, olyan módon kezeli, hogy a nyilvántartások összekapcsolását mindkét nyilvántartáshoz történő jogosulatlan hozzáférés esetén is műszaki megoldás akadályozza meg.

(2) Ha a hatóság különleges adatot az ügyfél hozzájárulása alapján továbbít, az ügyfél a hozzájárulását az alábbi módokon is megadhatja:

a) hozzájárulás adása az ügyintézési rendelkezésben,

b) hozzájárulás az ügyfél ügyintézési rendelkezésében meghatározott módon hitelesített elektronikus nyilatkozatában,

c)* ha jogszabály lehetővé teszi, hozzájárulás adása telefonon az ügyfél elektronikus azonosítását követően, az információ megőrzését biztosító módon történő rögzítéssel.

II. Fejezet

Joghatóság, hatáskör, illetékesség

Joghatóság

18. §* (1)* Magyar állampolgár, Magyarországon nyilvántartásba vett jogi személy vagy jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet ügyfél hatósági ügyében - ha jogszabály eltérően nem rendelkezik - Magyarországon területén a magyar hatóság jár el.

(2)* Ha az ügyfél nem magyar állampolgár, illetve külföldön nyilvántartásba vett jogi személy vagy jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet, akkor hatósági ügyében - ha jogszabály eltérően nem rendelkezik - Magyarországon területén magyar hatóság jár el, feltéve, hogy az eljárásban az Európai Unió általános hatályú, közvetlenül alkalmazandó kötelező jogi aktusát vagy magyar jogszabályt kell alkalmazni.

(3) Törvény vagy kormányrendelet alapján az ügyfél hatósági ügyében külföldön a külpolitikáért felelős miniszter vagy a konzuli tisztviselő jár el.

A hatáskör megállapítása és az eljárási kötelezettség

19. § (1)* A hatóság hatáskörét - a hatósági eljárás körébe tartozó ügyfajta meghatározásával - jogszabály állapítja meg. Jogszabályban kell megjelölni az elsőfokú, továbbá ha az nem a 106. és 107. §-ban megjelölt hatóság, a fellebbezés elbírálására jogosult hatóságot.

(1a)* Törvényben vagy kormányrendeletben meghatározott ügyekben az integrált ügyfélszolgálat (a továbbiakban: kormányablak) az ügyre vonatkozó külön jogszabályban meghatározott, az eljárásra hatáskörrel és illetékességgel rendelkező hatóság mellett az elsőfokú eljárás lefolytatására hatáskörrel és illetékességgel rendelkező hatóságnak minősül.

(2)* Ha önkormányzati rendelet eltérően nem rendelkezik, önkormányzati hatósági ügyben első fokon a képviselő-testület jár el. A képviselő-testület ezt a hatáskörét a polgármesterre, a bizottságra, a társulására vagy a jegyzőre ruházhatja át.

(3)* A hatóság a hatáskörét vagy annak gyakorlását más hatóságra nem ruházhatja át, kivéve, ha törvény a hatáskör törvényben meghatározott esetben, az ott meghatározott másik hatóságra való átruházását kivételesen lehetővé teszi. Nem minősül a hatáskör átruházásának, ha a hatáskör gyakorlója kiadmányozási jogát jogszerűen átengedte.

(4)* A hatóságtól a hatáskörébe tartozó ügy nem vonható el. Nem minősül a hatáskör elvonásának, ha az ügyben hatáskörrel rendelkező, e törvény szerint kijelölt más hatóság jár el, vagy törvény vagy kormányrendelet alapján több hatóság a hatáskörét megosztva gyakorolja.

(5) Ha a bíróság valamely ügyben a hatáskörét vagy annak hiányát állapította meg, vagy az ügy érdemében határozott, ez a döntés az eljáró hatóságra kötelező.

20. § (1)* A hatóság a hatáskörébe tartozó ügyben illetékességi területén, valamint kijelölés alapján köteles eljárni.

(2)* Ha a hatóság eljárási köteletségének a rá irányadó ügyintézési határidőn belül nem tesz eleget, a felügyeleti szerv az erre irányuló kérelem megérkezésétől vagy a hivatalos tudomásszerzéstől számított nyolc napon belül kivizsgálja a mulasztás okát, és a mulasztó hatóságot az eljárás során kívüli lefolytatására utasítja. Nincs helye az eljárás lefolytatására történő utasításnak, ha a 71. § (2) bekezdés alkalmazásának van helye.

(3)* Ha a felügyeleti szerv által megállapított újabb határidő eredménytelenül telt el, a felügyeleti szerv az eljárásra haladéktalanul - a (4) és (5) bekezdésben foglalt kivétellel - a mulasztóval azonos hatáskörű másik hatóságot jelöl ki, egyidejűleg a mulasztó hatóság vezetője ellen fegyelmi eljárást kezdeményez. A kezdeményezés alapján a fegyelmi eljárás megindítása kötelező. A kijelölt hatóság soron kívül köteles döntést hozni.

(4)* Az ismételten mulasztó hatóságtól az ügy nem vonható el, és az eljárásra más hatóság nem jelölhető ki, ha a hatóság hatásköre hatósági igazolvány vagy hatósági bizonyítvány kiadására, hatósági nyilvántartás vezetésére terjed ki, vagy ha hatásköre kizárólagos. A hatóság legkésőbb a felügyeleti szerv utasításától számított tizenöt napon belül köteles eleget tenni elmulasztott kötelezettségének. A felügyeleti szerv az utasítással egyidejűleg fegyelmi eljárást kezdeményez a mulasztó hatóság vezetője ellen, amely kezdeményezés alapján a fegyelmi eljárás megindítása kötelező.

(5)* Ha a képviselő-testület, a polgármester, a bizottság, a társulás vagy a jegyző (a továbbiakban együtt: önkormányzati hatóság) önkormányzati hatósági ügyben eljárási kötelezettségét elmulasztotta, a fővárosi és megyei kormányhivatal felhívja a mulasztó tisztségviselőt vagy testületet, hogy soron kívül, de legkésőbb huszonegy napon belül folytassa le az eljárást.

(6)* Az (5) bekezdés alapján az önkormányzati hatósághoz intézett felhívás eredménytelensége esetén az ügyfél vagy a fővárosi és megyei kormányhivatal, továbbá ha az adott ügyben nincs felügyeleti szerv, vagy a felügyeleti szerv az intézkedési, eljárási kötelezettségének nem tesz eleget, az ügyfél kérelmére a közigazgatási ügyekben eljáró bíróság kötelezi a hatóságot az eljárás lefolytatására.

(7)* Az (1)-(4) bekezdésben foglaltakat a szakhatósági eljárásra és a fellebbezési eljárásra is alkalmazni kell. E rendelkezések akkor is irányadók, ha - a határozat megsemmisítése vagy hatályon kívül helyezése folytán - a hatóság az ügyintézési határidőn belül nem tesz eleget az új eljárás lefolytatására irányuló kötelezettségének.

(8)* A felügyeleti szerv a (2) bekezdés szerinti intézkedésről, valamint az eljáró hatóság (3) bekezdés szerint történő kijelöléséről az ügyfelet értesíti, továbbá ellenőrzi, hogy a hatóság a mulasztást követően, illetve a kijelölt hatóság határidőn belül eleget tesz-e eljárási kötelezettségének. A fővárosi és megyei kormányhivatal értesíti az ügyfelet az (5) bekezdés szerinti felhívásáról, egyidejűleg felhívja az ügyfél figyelmét arra, hogy a felhívás eredménytelensége esetén a (6) bekezdés szerint a közigazgatási ügyekben eljáró bírósághoz fordulhat.

(9)* A hatóság eljárási kötelezettségének elmulasztása esetén a mulasztás megszüntetésére felszólító, az ügyészségről szóló törvény szerinti ügyészi felhívásban (a továbbiakban: ügyészi felhívás) megállapított határidő eredménytelen elteltét követően az ügyész a közigazgatási ügyekben eljáró bírósághoz fordulhat a hatóság eljárásra kötelezése iránt.

Illetékesség

21. § (1)* Ha jogszabály másként nem rendelkezik, az azonos hatáskörű hatóságok közül az a hatóság jár el, amelynek illetékességi területén

a)* az ügyfél lakóhelye, tartózkodási helye, ennek hiányában értesítési címe (a továbbiakban együtt: lakcím), illetve székhelye, telephelye, fióktelepe (a továbbiakban együtt: székhely) van,

b) az ügy tárgyát képező ingatlan fekszik,

c)* az ügy tárgyát képező tevékenységet gyakorolják vagy gyakorolni kívánják, vagy

d) a jogellenes magatartást elkövették.

(2)* Ha törvény vagy kormányrendelet hatósági ügyben több hatóságot jogosít fel valamely hatáskör gyakorlására, jogszabály a hatóságok illetékességére csak azonos okot állapíthat meg.

(3)*

(4)* Ha az ügyfél lakcíme ismeretlen, az (1) bekezdés *a)* pontjára alapított illetékességet az ügyfél utolsó ismert hazai lakcíme alapján kell megállapítani. Ennek hiányában - ha jogszabály másként nem rendelkezik - az eljárásra az adott ügyfajtában a fővárosban eljárásra jogosult hatóság, jegyző hatáskörébe tartozó ügyben a fővárosi főjegyző az illetékes.

(5)* Az ügyben illetékességgel rendelkező azonos hatáskörű hatóságok közül az ügyfél kérelmének hiányában az jár el, amelynél az eljárás előbb indult meg (a továbbiakban: megelőzés).

(6)* Ha a hatóság megállapítja, hogy az ügyben más hatóság a megelőzés alapján már eljár, vagy más hatóság előtt eljárás van folyamatban, saját eljárását megszünteti, illetve szükség esetén a döntést visszavonja, és erről szóló döntését a korábban eljár, illetve a folyamatban lévő ügyben eljáró hatósággal és az ügyféllel közli. Az eljárást megszüntető végzés és a döntést visszavonó döntés ellen jogorvoslatnak nincs helye.

A joghatóság, a hatáskör és az illetékesség vizsgálata

22. § (1) A hatóság a joghatóságát - ezzel összefüggésben az alkalmazandó jogot -, valamint hatáskörét és illetékességét az eljárás minden szakaszában hivatalból köteles vizsgálni.

(2)* Hatáskör vagy illetékesség hiányában a hatóság a kérelmet és az ügyben keletkezett iratokat - az ügyfél egyidejű értesítése mellett - haladéktalanul, de legkésőbb a kérelem megérkezésétől, folyamatban levő ügyben a hatáskör és illetékesség hiányának

megállapításától számított nyolc napon belül átteszi a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező hatóságához.

(3)* A hatóság - tekintet nélkül a joghatóságára, valamint a hatáskörére és az illetékességére - hivatalból köteles megtenni azt az ideiglenes intézkedést, amelynek hiányában a késedelem elháríthatatlan kárral, a személyiségi jogok elháríthatatlan sérelmével vagy elháríthatatlan veszéllyel járna.

(4)* A hatóság az ideiglenes intézkedéséről szóló végzését közli az ügyféllel, valamint a joghatósággal és hatáskörrel rendelkező illetékes hatósággal, amely az ideiglenes intézkedés szükségességét felülvizsgálja, és szükség esetén megteszi a hatáskörébe tartozó intézkedést.

(5) Az ideiglenes intézkedés felülvizsgálatánál nem érvényesül a jóhiszeműen szerzett és gyakorolt jogok védelme.

Hatásköri, illetékességi vita

23. § (1)* Ha ugyanabban az ügyben

a) több hatóság állapította meg hatáskörét és illetékességét,

b) több hatóság állapította meg hatáskörének és illetékességének hiányát, és emiatt az eljárás nem indulhat meg vagy nincs folyamatban,

c) több illetékes hatóság előtt indult az eljárás, és a megelőzés alapján nem lehet eldönteni, hogy melyik hatóság jogosult az eljárásra,

az érdekelt hatóságok kötelesek egymás között megkísérelni a vita eldöntését.

(2)* Az egyeztetést annak a hatóságnak kell kezdeményeznie, amelyiknél az eljárás később indult meg, amelyik hatáskörének és illetékességének hiányát később állapította meg, vagy amelyik hatóságnál az ügyfél az egyeztetés lefolytatása iránti kérelmét benyújtotta.

(3) Ha az (1) bekezdés szerinti eljárás nem vezetett eredményre, az eljáró hatóságot a következő szerv jelöli ki:

a)* illetékességi összeütközés esetén a legközelebbi közös felügyeleti szerv, ennek hiányában a vita eldöntését kérő hatóság működési területe szerint illetékes fővárosi és megyei kormányhivatal,

b)* hatásköri összeütközés esetén a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság.

(4)* Az egyeztetést kezdeményező hatóság kérelmére a (3) bekezdés a) pontjában foglalt esetben tizenöt napon belül kell kijelölni az eljáró hatóságot.

(5)* Ha az egyeztetés sikerrel járt, az (1) bekezdés a) és c) pontja esetében az a hatóság, amely a továbbiakban nem jár el, az előtte folyamatban lévő eljárást megszünteti, az eljárást során hozott döntését visszavonja, egyúttal az ügy iratait és bizonyítékait átteszi az eljárást lefolytató hatóságához. Az eljárást megszüntető végzés és a döntést visszavonó döntés ellen jogorvoslatnak nincs helye.

(6)* Az illetékességi vitában hozott végzés ellen jogorvoslatnak nincs helye.

24. § (1)* A Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság a hatásköri vitában az ügyfél vagy a hatóság kérelmére soron kívül nemperes eljárásban dönt.

(2)* A Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság határozata ellen fellebbezésnek nincs helye.

Eljárás az illetékességi területen kívül

25. § (1) A hatóság az illetékességi területén kívül akkor végezhet eljárási cselekményt, ha ezt törvény vagy kormányrendelet lehetővé teszi.

(2)* A fővárosi kerületi illetékességű hatóság a főváros egész területén végezhet eljárási cselekményt.

Belföldi jogsegély

26. §* (1) Jogsegélyt akkor lehet kérni, ha

a) az ügyben a megkereső hatóság illetékességi területén kívül kell valamely eljárási cselekményt elvégezni,

b) azt az ügyfél jogos érdeke vagy a költségtakarékosság indokolja, vagy

c) az ügy elbírálásához olyan adat vagy irat szükséges, amellyel más hatóság, egyéb állami, önkormányzati szerv vagy - ha törvény meghatározott ügyfajtában lehetővé teszi - egyéb szerv vagy személy rendelkezik.

(2) Az (1) bekezdés *a)* és *b)* pontjában meghatározott megkeresést az ügy jellegétől függően a megkereső hatósággal azonos hatáskörű illetékes hatósághoz, ennek hiányában az illetékes települési önkormányzat jegyzőjéhez kell intézni.

(3)* Kérelemre indult eljárásban az ügyfélnek az eljárásban szükséges személyes adatainak kezeléséhez való hozzájárulását vélelmezni kell a jogsegély teljesítése céljából, az ahhoz szükséges mértékben továbbított személyes adatok tekintetében is. Hivatalból indult eljárásban a hatóság a jogszabály alapján kezelhető adatok közül a jogsegély teljesítése céljából szükséges személyes adatokat továbbíthatja a megkeresett szervhez.

(4)* A megkeresett szerv vagy személy csak akkor tagadhatja meg a megkeresésben foglaltak teljesítését, ha az jogszabályba ütközik. Ha a jogsegély nyújtására más szerv jogosult, a megkeresett szerv vagy személy a megkeresést haladéktalanul, de legkésőbb a megkeresés megérkezésétől számított öt napon belül e szervhez továbbítja, és erről egyidejűleg tájékoztatja a megkereső hatóságot.

(5)* A megkeresést a belföldi jogsegélynek a megkeresett szervhez történő beérkezését követően

a) az (1) bekezdés *a)* és *b)* pontjában szabályozott esetben tizenöt napon belül,

b) az (1) bekezdés c) pontjában szabályozott esetben nyolc napon belül,

c)^{*}

d) ha a megkeresésben kért adat elektronikusan rögzített nyilvántartásban áll rendelkezésre, és a hatóságok közötti elektronikus kapcsolattartás nem kizárt, öt napon belül

kell teljesíteni.

(5a)^{*} Ha a megkereső hatóság közvetlen elektronikus hozzáféréssel is rendelkezik az eljárásához szükséges adatot nyilvántartó szerv nyilvántartásához, az adatot a nyilvántartásból közvetlen lekérdezéssel szerzi meg, kivéve, ha a nyilvántartáshoz való hozzáférés üzemzavar vagy más elháríthatatlan esemény miatt az (5) bekezdés d) pont szerinti határidőn belül nem lehetséges.

(6)^{*} A megkeresett szerv vezetője az (5) bekezdés szerinti határidőt - az (5) bekezdés d) pontjában foglalt határidő kivételével - annak letelte előtt indokolt esetben egy alkalommal, legfeljebb tizenöt nappal meghosszabbíthatja. A megkeresett szerv az eljárási határidő meghosszabbításáról szóló végzését közli a megkereső hatósággal és az ügyféllel.

(7)^{*} Ha a megkeresett szerv vagy személy határidőre nem teljesíti a megkeresést, a megkereső hatóság - határidő tűzésével - tájékoztatást kér a megkeresett szervtől vagy személytől ennek okáról. Ha a megkeresett szerv vagy személy nem teljesíti a tájékoztatást, illetve az eljárási cselekmény elvégzésére irányuló megkeresés teljesítését továbbra is megtagadja vagy elmulasztja, akkor a megkereső hatóság - az (1) bekezdés c) pontjában foglalt esetet kivéve - jogosult a megkeresett szerv vagy személy egyidejű értesítése mellett az eljárási cselekményt elvégezni, továbbá ha a megkeresett szerv vagy személy felügyeleti szervvel rendelkező hatóság, akkor felügyeleti eljárást kezdeményez, egyéb esetben jelzi a mulasztást a szerv vezetőjének. A felügyeleti szerv tizenöt napon belül intézkedik.

(8)^{*} A megkeresés teljesítésének (7) bekezdés szerinti elmaradásából eredő többletköltségeket a megkeresett szerv téríti meg.

Nemzetközi jogsegély

27. § (1)^{*} Ha Magyarországnak valamely állammal közigazgatási jogsegélyegyezménye van, vagy annak hiányában az államok között viszonzossági gyakorlat áll fenn, vagy többoldalú nemzetközi szerződés ezt lehetővé teszi, a hatóság a 26. § (1) bekezdésében meghatározott jogsegély érdekében külföldi hatósághoz fordulhat, illetve köteles teljesíteni a külföldről érkező jogsegélykérelmet.

(2)^{*} A viszonzosság fennállását az Európai Gazdasági Térség (a továbbiakban: EGT) tagállamai esetében mindaddig vélelmezni kell, ameddig eltérő állásfoglalást a külpolitikáért felelős miniszter az ügyfajta tekintetében feladatkörrel rendelkező miniszterrel egyetértésben nem ad ki.

(2a)^{*} Az EGT-n kívüli államok esetében a viszonzosság fennállása tekintetében a külpolitikáért felelős miniszter állásfoglalása az irányadó, amelyet az ügyfajta tekintetében feladatkörrel rendelkező miniszterrel egyetértésben alakít ki.

(3)* Ha törvény vagy kormányrendelet másként nem rendelkezik, a nemzetközi jogsegélyügyben érintett magyar és külföldi (nemzetközi) hatóság közvetlenül érintkezik egymással. Ha a magyar hatóság előtt nem ismert, hogy az (1) bekezdés szerinti jogsegélykérelem teljesítése az érintett külföldi állam melyik hatóságának hatáskörébe tartozik, a kérelmet felügyeleti szervén keresztül a külpolitikáért felelős miniszterhez juttatja el. A külpolitikáért felelős miniszter a külföldi állam külügyekben illetékes minisztériuma útján továbbítja a jogsegélykérelmet a külföldi hatósághoz.

(4)* Ha a külföldről érkező jogsegélykérelem teljesítésére nem a megkeresett hatóság jogosult, a megkeresést átteszi a hatáskörrel rendelkező illetékes hatósághoz, és erről a megkereső felet egyidejűleg tájékoztatja.

(5)-(6)*

28. § (1)* A hatóság megtagadja a külföldi megkeresés teljesítését, ha az

a)* sértené Magyarország nemzetbiztonsági érdekeit vagy a közbiztonságot,

b) sértené az ügyben érintett személy alapvető jogát, vagy

c) jogszabályba ütközne.

(2)* A külföldi megkeresés teljesítésének megtagadásáról és annak okáról a megkereső felet tájékoztatni kell.

(3)*

II/A. Fejezet*

A kapcsolattartás általános szabályai*

28/A. §* (1) A hatóság

a) írásban

aa) postai úton,

ab) írásbelinek minősülő elektronikus úton, ideértve a telefaxot,

ac) személyesen átadott irat útján,

ad) kézbesítési meghatalmazott útján,

ae) a hatóság kézbesítője útján,

af) kézbesítési ügygondnok útján,

ag) hirdetményi úton, vagy

b) szóban

ba) személyesen

bb) hangkapcsolatot biztosító elektronikus úton, ideértve a telefont, vagy

c) írásbelinek nem minősíthető elektronikus úton

tart kapcsolatot az ügyféllel.

(2) Az (1) bekezdést megfelelően alkalmazni kell az ügyfél és a hatóság, valamint a hatóságok egymással történő kapcsolattartására.

(2a)* Az iratkezelési rendszerek közötti iratáthelyezés szolgáltatáshoz csatlakozott hatóság írásban e szolgáltatás igénybevételével is kapcsolatot tarthat más hatósággal.

(3) Több igénybe vehető kapcsolattartási forma közül a hatóság a költségtakarékosság és a hatékonyság szempontjai alapján választ, előnyben részesítve az elektronikus utat.

(4) Az első kapcsolatfelvétel alkalmával a hatóság felhívja az ügyfél figyelmét a kapcsolattartás lehetséges formáira, és tájékoztatást ad a kapcsolattartásra szolgáló elérhetőségéről, valamint a hatóság által nyújtott elektronikus tájékoztatás elérhetőségéről.

(5) Az ügyfél a választott kapcsolattartási formáról más - a hatóságnál rendelkezésre álló - formára áttérhet. A hatóság akkor tagadhatja meg az ügyfél által választott új kapcsolattartási forma alkalmazását, ha az ügyfél visszaélészerűen kívánja azt igénybe venni.

(6) Az ügyfél kapcsolattartási forma változtatása esetén nem követelheti az eljárás korábbi szakaszában készült iratok, nyilatkozatok új formában történő megküldését.

(7) Életveszéllyel vagy súlyos kárral fenyegető helyzet esetén, valamint jogszabály rendelkezése alapján bármilyen módon tarthat kapcsolatot a hatóság és az ügyfél, a kapcsolattartás időpontját és módját az iratra feljegyzéssel, vagy más módon az információ megőrzését biztosító módon rögzíteni kell.

(8) Az ügyfélre vonatkozó kapcsolattartási szabályokat az eljárás egyéb résztvevőjére is alkalmazni kell.

Kapcsolattartás elektronikus úton*

28/B. §* (1) Ha törvény, eredeti jogalkotói hatáskörben kiadott kormányrendelet vagy önkormányzati hatósági ügyben önkormányzati rendelet eltérően nem rendelkezik, az ügyfél - jogszabályban meghatározott feltételekkel - jogosult elektronikus úton kapcsolatot tartani a hatósággal, kivéve, ha az az adott kapcsolattartás tekintetében nem értelmezhető.

(1a)* Az ügyfél jogosult elektronikus úton kapcsolatot tartani a kormányablakkal, kivéve ha az az adott kapcsolattartás tekintetében nem értelmezhető.

(2) Az ügyfél akkor köteles elektronikus úton kapcsolatot tartani a hatósággal, ha azt törvény az adott ügyben vagy eljárási cselekmény vonatkozásában előírja.

(3) Törvény eltérő rendelkezése hiányában nem alkalmazható elektronikus út a 20. § (6) bekezdése és a 24. § (1) bekezdése szerinti kérelem vonatkozásában, valamint a hatóság döntésének bírósági felülvizsgálatával kapcsolatos eljárásban.

(4) A hatóság elektronikus úton tartja a kapcsolatot az ügyféllel, ha az ügyfél azt igényli, továbbá ha az ügyfél a kérelmet elektronikus úton nyújtotta be, és az alkalmazandó kapcsolattartási formáról másként nem rendelkezett.

(5)* A hatóság - ahol technikai felkészültsége lehetővé teszi - jogszabályban meghatározott feltételekkel a szóbeli és az írásbelinek nem minősülő elektronikus nyilatkozaton alapuló kapcsolattartást is alkalmazza, illetve az ügyfél által alkalmazott ilyen kapcsolattartást is elfogadja, így különösen a rövid szöveges üzenet formát, valamint az elektronikus levél formát.

Tájékoztatás*

28/C. §* (1)* Ha jogszabály eltérően nem rendelkezik, az ügyfél az e fejezetben meghatározott valamennyi kapcsolattartási formát használhatja tájékoztatáskérés céljából, és ha jogszabály lehetővé teszi, az e fejezetben meghatározott valamennyi kapcsolattartási formát használhatja időpontfoglalás céljából.

(2)*

(3) Ha a tájékoztatás az ügy irataiban lévő adatra vonatkozik, és az ügyfél az ügy jellege szerinti és az eljáró hatóság által jogszabály alapján kezelhető adatokkal magát a tájékoztatás iránti kérelmében azonosította, a tájékoztatást nem lehet megtagadni.

(4)* A hatóság a tájékoztatást nem köteles teljesíteni, ha az ügyfél a tájékoztatáskéréshez való jogát visszaélészerűen gyakorolja. Visszaélészerű a joggyakorlás különösen, ha a tájékoztatáskérést megelőző nyolc napon belül az ügyféllel a hatóság döntést közölt, vagy olyan eljárási cselekményre került sor, amelyben az ügyfél részt vett.

Kapcsolattartás hirdteményi úton*

28/D. §* (1) Törvény vagy kormányrendelet úgy rendelkezhet, hogy ha az eljárás jelentős számú ügyfelet érint, akkor - az eljárás megindításáról szóló értesítés, valamint az eljárás során a személyesen az ügyfélnek szóló végzések kivételével - a hatóság az ügyféllel hirdteményi úton tarthat kapcsolatot.

(2) Az ügyfél kérelmére a hatóság az írásbeli kapcsolattartás egyéb formájának alkalmazásával közli az ügyféllel a döntését.

(3) Jelentős számú ügyfelet érint az eljárás, ha több mint ötven ügyfél érintett az eljárás megindításakor. Törvény vagy kormányrendelet ennél több ügyfél érintettségéhez is kötheti a hirdteményi kapcsolattartás előírását.

III. Fejezet

Az elsőfokú eljárás

Az eljárás megindítása

29. § (1)^{*} A hatósági eljárás az ügyfél kérelmére vagy hivatalból indul meg.

(1a)^{*} A hivatalból folytatott eljárásra a hivatalból indított eljárás szabályai az irányadók.

(2) A hatóság köteles a hatáskörébe tartozó ügyben illetékességi területén hivatalból megindítani az eljárást, ha

a) ezt jogszabály előírja,

b) erre felüyeleti szerve utasította, a bíróság kötelezte,

c) életveszéllyel vagy súlyos kárral fenyegető helyzetről szerez tudomást.

(3)^{*} Ha törvény vagy kormányrendelet eltérően nem rendelkezik, az eljárás megindításáról

a) a hivatalból indult eljárásban az ismert ügyfelet az első eljárási cselekmény elvégzésétől,

b) a kérelemre indult eljárásban - az eljárás megindítására irányuló kérelmet benyújtó ügyfelet kivéve - az ismert ügyfelet a kérelem beérkezésétől

számított nyolc napon belül értesíteni kell.

(4) Az értesítés csak akkor mellőzhető, ha

a) az veszélyeztetné az eljárás eredményességét,

b)^{*} az eljárás megindítása után a hatóság nyolc napon belül érdemben dönt, vagy a kérelmet érdemi vizsgálat nélkül elutasítja, vagy az eljárást megszünteti,

c)^{*}

d) azt honvédelmi, nemzetbiztonsági, közbiztonsági okból jogszabály kizárja.

(5) Az értesítésnek tartalmaznia kell:

a)^{*} az ügy tárgyát, iktatási számát, az eljárás megindításának napját és az adott ügyfajtára irányadó ügyintézési határidőt, az ügyintézési határidőbe nem számító időtartamokat, az ügyintéző nevét és hivatali elérhetőségét,

b) az iratokba való betekintés és a nyilatkozattétel lehetőségére irányuló tájékoztatást,

c) hivatalból indult eljárásban az erre történő utalást, kérelemre indult eljárásban a kérelmező ügyfél nevét,

d)^{*}

(6)* Ha jogszabály további értesítési formát nem állapít meg, a hatásterületen élő ügyfeleket és a 15. § (5) bekezdésében meghatározott szervezeteket az eljárás megindításáról hirdetményi úton kell értesíteni. Az értesítés közhírré tehető.

(7)* A hirdetmény és közhírré tétel útján közölt értesítés tartalmazza:

a) az ügy tárgyát és rövid ismertetését,

b) a vélelmezett hatásterület kiterjedését,

c) a tájékoztatást arról, hogy az érintettek hol és mikor tekinthetnek be az ügy irataiba.

(8)* A hatóság a hivatalbóli eljárást kezdeményező személyt vagy szervezet kérelmére tájékoztatja az eljárás megindításáról, valamint a foganatosított hatósági intézkedésről.

(9)* Ha az eljárás megindítására irányuló kérelmet benyújtó ügyfél kéri, a kérelem beérkezésétől számított nyolc napon belül a hatóság értesíti

a) az ügy iktatási számáról, az ügyintéző nevééről és hivatali elérhetőségéről,

b) az eljárás megindításának napjáról, az ügyintézési határidőről, az ügyintézési határidőbe nem számító időtartamokról, a hatóság eljárási kötelezettségének elmulasztása esetén követendő eljárásról,

c) az iratokba való betekintés és nyilatkozattétel lehetőségéről, valamint

d) arról, hogy kérelme a szükséges adatainak kezeléséhez és belföldi jogsegély, valamint szakhatósági eljárás lefolytatása céljából történő továbbításához való hozzájárulásnak minősül.

(10)* A 15. § (5) bekezdésében meghatározott szervezetek kormányrendeletben meghatározott adatbázis alapján történő értesítése az (5) és a (7) bekezdés szerinti adatokat együttesen tartalmazza.

(11)* A hatóság külön kérelem nélkül is az ügyfél anyanyelvére lefordított értesítést küld az eljárás megindításáról annak a magyar nyelvet nem beszélő ügyfélnek, akivel szemben az eljárást folytatja. Az értesítés az (5) bekezdésben foglaltakon túl tartalmazza a nyelvhasználati és az ezzel járó költségviselési szabályokról szóló tájékoztatást.

(12)* A 28/D. §-ban meghatározott esetben az eljárás megindításáról szóló értesítésre a (3)-(5) bekezdést kell alkalmazni azzal, hogy az értesítés az (5) bekezdésben meghatározottakon túl tartalmazza

a) az arra való felhívást, hogy a hatóság a továbbiakban hirdetményi úton tartja a kapcsolatot az ügyféllel,

b) annak megjelölését, hogy az ügyfél a hirdetményeket hol tekintheti meg, és a hirdetményi úton történő kapcsolattartás egyéb szabályait, valamint

c) a 28/D. § (2) bekezdésében és a 78/A. § b) pontjában foglalt lehetőségről való tájékoztatást.

Ideiglenes biztosítási intézkedés*

29/A. §* (1)* Ha az eljárás tárgyát képező kötelezettség későbbi teljesítése veszélyben van, a hatóság a pénzkövetelés biztosítását vagy meghatározott dolog zárlatát ideiglenes biztosítási intézkedésként az erre okot adó körülmények felmerülésétől számított öt napon belül e törvény biztosítási intézkedésre vonatkozó szabályainak alkalmazásával az ügy érdekében való döntéshozatalt megelőzően is elrendelheti.

(2) Az ideiglenes biztosítási intézkedést a hatóság visszavonja, ha az elrendelésének oka megszűnt, vagy ha az ideiglenes biztosítási intézkedést meghatározott összeg biztosítására rendelték el, és ezt az összeget a hatóságnál letétbe helyezték.

(3) Az ideiglenes biztosítási intézkedés hatályát veszti a határozat vagy az eljárást megszüntető végzés jogerőre emelkedésével.

A kérelem érdemi vizsgálat nélküli elutasítása

30. §* A hatóság a kérelmet érdemi vizsgálat nélkül, nyolc napon belül elutasítja, ha

a) az eljárásra magyar hatóságnak nincs joghatósága,

b) a hatóságnak nincs hatásköre vagy nem illetékes, és a kérelem áttételének nincs helye,

c) a kérelem nyilvánvalóan lehetetlen célra irányul,

d) jogszabály a kérelem előterjesztésére határidőt vagy határnapot állapít meg, és a kérelem idő előtti vagy elkésett,

e) a hatóság a kérelmet érdemben már elbírálta, és változatlan tényállás és jogi szabályozás mellett ugyanazon jog érvényesítésére irányuló újabb kérelmet nyújtottak be, és újrafelvételnek nincs helye, feltéve, hogy a kérelem érdemi vizsgálat nélküli elutasítását jogszabály nem zárja ki,

f) a kérelem nyilvánvalóan nem az előterjesztésére jogosulttól származik, vagy

g) a kérelem tartalmából megállapítható, hogy az ügy nem hatósági ügy.

Az eljárás megszüntetése

31. § (1) A hatóság az eljárást megszünteti, ha*

a) a 30. § alapján a kérelem érdemi vizsgálat nélküli elutasításának lett volna helye, az elutasítási ok azonban az eljárás megindítását követően jutott a hatóság tudomására,

b) az ügy tárgyát képező vagyontárgy megsemmisült vagy olyan mértékben károsodott, hogy az eljárás okafogyottá vált,

c)* az eljárás kérelemre indult és az ügyfél kérelmét visszavonta, kivéve ha az eljárás hivatalból is megindítható, és a hatóság az eljárást hivatalból folytatja, vagy ha az eljárásban több kérelmező vesz részt, és nem mindegyikük vonta vissza kérelmét,

d)* az ügyfél halála vagy a jogi személy, illetve a jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet megszűnése következtében az eljárás okafogyottá vált, és eljárásbeli jogutódlás sem következett be,

e)* az eljárás folytatására okot adó körülmény már nem áll fenn,

f)* az ügyfél a kérelmére indult eljárásban a képviselő visszautasítása esetén a hatóság felhívása ellenére nem gondoskodik a képviselő-ellátásra alkalmas személy meghatalmazásáról vagy nem jár el személyesen, kivéve, ha az eljárás hivatalból is megindítható, és a hatóság az eljárást hivatalból folytatja, vagy ha az eljárásban több kérelmező vesz részt, és ők személyesen járnak el vagy képviselőjüket a hatóság nem utasította vissza,

g) jogszabályváltozás miatt az ügy elbírálása a továbbiakban már nem hatósági hatáskörbe tartozik,

h)* a hatósági eljárásért illetéket vagy igazgatási szolgáltatási díjat (a továbbiakban: díj) kell fizetni, vagy a hatóság az ügyfelet eljárásbeli költség előlegezésére kötelezi, és az ügyfél a fizetési kötelezettségének a hatóság erre irányuló felhívása ellenére az erre tűzött határidő alatt nem tesz eleget és költségmentességben sem részesül,

i)* hivatalbóli eljárásban a tényállás a határozat meghozatalához szükséges mértékben nem volt tisztázható, és további eljárásbeli cselekménytől sem várható eredmény,

j)* a hivatalbóli eljárás jogsértést nem tárt fel,

k)* hivatalbóli eljárás folyamán észleli, hogy az eljárás lefolytatására már az eljárás megindításakor sem volt joghatósága vagy hatásköre, és áttételnek nincs helye.

(2)* A hatóság az eljárást megszüntetheti, ha az ügyfél a kérelmére indult eljárásban a hiánypótlásra való felhívásnak nem tett eleget, és az erre megállapított határidő meghosszabbítását sem kérte, illetve nyilatkozattételének elmaradása megakadályozta a tényállás tisztázását.

(3)* Ha az ügyfél az eljárást megindító kérelmét a határozat jogerőre emelkedését megelőzően az (1) bekezdés c) pontja szerint visszavonja, a hatóság a határozatát visszavonja.

(4)*

Az eljárás felfüggesztése

32. § (1)* Ha az ügy érdemi eldöntése olyan kérdés előzetes elbírálásától függ, amelyben az eljárás más szerv hatáskörébe tartozik, vagy ugyanannak a hatóságnak az adott ügygel szorosan összefüggő más hatósági döntése nélkül megalapozottan nem dönthető el, a hatóság az eljárást felfüggeszti. Amennyiben a más szerv előtti eljárás megindítására az ügyfél jogosult, erre őt megfelelő határidő kitűzése mellett fel kell hívni. Ha az ügyfél a felhívásnak

nem tesz eleget, a hatóság az eljárást megszünteti, vagy a rendelkezésre álló adatok alapján dönt.

(2)* Ha a közigazgatási ügyekben eljáró bíróság a hatóságot új eljárásra kötelezi és ezzel a bírósági döntéssel szemben perújítási vagy felülvizsgálati kérelmet terjesztettek elő, a hatóság az eljárást felfüggeszti.

(3) Ha az (1) bekezdés alkalmazásának nincs helye, az eljárás felfüggesztését indokolt esetben egy alkalommal az ügyfél is kérheti. Az eljárás az ügyfél kérelmére akkor függeszthető fel, ha*

a) azt jogszabály nem zárja ki, és

b) nincs ellenérdekű ügyfél vagy az ellenérdekű ügyfél az eljárás felfüggesztéséhez hozzájárul, vagy az ellenérdekű ügyfél érdekét az nem érinti.

(4) Jogszabály az eljárásnak az ügyfél kérelmére történő felfüggesztését a (3) bekezdés rendelkezésein kívül egyéb feltételhez is kötheti.

(5) Ha a jogutód kiléte vitás, ennek eldöntéséig a hatóság a folyamatban levő eljárást a kérelmező ügyfél kiesése esetén felfüggeszti, egyéb esetekben felfüggesztheti.

(6)* Hatósági közvetítő kirendelése esetén a hatóság az ügyfelek számára és a hatósági közvetítés várható időtartamára tekintettel egy alkalommal legfeljebb hat hónapra elrendelheti az eljárás felfüggesztését.

(7)* Ha a hatóság az eljárást a (3) bekezdés alapján függesztette fel, és az ügyfél az eljárás folytatását hat hónapon belül nem kéri, a hatóság a csak kérelemre folytatható eljárás megszüntetéséről dönt.

(8)* Az eljárás felfüggesztésekor minden határidő megszakad, és az eljárás felfüggesztésének megszüntetésekor az ügyintézési határidő kivételével újra kezdődik. A felfüggesztés időtartama alatt megtett valamennyi eljárási cselekmény hatálytalan, kivéve azokat, amelyek a felfüggesztési ok megszüntetésére irányulnak.

(9) A hatóság az eljárás felfüggesztése esetén is dönthet úgy, hogy a folyamatban lévő eljárási cselekményeket és az azok teljesítésére megállapított határidőket az eljárás felfüggesztése nem érinti.

Ügyintézési határidő

33. §* (1)* A határozatot, az eljárást megszüntető végzést, valamint a másodfokú döntést hozó hatóságnak az első fokú döntést megsemmisítő és új eljárásra utasító végzését az (5) bekezdésben meghatározott időponttól számított huszonegy napon belül kell meghozni és gondoskodni a döntés közléséről. Ennél rövidebb határidőt bármely jogszabály, hosszabbat pedig törvény vagy kormányrendelet állapíthat meg. Ha e törvény valamely eljárási cselekmény teljesítésének vagy végzés meghozatalának határidejéről nem rendelkezik, a hatóság haladéktalanul, de legkésőbb nyolc napon belül gondoskodik arról, hogy az eljárási cselekményt teljesítse vagy a végzést meghozza.

(2)* Kiskorú ügyfél érdekeinek veszélyeztetettsége esetében, továbbá ha életveszéllyel vagy súlyos kárral fenyegető helyzet elhárítása indokolja, vagy ha a hatóság ideiglenes biztosítási intézkedést rendelt el, vagy ha a közbiztonság érdekében egyébként szükséges, az ügyet soron kívül kell elintézni.

(3) Ha jogszabály ezt nem zárja ki, az ügyintézési határidőbe nem számít be:*

a) a hatásköri vagy illetékességi vita egyeztetésének, valamint az eljáró hatóság kijelölésének időtartama,

b) a jogsegélyeljárás időtartama, továbbá a 36. § (2) bekezdése alapján adatnak a nyilvántartásból történő beszerzéséhez szükséges idő,

c) a hiánypótlásra, illetve a tényállás tisztázásához szükséges adatok közlésére irányuló felhívástól az annak teljesítéséig terjedő idő,

d) a szakhatóság eljárásának időtartama,

e) az eljárás felfüggesztésének időtartama,

f) a 70. § (1) bekezdésében szabályozott eljárás időtartama,

g) a hatóság működését legalább egy teljes napra ellehetetlenítő üzemzavar vagy más elháríthatatlan esemény időtartama,

h) a kérelem, a döntés és egyéb irat fordításához szükséges idő,

i)* a kérelmező ügyfelet az eljárási költség előlegezésére kötelező döntés közlésére irányuló intézkedéstől az annak teljesítéséig terjedő idő,

j) a szakértői vélemény elkészítésének időtartama,

k) a hatósági megkeresés vagy a döntés postára adásának napjától annak kézbesítéséig terjedő időtartam, valamint a hirdetményi, továbbá a kézbesítési meghatalmazott és a kézbesítési ügygondnok útján történő közlés időtartama.

(4)* Ha a hatóság testületi szerv, a hatáskörébe tartozó ügyben az (1) bekezdésben meghatározott határidőn belül, vagy ha ez nem lehetséges, a határidő letelte utáni első testületi ülésen, legkésőbb azonban két hónapon belül határoz.

(5)* Az ügyintézési határidő a kérelemnek az eljárásra hatáskörrel és illetékességgel rendelkező hatósághoz történő megérkezését követő napon, hivatalbóli eljárás esetén az első eljárási cselekmény elvégzésének napján kezdődik. Ezt a szabályt kell alkalmazni azokban az esetekben is, amikor a magyar hatóság eljárásának megindításához szükséges kérelmet nem magyar hatóságnál lehet benyújtani.

(6)* A fellebbezés elbírálására jogosult hatóság és a felügyeleti szerv eljárása esetén, valamint a megismételt eljárásban az ügyintézési határidő az ügy összes iratának az eljárásra jogosult hatósághoz érkezését követő napon kezdődik. A hatóság a felügyeleti szerv erre irányuló felhívására köteles az iratokat felterjeszteni.

(7)* Az eljáró hatóság vezetője - ha azt jogszabály nem zárja ki - az ügyintézési határidőt annak letelte előtt kivételesen indokolt esetben egy alkalommal, legfeljebb huszonegy, a (2) bekezdésben meghatározott esetekben legfeljebb tizenöt nappal meghosszabbíthatja. Amennyiben az ügyintézési határidő rövidebb, mint 21 nap, az legfeljebb csak az ügyintézési határidő mértékével hosszabbítható meg. A végzésben a határidő-hosszabbítás indokait kifejezetten meg kell jelölni.

(8)* A szakhatóság eljárására irányadó ügyintézési határidő tizenöt nap. Kivételesen indokolt esetben - amennyiben azt jogszabály nem zárja ki - a szakhatóság vezetője a szakhatósági eljárásra irányadó határidőt annak letelte előtt egy alkalommal legfeljebb tizenöt nappal meghosszabbíthatja, és erről az ügyfelet és a megkereső hatóságot értesíti. Amennyiben a szakhatóság eljárására irányadó határidő rövidebb, mint 15 nap, az legfeljebb csak a szakhatóság eljárására irányadó határidő mértékével hosszabbítható meg. A szakhatóságnak az ügyintézési határidő meghosszabbításáról szóló végzésében a határidő-hosszabbítás indokait kifejezetten meg kell jelölnie.

(9) A (7) és (8) bekezdésben meghatározott határidőnél rövidebb határidőt bármely jogszabály, hosszabbat pedig törvény vagy kormányrendelet állapíthat meg.

33/A. §* (1)* Ha a hatóság a rá irányadó ügyintézési határidőt az ügyfélnek és az eljárás egyéb résztvevőjének fel nem róható okból túllépi, köteles az ügyfél által az eljárás lefolytatásáért megfizetett illetéknek vagy díjnak megfelelő összeget, ha pedig az ügyintézés időtartama meghaladja az irányadó ügyintézési határidő kétszeresét, az ügyfél által az eljárás lefolytatásáért megfizetett illetéknek vagy díjnak megfelelő összeg kétszeresét az ügyfél részére visszafizetni.

(2)* A hatóság (1) bekezdés szerinti fizetési kötelezettségét nem érinti, ha az ügyfél az illeték vagy díj megfizetése alól részben vagy egészen mentesült; ilyen esetben a hatóság az összeget az ügyfél által meg nem fizetett rész arányában a központi költségvetésnek - az államháztartásért felelős miniszter által közzétett számlaszámra - fizeti meg. Ha az eljárás lefolytatásáért az eljárás megindítására irányuló kérelmet benyújtó ügyfél jogszabály alapján nem köteles illeték vagy díj fizetésére, úgy a hatóság az illetékekről szóló törvény szerinti általános tételű eljárási illetéknek megfelelő összeget, illetve ennek kétszeresét fizeti meg a központi költségvetésnek.

(3)* Az (1), illetve a (2) bekezdés szerinti összeget a hatóság saját költségvetése terhére a fizetési kötelezettséget megállapító döntés jogerőssé válásától számított nyolc napon belül fizeti vissza az ügyfél számára, illetve fizeti meg a központi költségvetésnek.

(4)* Ha a fellebbezés elbírálására jogosult hatóság vagy a felügyeleti szerv megállapítja, hogy a hatóság indokolatlanul hosszabbította meg az ügyintézési határidőt, vagy az (1) bekezdésben foglalt feltételek teljesülése ellenére fizetési kötelezettségét nem teljesítette, a hatóságot az (1), illetve a (2) bekezdésben meghatározott összeg visszafizetésére, illetve megfizetésére kötelezi, és erről a kérelmező ügyfelet értesíti.

33/B. §* (1) A hatóság együttes eldöntés céljából elrendelheti az előtte folyamatban lévő olyan eljárások egyesítését, amelyek tárgya egymással összefügg. A hatóság a döntéseit egybefoglalhatja.

(2)*

(3)* Az eljárások egyesítése esetén a hatóság a legkorábban indult ügy ügyintézési határidején belül jár el.

Kérelem

34. § (1)* Ha jogszabály eltérően nem rendelkezik, a kérelmet a hatósághoz írásban vagy szóban lehet előterjeszteni. Törvény a kérelem személyes előterjesztését akkor írhatja elő, ha személyes megjelenés hiányában az ügy eldöntéséhez szükséges tény, információ vagy adat nem szerezhető meg.

(2)* Életveszéllyel vagy súlyos kárral fenyegető helyzet során az azonnali intézkedést igénylő ügyben a kérelmet telefonon is elő lehet terjeszteni.

(2a)* Ha jogszabály lehetővé teszi, az ügyfél elektronikus azonosítását követően, az információ megőrzését biztosító módon történő rögzítés mellett a kérelmet telefonon is elő lehet terjeszteni.

(3)* Jogszabály előírhatja, hogy az ügyfél a kérelmét az e célra rendszeresített formanyomtatványon vagy elektronikus kapcsolattartás esetén on-line felületen vagy valamely szoftver használatával elektronikus úrlapon nyújtsa be. Ha törvény az elektronikus kapcsolattartást kötelezővé teszi, és a kérelmet on-line felületen vagy valamely szoftver használatával elektronikus úrlapon kell benyújtani, az elektronikus úrlap kitölthető és letölthető, valamint a szoftver letölthető változatát a hatóság az elektronikus tájékoztatás szabályai szerint közzéteszi.

(4)* Az ügyfél az eljárás megindítására irányuló kérelmét a határozat vagy az eljárást megszüntető végzés jogerőre emelkedéséig visszavonhatja.

(5)* Az eljárás megindítására irányuló kérelemre vonatkozó szabályokat kell megfelelően alkalmazni az ügyfél által benyújtott más kérelemre is azzal, hogy az a tárgyban hozott döntés jogerőre emelkedéséig vonható vissza.

35. § (1)* Ha jogszabály további követelményt nem állapít meg, a kérelem tartalmazza az ügyfélnek és képviselőjének a nevét, lakcímét vagy székhelyét, az ügyfélnek a hatóság döntésére való kifejezett kérelmét, továbbá meg lehet adni az elektronikus levélcímet, a telefax számát vagy a telefonos elérhetőséget.

(2) Ha jogszabály előírja, a kérelemben az ügyfél azonosíthatósága érdekében fel kell tüntetni az ügyfélnek az ügy jellege szerinti és az eljáró hatóság által törvény alapján kezelhető azonosítóját.

36. § (1)* A kérelemhez csatolni kell a jogszabályban előírt mellékleteket. Mellékletként nem lehet az ügyféltől szakhatósági állásfoglalás vagy előzetes szakhatósági hozzájárulás csatolását kérni.

(2)* Az ügyfél azonosításához szükséges adatok kivételével az ügyféltől nem kérhető olyan adat igazolása, amely nyilvános, vagy amelyet valamely hatóság, bíróság vagy a Magyar Országos Közjegyzői Kamara jogszabállyal rendszeresített nyilvántartásának tartalmaznia kell. Az adatszolgáltatás iránti kérelmet nyolc nap alatt kell teljesíteni.

(3) Különleges adatok esetén az ügyfél kérheti, hogy az adattal rendelkező szerv az adatot az általa megjelölt hatóságnak továbbítsa. A kérelem alapján a hatóság a (2) bekezdés szerint jár el.

(4) Az ügyfél a (2) bekezdés szerinti adatszolgáltatásért fizetendő díjat az eljáró hatóságnál köteles megfizetni. A díj a megkeresett hatóság bevétele. Az eljáró hatóság a bíróság vagy a Magyar Országos Közjegyzői Kamara adatközlésével felmerülő illetékéről vagy díjáról és a befizetés módjáról az ügyfelet tájékoztatja.

37. §^{*} (1) A kérelmet tartalma szerint kell elbírálni akkor is, ha az nem egyezik az ügyfél által használt elnevezéssel.

(2) Az eljáró hatóság a kérelem megérkezését követően haladéktalanul ellenőrzi, hogy

a) a hatóságnak van-e joghatósága, hatásköre és illetékessége az ügy elbírálására,

b) ideiglenes intézkedés vagy ideiglenes biztosítási intézkedés alkalmazásának van-e helye,

c) a kérelem megfelel-e a 35. §-ban, továbbá a 36. § (1) bekezdésében foglalt követelményeknek.

(3)^{*} Ha a kérelem nem felel meg a 35. §-ban, továbbá a 36. § (1) bekezdésében foglalt követelményeknek, az eljáró hatóság a kérelem beérkezésétől számított nyolc napon belül - megfelelő határidő megjelölése és a mulasztás jogkövetkezményeire történő figyelmeztetés mellett - hiánypótlásra hívja fel az ügyfelet. Nem bocsátható ki hiánypótlási felhívás olyan adat igazolására vagy melléklet csatolására, amelyet a 36. § (2) bekezdése alapján a hatóságnak kell beszereznie, továbbá akkor sem, ha az ügyfél a tartalmilag hiánytalan kérelmet azért nem formanyomtatványon vagy elektronikus úrlapon nyújtja be, mert a formanyomtatvány kitölthető és letölthető változatát a hatóság az elektronikus tájékoztatás szabályai szerint nem tette közzé.

(3a)^{*} Ha jogszabály lehetővé teszi, a hiánypótlást az ügyfél telefonon is teljesítheti - az ügyfél elektronikus azonosítását követően, az információ megőrzését biztosító módon történő rögzítés mellett -, ha ez a hiányzó adatok tekintetében értelmezhető.

(4)^{*} Törvény vagy kormányrendelet a hiánypótlási felhívás kibocsátására nyolc napnál hosszabb határidőt is megállapíthat.

(5) Hiánypótlási felhívás az eljárás során akkor is kibocsátható, ha a kérelem megfelelt a 35. §-ban, továbbá a 36. § (1) bekezdésében foglalt követelményeknek, de a tényállás tisztázása során felmerült új adatra tekintettel az szükséges.

38. § (1)^{*} A természetes személy ügyfél az elsőfokú eljárás megindítására irányuló kérelmét az eljárásra hatáskörrel rendelkező illetékes hatóságnál vagy ha jogszabály azt nem zárja ki, lakcíme vagy munkahelye szerinti székhelyű, azonos hatáskörű hatóságnál, ennek hiányában pedig a lakcíme vagy munkahelye szerint illetékes jegyzőnél is előterjesztheti, aki azt továbbítja a hatáskörrel rendelkező illetékes hatósághoz.

(2)^{*} Jogszabály az (1) bekezdéstől eltérően is kijelölheti azt a hatóságot vagy szervet, amelyikhez a kérelem előterjeszhető.

(3)* Ha az ügyfél az (1) vagy a (2) bekezdés alapján nem az eljárásra hatáskörrel rendelkező illetékes hatóságnál vagy szervnél nyújtotta be kérelmét, az eljáró hatóság a 29. § (9) bekezdésének megfelelően értesíti az ügyfelet az eljárás megindításáról.

38/A. § (1)* Törvény vagy kormányrendelet rendelkezése esetén az ott megjelölt hatóságnál (a továbbiakban: közreműködő hatóság) is benyújtható a kérelem vagy együttesen valamely jog gyakorlásához szükséges több kérelem. A kormányablak e rendelkezés alkalmazásában közreműködő hatóságnak minősül.

(2)* A közreműködő hatóság a kérelmet öt napon belül továbbítja a döntés meghozatalára hatáskörrel és illetékességgel rendelkező hatósághoz. Jogszabály a kérelem továbbítására rövidebb határidőt is meghatározhat. A konzuli tisztviselő eljárásában a kérelmet haladéktalanul, de legkésőbb a kérelem benyújtását követő első diplomáciai futárpostával kell továbbítani. Az ügyintézési határidő a kérelemnek a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező hatósághoz történő megérkezését követő napon, a kormányablak esetén pedig az elektronikusan rendelkezésre álló, vagy hiteles másolatként elektronikus formában továbbítható kérelem esetében a kormányablakhoz való megérkezését követő napon kezdődik.

(3) Ha törvény vagy kormányrendelet eltérően nem rendelkezik,

a)* az ügyfél az illetéket és a díjat a közreműködő hatóságnál is megfizetheti,

b)* a közreműködő hatóság a kérelmet a 37. § (2) bekezdésének megfelelően megvizsgálja, és az ügyfelet hiánypótlásra szólítja fel, ez azonban a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező hatóság hiánypótlásra való felhívási jogát nem érinti,

c)* a közreműködő hatóság jogosult a kérelmet érdemi vizsgálat nélkül elutasítani a 30. § a), c), d), f) és g) pontjában foglalt esetekben,

d) a közreműködő hatóság jogosult az eljárást a 31. § (1) bekezdés h) pontban foglalt esetben megszüntetni.

(4) Törvény vagy kormányrendelet a közreműködő hatóság számára egyéb eljárási feladatokat is meghatározhat.

(5)* A közreműködő hatóságként eljáró kormányablakhoz a kérelmet és mellékleteit - a kérelmet az erre a célra rendszeresített formanyomtatványon - egy példányban kell benyújtani. A kormányablak által hitelesített másolatként továbbított iratot a hatáskörrel rendelkező illetékes hatóság az eljárásához köteles elfogadni akkor is, ha jogszabály az irat eredeti példányban történő benyújtásáról rendelkezik.

(6)* A (2) bekezdésnek a kormányablakok közreműködésével induló eljárással kapcsolatos határidő-számításra vonatkozó szabályai, valamint az (5) bekezdés tekintetében nem alkalmazható a 13. § (2) bekezdése és a 14. §.

(7)* Jogszabály az (5)-(6) bekezdéstől eltérően úgy is rendelkezhet, hogy a kormányablak az irat eredeti példányát is továbbítja a hatáskörrel rendelkező illetékes hatósághoz.

(8)* Jogszabály eltérő rendelkezése hiányában, ha valamely bejelentésnek a hatáskörrel rendelkező illetékes hatósághoz történő megtételéhez jogszabály joghatást fűz, ideértve

valamely jogosultság egyidejű gyakorolhatóságát, a joghatás a kormányablaknál történő bejelentéssel beáll, a bejelentés alapján gyakorolható jogosultság a kormányablaknál történő bejelentést követően azonnal gyakorolható.

38/B. §^{*} (1)^{*} Ha a közreműködő hatóság a 38/A. § (3) bekezdés *b)* pontja alapján az ügyfelet hiánypótlásra hívta fel, és a hiánypótlás határideje még nem telt el, a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező hatóság a hiánypótlás határidejének meghosszabbítása mellett a hiánypótlási felhívást kiegészítheti.

(2)^{*}

38/C. §^{*} (1) Törvény vagy kormányrendelet rendelkezése alapján az erre feljogosított tanúsító szervezet közreműködhet a tényállás tisztázásában. A tanúsító szervezet által kibocsátott tanúsítványt a hatóság köteles elfogadni a tények igazolására, a tanúsított tények tekintetében a hatóság további eljárási cselekményeket nem végez.

(2) Ha törvény vagy kormányrendelet lehetővé teszi, az erre feljogosított tanúsító szervezet által kibocsátott tanúsítvány alapján az abban tanúsított tényeken alapuló jogok közvetlenül gyakorolhatók. A törvénynek vagy kormányrendeletnek meg kell határoznia a tanúsító szervezet felelősségére vonatkozó szabályokat a tanúsítvány alapján tanúsított tények fennállására vonatkozóan.

Jegyzőkönyv, egyszerűsített jegyzőkönyv és hivatalos feljegyzés^{*}

39. §^{*} (1) A hatóság jegyzőkönyvet készít

- a)* a lefoglalásról,
- b)* a szemle lefolytatásáról, ha a hatóság hatósági tanút alkalmaz,
- c)* a tárgyalásról,
- d)* a közmeghallgatásról,
- e)* a biztosítási intézkedés elvégzéséről, ha a hatóság hatósági tanút alkalmaz,
- f)* a jogszabályban meghatározott eljárási cselekményről.

(2) Ha az ügyfél vagy az eljárási cselekményben érintett személy kéri vagy a hatóság az eljárás érdekében egyébként szükségesnek tartja, a hatóság jegyzőkönyvet készít

- a)* a szóbeli kérelemről,
- b)* az ügyfél, a tanú, a szakértő meghallgatásáról,
- c)* a szemle lefolytatásáról, ha a hatóság nem alkalmaz hatósági tanút,
- d)* minden más bizonyítási cselekményről.

(3) A jegyzőkönyv tartalmazza

- a) a hatóság megnevezését, az ügyintéző nevét, az ügy tárgyát és az ügyiratszámot,
- b) az eljárási cselekményben érintett személy nevét és lakcímét, eljárásjogi helyzetét és - ha azt a hatóság tudomására hozta - egyéb elérési lehetőségét,
- c) az alkalmazott hatósági tanú nevét,
- d) az eljárási cselekményben érintett személy jogaira és kötelességeire való figyelmeztetés megtörténtét,
- e) az ügyre vonatkozó lényeges nyilatkozatokat és megállapításokat, az (1) és (2) bekezdésben felsorolt eljárási cselekmények során tapasztalt, az ügy eldöntése szempontjából lényeges körülményeket és megállapításokat, ideértve a hatósági tanú észrevételeit is,
- f) a jegyzőkönyv készítésének helyét és időpontját, valamint
- g) az eljárási cselekményben érintett személy, az eljárási képességgel nem rendelkező személy képviselője, a hatósági tanú, az eljáró ügyintéző és a jegyzőkönyvvezető oldalankénti aláírását.

(4) Az eljárási cselekményben érintett személy indokolt kérelmére nyilatkozatát, vallomását, szakértői véleményét vagy azok egyes részét a jegyzőkönyv szó szerint tartalmazza.

(5) A hangfelvételre, valamint a kép- és hangfelvételre a jegyzőkönyvre vonatkozó szabályokat azzal kell alkalmazni, hogy azok a (3) bekezdés a)-f) pontjában felsoroltakat tartalmazzák. A hangfelvételt, valamint a kép- és hangfelvételt hordozó eszközt az iratokhoz kell csatolni, vagy arról az eljárás befejezéséig a (3) bekezdésnek megfelelő tartalmú jegyzőkönyvet kell készíteni.

(6) A hatóság a költségtakarékosság és a hatékonyság követelményének megfelelően választja ki a jegyzőkönyv készítésének formáját. Az ügyfél vagy az eljárás egyéb résztvevője az ezzel járó költségek megtérítése mellett kérheti az általa megjelölt jegyzőkönyvvezési forma alkalmazását.

(7) A hatóság egyszerűsített jegyzőkönyvet készít, ha jegyzőkönyv - az ügyfél vagy az eljárási cselekményben érintett személy erre irányuló kérelme vagy a jegyzőkönyvkészítést indokolttá tévő körülmények hiányában - nem készül. Az egyszerűsített jegyzőkönyv tartalmazza felvételének helyét és időpontját, az ügy tárgyát és az ügyiratszámot, az eljárási cselekményben érintett nevét és eljárásjogi helyzetét, a jogokra és kötelezettségekre való figyelmeztetés megtörténtét, az eljárási cselekmény megnevezését és rövid összefoglalását, az eljáró ügyintéző nevét és aláírását, valamint az eljárási cselekményben érintett személy aláírását. A szóbeli kérelemről készült egyszerűsített jegyzőkönyv ezenkívül tartalmazza az ügyfél nevét és lakcímét vagy székhelyét, valamint a kérelem tartalmát.

(8) A több hatóság részvételével végzett eljárási cselekményről közös jegyzőkönyv vagy közös egyszerűsített jegyzőkönyv készíthető, amely együttesen tartalmazza az egyes eljáró hatóságok megnevezését, a képviselőjükben eljáró valamennyi ügyintéző nevét és aláírását, valamint az eljáró hatóságoknál folyamatban lévő ügyek ügyiratszámait.

(9) A hatóság az ügy megítélése szempontjából fontos vagy egyébként az ügy természetére tekintettel lényeges minden egyéb eljárási cselekményről hivatalos feljegyzést vehet fel, vagy az eljárási cselekményt az iratra történő rávezetéssel rögzítheti. A hivatalos feljegyzés az eljárási cselekmény rövid összefoglalását, a készítés dátumát, valamint a feljegyzést készítő nevét és aláírását tartalmazza.

(10)* A hivatalos feljegyzés számítógépes programmal, automatikusan is elkészíthető, ebben az esetben a feljegyzést készítő aláírása helyett a hatóság gépi aláírása is alkalmazható.

(11)* Hivatalos feljegyzés készítése alkalmazható az írásbelinek nem minősülő elektronikus kapcsolattartás során közölt információk írásba foglalására.

Adatok zárt kezelése*

39/A. §* (1)* Erre irányuló indokolt kérelem esetén a hatóság elrendeli a tanú, a tolmács, a szemléltárgy birtokosa, a támogató és a hivatalbóli eljárást kezdeményező személy természetes személyazonosító adatainak és lakcímének zárt kezelését, ha az adatok zárt kezelése iránti kérelmet előterjesztő valószínűsíti, hogy őt az eljárásban való közreműködése miatt súlyosan hátrányos következmény érheti. A végzést kizárólag a kérelmet előterjesztővel kell közölni.

(1a)* A hatóság a cselekvőképtelen vagy korlátozottan cselekvőképes ügyfél, tanú, illetve a szemléltárgy birtokosa védelme érdekében erre irányuló kérelem nélkül is dönthet a cselekvőképtelen vagy korlátozottan cselekvőképes személy adatainak zárt kezeléséről. A végzést a cselekvőképtelen vagy korlátozottan cselekvőképes személy képviselőjével is közölni kell.

(2) A szakértő az (1) bekezdésben foglaltak szerint az igazságügyi szakértői névjegyzék nyilvános adatainak kívüli természetes személyazonosító adatai és lakcíme zárt kezelését kérheti.

(3) A természetes személyazonosító adatokat és a lakcímet a hatóság az ügy iratai között elkülönítve, zártan kezeli. A hatóság biztosítja, hogy a zártan kezelt adatok az eljárási cselekmények során ne váljanak megismerhetővé.

(4) A zártan kezelt adatok megismerésére csak az ügyintéző, a jegyzőkönyvvezető és a leíró, a hatóság vezetője, a felügyeleti szerv, valamint a fellebbezés elbírálására jogosult hatóság erre felhatalmazott ügyintézője és vezetője, az illetékes ügyész és a bírósági felülvizsgálat során eljáró bíró jogosult.

(5) Az iratbetekintési jog biztosítása érdekében a hatóság - a jogszabályban meghatározott tartalmi és formai követelményeknek egyebekben megfelelő - kivonatot készít az eljárás során keletkezett iratról akként, hogy abból az (1) bekezdésben meghatározott személy kilitére vonatkozóan következtetés ne legyen levonható.

Elveszett, megsemmisült iratok pótlása*

39/B. §* A hatóság intézkedik az ügy elveszett vagy megsemmisült iratának pótlása iránt, ennek érdekében az eljárásban részt vett személyeket meghallgathatja, illetve kiadmányokat, iratmásolatokat szerezhet be. Az ügy iratainak pótlása mellőzhető, ha az elveszett vagy

megsemmisült irat alapján hozott döntés jogerős és végrehajtható, ebben az esetben csak a döntés hiteles kiadmányát kell beszerezni.

Képviselet

40. § (1)* Ha törvény nem írja elő az ügyfél személyes eljárását, helyette törvényes képviselője vagy az általa vagy törvényes képviselője által meghatalmazott személy, továbbá az ügyfél és képviselője együtt is eljárhat. Az ellenérdekű ügyfelek képviseletét nem láthatja el ugyanaz a személy.

(2)* Ha az ügyfél nem személyesen jár el, a hatóság az eljáró személy képviseleti jogosultságát megvizsgálja. A meghatalmazott a képviseleti jogosultságát a 40/A. §-ban meghatározott módon köteles igazolni.

(3)*

(4)* A hatóság visszautasítja a meghatalmazott eljárását, ha az nem alkalmas az ügyben a képviselet ellátására, vagy ha képviseleti jogosultságát az erre irányuló hiánypótlási felhívás ellenére sem igazolja. A meghatalmazott visszautasítása esetén a hatóság felhívja az ügyfelet, hogy járjon el személyesen, vagy gondoskodjék a képviselet ellátására alkalmas képviselőről.

(5)* A természetes személy ügyfél részére, ha ismeretlen helyen tartózkodik vagy nem tud az ügyben eljárni és nincs törvényes képviselője vagy meghatalmazottja, az eljáró hatóság az erre vonatkozó iratok csatolásával a gyámhatóságnál ügygondnok kötelező kirendelését kezdeményezi vagy ha törvény vagy kormányrendelet lehetővé teszi - az ügygondnok kirendelésére vonatkozó részletes szabályok meghatározásával - maga gondoskodik az ügygondnok kirendeléséről.

(6) Jogszabály a képviselet egyéb módját is meghatározhatja, és a képviseleti jogosultság igazolását meghatározott formához kötheti.

(7)* Ha az ügyfélnek képviselője van, az iratokat a hatóság a képviselő részére küldi meg; a személyes megjelenésre szóló idézés kézbesítése azonban a megidézett részére történik, képviselőjének egyidejű értesítésével. Az eljárási képességgel rendelkező ügyfél kérheti, hogy a hatóság akkor is a számára kézbesítse az iratokat, ha az ügyben képviselője van.

(8)* A hatóság határidő tűzésével nyilatkozattételre hívja fel az ügyfelet, ha az eljárás során az ügyfél és a meghatalmazott vagy a meghatalmazottak nyilatkozata eltér egymástól, vagy egyéb eljárási cselekményeik ellentétesek. Ha az ügyfél határidőben nem nyilatkozik, a hatóság úgy tekinti, mintha magának az ügyfélnek a nyilatkozatai és eljárási cselekményei lennének eltérőek.

40/A. §* (1) A meghatalmazást írásba kell foglalni vagy jegyzőkönyvbe kell mondani. Írásbeli meghatalmazás esetében a meghatalmazott köteles eredeti meghatalmazását vagy annak hitelesített másolatát az első kapcsolatfelvétel alkalmával az iratokhoz csatolni.

(2)* Az írásbeli meghatalmazást közokiratba vagy teljes bizonyító erejű magánokiratba kell foglalni, vagy a meghatalmazást ügyintézési rendelkezésben kell megtenni. Az ügyvédnek adott meghatalmazáshoz, ha azt az ügyfél saját kezűleg írta alá, tanúk alkalmazása nem szükséges; az ügyvédi meghatalmazásra egyebekben az erre vonatkozó külön jogszabályok

irányadók. Az ügyintézési rendelkezésben adott meghatalmazás esetén a meghatalmazott a képviseleti jogosultságát az ügyintézési rendelkezésre irányadó szabályok szerint igazolja.

(3) A külföldön kiállított meghatalmazást közokiratba vagy hitelesített magánokiratba kell foglalni, és felülhitelesítéssel kell ellátni.

(4) A meghatalmazás a teljes hatósági eljárásra vagy egyes eljárási cselekményekre szólhat.

(5) A teljes hatósági eljárásra szóló meghatalmazás kiterjed az eljárással kapcsolatos minden nyilatkozatra és cselekményre, ideértve a biztosítási intézkedést és a végrehajtási eljárást.

(6) A meghatalmazás korlátozása csak annyiban hatályos, amennyiben az magából a meghatalmazásból kitűnik.

(7) A meghatalmazásnak visszavonás, felmondás vagy az ügyfél halála folytán való megszűnése a hatósággal szemben a hatóságnak való bejelentéstől, a többi ügyféllel szemben pedig a vele való közléstől hatályos.

A támogató*

40/B. §* (1) A Polgári Törvénykönyv szerinti támogató kirendelése esetén a támogató

a) a támogatott személlyel egyidejűleg az eljárás során valamennyi eljárási cselekménynél - ideértve a nyilvánosság kizárásával megtartott tárgyalást is - jelen lehet, távolléte azonban az eljárási cselekmény teljesítésének, valamint az eljárás folytatásának nem akadálya,

b) a nyilatkozat, adatszolgáltatás megtételének elősegítése érdekében a támogatott személlyel - az eljárási cselekmény rendjét meg nem zavaró módon - egyeztetet.

(2) A támogató a támogatói jogosultságát a gyámhatóság által kiadott kirendelő határozattal vagy tanúsítvánnyal igazolja. A gyámhatóság határozatát vagy tanúsítványát az első olyan eljárási cselekménynél kell a hatóságnak bemutatni, amelyen a támogatott személy a támogatóval együtt vesz részt.

(3) A támogató az általa támogatott személy helyett nyilatkozattételre nem jogosult.

(4) A támogatónak az eljárási cselekményen való részvételéről a támogatott személy gondoskodik, a hatóság ezzel kapcsolatos intézkedést nem tesz.

(5) Ha a hatóság a támogató és a támogatott személy között érdekellentétet észlel, erről a támogatott tájékoztatásával egyidejűleg haladéktalanul értesíti a gyámhatóságot.

(6) Az eljárásban támogatóként nem vehet részt az a személy,

a) aki ellenérdekű ügyfél vagy annak képviselője, támogatója,

b) aki az eljárásban mint a hatóság képviselője, szakértő, tolmács, hatósági tanú vagy hatósági közvetítő részt vesz.

(7) Az eljárás egyéb résztvevőjére vonatkozó szabályokat - az e törvényben foglalt eltérésekkel - a támogatóra is alkalmazni kell.

(8) Az eljárás során a támogatóval kapcsolatban felmerült költségeket a támogatott előlegezi és viseli.

Hatósági közvetítő

41. § (1)^{*} A hatóság és az ügyfél, valamint az ellenérdekű ügyfelek közötti vita rendezése érdekében a hatóság hatósági közvetítőt vehet igénybe.

(2) Nem lehet hatósági közvetítő:

a) az ügyfél, az eljárásban ügyfélként részt vevő szervezet tulajdonosa, tisztségviselője, alkalmazottja, illetve az ügyféllel munkavégzésre irányuló szerződéses kapcsolatban álló személy,

b) a hatósággal vagy a hatóság felügyeleti szervével közszolgálati vagy más, munkavégzésre irányuló jogviszonyban álló személy,

c) az, aki személyében vagy hozzátartozója révén érintett az ügyben,

d) akitől más okból nem várható elfogulatlan közreműködés.

(3) A hatósági közvetítő

a) gondoskodik arról, hogy az érintettek hiteles, szakszerű és közérthető tájékoztatást kapjanak mind az eljárás céljáról, mind az annak megvalósulása kapcsán várható következményekről, illetve az esetleges kedvezőtlen változások (hatások) megelőzésére vagy mérséklésére irányuló intézkedésekről,

b) tájékoztatja az ügyfeleket az ügyben irányadó jogszabályok rendelkezéseiről, az anyagi jogi és eljárásjogi jogszabályokban meghatározott jogaikról,

c) közvetít a hatóság és az ügyfelek, illetve az ellenérdekű ügyfelek között annak érdekében, hogy az eljárás céljának eléréséhez kölcsönösen elfogadható megoldási módot találjanak,

d) összegyűjti és rendszerezett formában a hatóság rendelkezésére bocsátja az ügyfelektől beérkezett, az eljárás tárgyára vonatkozó észrevételeket.

(4)^{*} A hatóság - ha törvény azt nem zárja ki vagy nem korlátozza - lehetővé teszi a hatósági közvetítő számára eljárási feladatainak ellátásához szükséges mértékben az iratokba való betekintést, továbbá megad számára minden olyan segítséget, amely szükséges a tevékenységének ellátásához.

(5) A hatósági közvetítő köteles megőrizni a tevékenysége során tudomására jutott védett adatot, és köteles gondoskodni a személyes adatok védelméről.

(6) Ha a hatósági közvetítő a neki felróható okból nem teljesíti feladatát, eljárási bírsággal sújtható, és a felmerült költségek viselésére kötelezhető.

(7) A hatósági közvetítőt munkájáért díj illeti meg, és a költségviselés szabályai szerint igényt tarthat költségeinek megtérítésére.

(8)* A fővárosi és megyei kormányhivatal hatósági közvetítőkről vezetett nyilvántartása tartalmazza a hatósági közvetítő természetes személyazonosító adatait, képesítését, az elérhetőségéhez szükséges adatokat, valamint azt a tevékenységi kört, amelyben hatósági közvetítőként eljárhat.

(9)* A (8) bekezdés szerinti nyilvántartásnak a hatósági közvetítő nevére, elérhetőségére, képesítésére, valamint tevékenységi körére vonatkozó adatai nyilvánosak.

(10)* A (8) bekezdés szerinti nyilvántartás - a természetes személyazonosító, valamint a lakcím-azonosító adatok kivételével - közhiteles hatósági nyilvántartásnak minősül.

Kizárás

42. §* (1)* Az ügy elintézésében nem vehet részt az a személy, akinek jogát vagy jogos érdekét az ügy közvetlenül érinti, továbbá az, aki az ügyben tanúvallomást tett, hatósági közvetítőként, az ügyfél képviselőjeként, hatósági tanúként vagy szakértőként járt el, valamint a szemletárgy birtokosa és a támogató.

(2)* Az ügy másodfokú elintézésében nem vehet részt az, aki az ügy elintézésében első fokon részt vett.

(3) Az ügy elintézésében nem vehet részt az a személy, akitől nem várható el az ügy tárgyilagossága megítélése.

(4) Az ügy elintézésében nem vehet részt az a hatóság, amelynek jogát vagy jogos érdekét az ügy közvetlenül érinti. A hatóság nem válik kizárttá amiatt, mert a határozatban megállapított fizetési kötelezettség teljesítése az általa megjelölt számlára történik.

(5)* A jegyző mint hatóság nem vehet részt annak a hatósági ügynek az elintézésében, amelyben az illetékességi területének az önkormányzata, az önkormányzat szerve vagy a polgármester ellenérdekű ügyfél, illetve a határozattal az illetékességi területének az önkormányzata, az önkormányzat szerve vagy a polgármester jogosulttá vagy kötelezetté válhat, vagy az eljárás tárgyával összefüggő kötelezettséget vállal.

(6) Az ügy elintézésében nem vehet részt az a hatóság, amelyik hatóság vezetőjével szemben kizárási ok merül fel.

43. §* (1)* Az ügyintéző a hatóság vezetőjének haladéktalanul, de legkésőbb az ok felmerülésétől számított öt napon belül köteles bejelenteni, ha vele szemben kizárási ok áll fenn. A kizárási okot a kizárási okról való tudomásszerzéstől számított nyolc napon belül az ügyfél is bejelentheti. Ha az ügyfél nyilvánvalóan alaptalanul tesz kizárási iránnyal bejelentést, vagy ugyanabban az eljárásban ugyanazon ügyintéző ellen ismételt alaptalan bejelentést tesz, őt a kizárást megtagadó végzésben eljárási bírsággal lehet sújtani.

(2)* A kizárás tárgyában a hatóság vezetője dönt, szükség esetén más ügyintézőt jelöl ki, továbbá arról is dönt, hogy meg kell-e ismételni azokat az eljárási cselekményeket, amelyekben a kizárt ügyintéző járt el. A kizárás tárgyában hozott végzést az ügyféllel közölni kell.

(2a)* A hatóság vezetője a kizárásról az eljárás megindításáról való értesítést megelőzően végzés kibocsátása nélkül dönt.

(3) Ha a hatóságnál nincs másik, megfelelő szakképzettséggel rendelkező ügyintéző, a felügyeleti szerv vezetője másik azonos hatáskörű hatóságot jelöl ki.

(4) Ha a kizárási ok a hatáskör gyakorlójával vagy a hatósággal szemben merül fel, a kizárási okot a felügyeleti szerv vezetőjének kell bejelenteni.

(5) Ha a kizárási ok a hatáskör gyakorlójával vagy a hatósággal szemben merül fel, az ügyben - jogszabály eltérő rendelkezése hiányában - a felügyeleti szerv vezetője által kijelölt másik azonos hatáskörű hatóság jár el.

(6)* Ha nincs kijelölhető másik, azonos hatáskörű hatóság, az a hatóság jár el, amelyikkel szemben kizárási ok áll fenn. Ebben az esetben a hatóság az ügyfelet haladéktalanul, de legkésőbb a kizárási ok felmerülésétől számított nyolc napon belül értesíti a kizárás fennállásáról, és tájékoztatja az irányadó eljárási rendről.

(6a)* A (6) bekezdés szerinti esetben a hatóság határozatát és önálló jogorvoslattal megtámadható végzését a felügyeleti szerv vezetőjével is közli.

(7) A hatósági ügyben eljáró testület tagjával és vezetőjével, továbbá az eljáró hatóság kiadmányozási jogkörrel rendelkező vezetőjével szemben megfelelően alkalmazni kell a kizárás szabályait azzal, hogy ha a hatóságnál nincs másik kiadmányozási jogkörrel rendelkező vagy azzal felruházható személy, a hatáskör gyakorlója jár el.

(8) Önkormányzati hatósági ügyben a kizárásra vonatkozó döntésre a külön törvényben meghatározott, személyes érintettséggel kapcsolatos eljárás az irányadó.

A szakhatóság közreműködése

44. §* (1) Törvény vagy kormányrendelet az ügyben érdemi döntésre jogosult hatóság számára előírhatja, hogy az ott meghatározott szakkérdésben más hatóság (a továbbiakban: szakhatóság) kötelező állásfoglalását kell beszereznie. A szakhatóság olyan szakkérdésben ad ki állásfoglalást, amelynek megítélése hatósági ügyként a hatáskörébe tartozik, ennek hiányában törvény vagy kormányrendelet annak vizsgálatát szakhatósági ügyként a hatáskörébe utalja.

(1a)* Törvényben vagy kormányrendeletben meghatározott ügyekben és szempontok alapján a hatóság mérlegeli a szakhatóság megkeresését és maga dönt a szakkérdésben. Törvényben vagy kormányrendeletben meghatározott ügyekben és szempontok alapján a hatóság mellőzi a szakhatóság megkeresését. Ha a hatóság maga dönt a szakkérdésben, ehhez szakértőt nem rendelhet ki, és az adott szakkérdésre vonatkozó szakhatósági eljárásért illeték és díj nem kérhető. Ha mérlegelés esetén a hatóság úgy dönt, hogy megkeresi a szakhatóságot, a szakhatóság állásfoglalása kötelező a hatóságra nézve.

(2) Törvény vagy kormányrendelet meghatározott szakkérdésben tudományos vagy szakmai testületet, illetve szakértői szervet jelölhet ki szakhatósággént.

(3) Ha e törvény eltérően nem rendelkezik, a szakhatóságra a hatóságra vonatkozó rendelkezéseket megfelelően alkalmazni kell.

(4) Ha az ügyfél az alapeljárás illetékével vagy díjával egyidejűleg nem vagy csak részben fizeti meg a szakhatósági eljárásért fizetendő illetéket vagy díjat, a hatóság haladéktalanul - valamennyi szakhatóság tekintetében - hiánypótlásra szólítja fel. A hatóság akkor keresi meg a szakhatóságot, ha az ügyfél a hiánypótlást teljesítette.

(5)* Nem kell a szakhatóságot megkeresni, ha a hatóság tíz napon belül megállapítja, hogy a kérelmet a szakhatósági állásfoglalástól függetlenül el kell utasítani.

(6) A szakhatósági állásfoglalás tartalmára a határozat tartalmára vonatkozó szabályokat kell megfelelően alkalmazni azzal, hogy az állásfoglalás

a) tartalmazza a szakhatóság megnevezését és a szakhatóság ügyintézőjének nevét is,

b) rendelkező része tartalmazza a szakhatósági hozzájárulást, az egyedi szakhatósági előírást, feltételt vagy a hozzájárulás megtagadását,

c) nem tartalmazza az eljárási költségek viseléséről szóló döntést.

(7) Ha a szakhatóság megállapítja, hogy állásfoglalása jogszabályt sért, állásfoglalását a hatóság határozatának vagy eljárást megszüntető végzésének jogerőre emelkedéséig egy alkalommal módosíthatja.

(8) Ha törvény vagy kormányrendelet azt lehetővé teszi, az ügyfélnek az eljárás megindítása előtt - a szakhatósági eljárásért fizetendő illeték vagy díj megfizetése mellett - benyújtott kérelmére a szakhatóság a szakhatósági állásfoglalásra vonatkozó szabályok megfelelő alkalmazásával - az ügyfél meghatározott joga érvényesítésére irányuló eljárásban, törvényben vagy kormányrendeletben meghatározott időpontig felhasználható - előzetes szakhatósági állásfoglalást (a továbbiakban: előzetes szakhatósági hozzájárulás) ad ki. A hatóság a kérelemhez benyújtott előzetes szakhatósági hozzájárulást szakhatósági állásfoglalásként használja fel azzal, hogy a 44. § (7) bekezdése nem alkalmazható.

(9) A szakhatóság előzetes szakhatósági hozzájárulása, állásfoglalása és végzései ellen önálló jogorvoslatnak nincs helye, az a határozat, illetve az eljárást megszüntető végzés elleni jogorvoslat keretében támadható meg.

45. §* (1) Törvény vagy kormányrendelet egyes ügyfajtákban kötelezheti a hatóságot és a szakhatóságot az engedélyezési feltételek egyeztetés útján való megállapítására; az egyeztetés módjáról és határidejéről a szakhatóságokat a szakhatósági megkeresés megküldésével kell értesíteni.

(2)* Ha a hatóság és a szakhatóság vagy a szakhatóságok egymással - egészben vagy részben - ellentétes egyedi előírást állapítanak meg vagy feltételt írnak elő, a hatóság és az érintett szakhatóságok álláspontjukról - ha törvény vagy kormányrendelet másként nem rendelkezik - a hatóság erre irányuló felhívásától számított nyolc napon belül egyeztetnek, és

a szakhatóságok az egyeztetés eredményeként felülvizsgált állásfoglalásukat haladéktalanul közlik a hatósággal.

(3)* Ha a hatóság megítélése szerint a szakhatóság a hatáskörét túllépte, vagy állásfoglalása ellentétes a 44. § (6) bekezdésében foglalt követelményekkel, a hatóság a szakhatósági állásfoglalás beérkezésétől számított nyolc napon belül egyeztet a szakhatósággal. Az egyeztetés eredménytelensége esetén a hatóság az eljárás egyidejű felfüggesztése mellett a szakhatóság felügyeleti szervénél felügyeleti eljárást kezdeményez. A felügyeleti szerv tizenöt napon belül dönt.

(4)* A szakhatóság a szakhatósági állásfoglalásának figyelmen kívül hagyása vagy törvényben vagy kormányrendeletben előírt eljárásának mellőzése esetén az erről való tudomásszerzéstől számított nyolc napon belül egyeztet a hatósággal, ennek eredménytelensége esetén a hatóság felügyeleti szervénél felügyeleti eljárást kezdeményez. A felügyeleti szerv tizenöt napon belül dönt.

(5) Ha a közigazgatási ügyekben eljáró bíróság a szakhatóság jogszabálysértő állásfoglalása miatt helyezte hatályon kívül vagy változtatta meg a határozatot, a szakhatóság megtéríti a hatóságnak a jogszabálysértő állásfoglalással okozott költségeket.

(6) Ha a közigazgatási ügyekben eljáró bíróság azért helyezte hatályon kívül vagy változtatta meg a határozatot, mert a hatóság figyelmen kívül hagyta a szakhatósági állásfoglalást, a hatóság megtéríti a szakhatóságnak az ezzel okozott költségeket.

45/A. §* (1) Ha a szakhatóságnak olyan tény vagy körülmény jut a tudomására, amely

- a) ideiglenes biztosítási intézkedést,
- b) a kérelem érdemi vizsgálat nélküli elutasítását,
- c) az eljárás megszüntetését,
- d) az eljárás felfüggesztését vagy
- e) az eljárás akadályozása jogkövetkezményeinek alkalmazását

teszi szükségessé, erről haladéktalanul tájékoztatja a hatóságot.

(2) A szakhatóság a megkeresés megérkezését követően haladéktalanul ellenőrzi, hogy van-e hatásköre és illetékessége az ügy elbírálására.

(3)* Ha a szakhatóság megállapítja hatásköre hiányát, erről a megkeresés megérkezésétől számított nyolc napon belül tájékoztatja a hatóságot, és megszünteti a szakhatósági eljárást.

(4)* Ha a szakhatóság megállapítja illetékessége hiányát, a megkeresést a megérkezésétől számított nyolc napon belül az ügy összes iratával együtt az illetékességgel rendelkező hatósághoz - a hatóság egyidejű tájékoztatása mellett - átteszi.

(5) Ha a szakhatóság megállapítja, hogy változatlan tényállás és jogi szabályozás mellett a megkeresés szerinti ugyanazon jog érvényesítésére irányuló kérelemről - az előzetes

szakhatósági hozzájárulás kivételével - korábban szakhatósági állásfoglalást adott ki, haladéktalanul megküldi a hatóságnak a korábbi szakhatósági állásfoglalását, és megszünteti a szakhatósági eljárást. Nincs lehetőség a megkeresésnek a korábbi szakhatósági állásfoglalás megküldésével történő teljesítésére újrafelvételi eljárásban.

(6) A szakhatóság szükség esetén a 37. §-nak megfelelően hiánypótlásra hívhatja fel az ügyfelet, amiről a hatóságot haladéktalanul értesíti. Ha az ügyfél a kérelemre indult eljárásban a hiánypótlásra való felhívásnak nem tesz eleget, a szakhatóság a hiánypótlás elmulasztásáról értesíti a hatóságot, amely - ha az eljárás hivatalbóli folytatásának nincs helye - az eljárást megszünteti.

Idézés

46. § (1) Azt, akinek személyes meghallgatása az eljárás során szükséges, a hatóság határnap vagy határidő megjelölésével arra kötelezi, hogy előtte vagy a megjelölt helyen jelenjen meg.

(2)* Az ügyfél a kérelmére indult eljárásban nem kötelezhető a megjelenésre, kivéve, ha a hatóság

a) a kérelemre indult eljárást hivatalból folytatja,

b) tárgyalást, közmeghallgatást vagy egyezségi kísérletet tart.

(3)* Az idézést - ha az ügy körülményeiből más nem következik - úgy kell közölni, hogy azt az idézett a megjelenésének megkönnyítése érdekében a meghallgatást megelőzően legalább nyolc nappal megkapja.

(4)* Az idézésben meg kell jelölni, hogy a hatóság az idézett személyt milyen ügyben és milyen minőségben kívánja meghallgatni. Az idézett személyt figyelmeztetni kell a megjelenés elmulasztásának következményeire.

(4a)* Ha az idézett személy korlátozottan cselekvőképes, a hatóság a törvényes képviselőjét azzal a felhívással értesíti, hogy a megjelenéséről gondoskodják. Ha az idézett személy cselekvőképtelen, a hatóság törvényes képviselője útján idézi.

(4b)* Ha a (4a) bekezdés szerint idézett személy nem jelenik meg, és törvényes képviselője nem igazolja, hogy ez neki nem róható fel, a törvényes képviselő eljárási bírsággal sújtható.

(5)* Az idézésről szóló végzés szóban is közölhető.

(6)* Az idézés ellen nincs helye önálló jogorvoslatnak.

47. § (1) A hatóság a székhelyén lakcímmel nem rendelkező személyt csak akkor idézheti a székhelyére, ha ezt jogszabály írja elő, vagy azt az érintett személy kéri, valamint ha az eljáró hatóság székhelyét előnyösebben érheti el a meghallgatni kívánt személy, mint azt a legalsóbb fokú hatóságot, amelynek székhelyén lakik vagy tartózkodik; egyébként a hatóságnak a legalsóbb fokú hatóságot kell megkeresnie a személy meghallgatása végett.

(2)* Az (1) bekezdésben foglalt korlátozás nem alkalmazható arra az esetre, ha az idézés célja a tárgyaláson, egyeztetésen való részvétel, továbbá ha a megkeresés útján történő meghallgatás csorbítaná az ügyfél (ügyfelek) eljárási jogait, illetve, ha az idézni kívánt személy lakcímén nem működik olyan hatóság, amely megfelelő szakismeretek birtokában tudná elvégezni a szükséges eljárási cselekményt.

(3)* A fővárosban működő hatóság a főváros, a társulás pedig a társulás egész területéről idézhet.

(4)* Ha az idézett személy kora, egészségügyi állapota, mozgásszervi fogyatékosága vagy más ok miatt a hatóság előtt nem képes megjelenni, az idézett személyt a tartózkodási helyén kell meghallgatni.

48. § (1) Az idézett személy köteles az idézésnek eleget tenni.

(2)* Ha az idézett személy az idézésnek nem tesz eleget, vagy meghallgatása előtt az eljárás helyéről engedély nélkül eltávozik, és távolmaradását előzetesen alapos okkal nem menti ki vagy nyolc napon belül megfelelően nem igazolja, továbbá ha az idézésre meghallgatásra nem alkalmas állapotban jelenik meg, és ezt a körülményt nem menti ki, eljárási bírsággal sújtható. Nem sújtható bírsággal az idézett személy, ha az idézés nem volt szabályszerű.

(3)* Ha az idézett személy ismételt idézésre sem jelenik meg, és távolmaradását nem menti ki, a rendőrség útján elővezetethető. Az elővezetés fogantatosításához - ha jogszabály másként nem rendelkezik - az ügyésznek a hatóság vezetője által kért jóváhagyása szükséges.

(4)* Ha a hatóságnak tudomása van arról, hogy az elővezetni kívánt személy a Magyar Honvédség, a rendvédelmi szervek vagy a Nemzeti Adó- és Vámhivatal hivatásos állományú tagja, az elővezetés céljából az állományilletékes parancsnokot kell megkeresni.

(5) Ha az idézett személy igazolja a távolmaradásának vagy eltávozásának menthető indokát, vissza kell vonni az eljárási bírságot megállapító és az elővezetést elrendelő végzést.

(6)* Ha jogi személy vagy jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet képviselője nem jelent meg az idézésre, és a képviselő nevét a vezető tisztségviselő a hatóság felhívására nem közli, a vezető tisztségviselő eljárási bírsággal sújtható. Az elővezetést a vezető tisztségviselővel szemben lehet alkalmazni.

(7)* Az elővezetés elrendelése ellen nincs helye önálló jogorvoslatnak.

Értesítés

49. § (1)* Ha a hatóság nem tartja szükségesnek az ügyfél idézését, köteles az ügyfelet a tanú és a szakértő meghallgatásáról, a szemléről és a tárgyalásról értesíteni azzal a tájékoztatással, hogy a meghallgatáson részt vehet, de megjelenése nem kötelező. Az értesítést - ha az ügy körülményeiből más nem következik - úgy kell közölni, hogy azt az ügyfél legalább öt nappal korábban megkapja.

(2) Nincs helye az ügyfél értesítésének és zárt meghallgatást vagy szemlét kell tartani, ha a meghallgató tanú, szakértő vagy a szemletárgy birtokosa természetes személyazonosító

adatainak és lakcímének zárt kezelését rendelték el, és a meghallgatás vagy szemle során a zártan kezelt adatok védelme nem biztosítható.

(3)* A szakhatóságot - ha az a feladat- és hatáskörét érinti - a tanú és a szakértő meghallgatásáról, a szemléről, a tárgyalásról és a közmeghallgatásról legalább öt nappal korábban értesíteni kell.

(4)* Ha jogszabály lehetővé teszi, az ügyfél személyesen vagy telefonon is értesíthető.

A tényállás tisztázása

50. § (1)* A hatóság köteles a döntéshozatalhoz szükséges tényállást tisztázni. Ha ehhez nem elegendők a rendelkezésre álló adatok, bizonyítási eljárást folytat le.

(2)* Törvény vagy kormányrendelet a tényállás tisztázása és az ügyfél jogának, jogos érdekének védelme és előmozdítása érdekében az eljárás és a hatósági ellenőrzés során együttműködési kötelezettséget írhat elő a feladat- és hatáskörükben érintett hatóságok részére. Az együttműködés formája lehet különösen a hatóságok közötti egyeztetés, valamint az ellenőrzési tevékenység összehangolása. A hatóság eljárási kötelezettségét nem érinti, ha a törvény vagy kormányrendelet alapján együttműködésre kötelezett másik hatóság e kötelezettségét elmulasztja, a hatóság azonban köteles a mulasztó hatóság felügyeleti szervét, ennek hiányában vezetőjét a mulasztásról tájékoztatni.

(3) A hatóság által hivatalosan ismert és a köztudomású tényeket nem kell bizonyítani.

(4) A hatósági eljárásban olyan bizonyíték használható fel, amely alkalmas a tényállás tisztázásának megkönnyítésére. Bizonyíték különösen: az ügyfél nyilatkozata, az irat, a tanúvallomás, a szemléről készült jegyzőkönyv, a szakértői vélemény, a hatósági ellenőrzésen készült jegyzőkönyv és a tárgyi bizonyíték.

(5)* A hatóság szabadon választja meg az alkalmazandó bizonyítási eszközt. Törvény előírhatja, hogy a hatóság a határozatát kizárólag valamely bizonyítási eszközre alapozza, továbbá jogszabály meghatározott ügyekben kötelezővé teheti valamely bizonyítási eszköz alkalmazását, illetve előírhatja valamely szerv véleményének a kikérését.

(6) A hatóság a bizonyítékokat egyenként és összességükben értékeli, és az ezen alapuló meggyőződése szerint állapítja meg a tényállást.

(7)-(9)*

50/A. § (1)* Az ügyben érdemi döntésre jogosult hatóság a tényállás tisztázása érdekében jogosult valamely dolog birtokának a birtokos rendelkezése alóli elvonására (a továbbiakban: lefoglalás), ha a tényállás másként nem tisztázható vagy az jelentős késedelemmel járna, vagy a lefoglalás mellőzése a tényállás tisztázásának sikerét veszélyeztetné.

(2)* A lefoglalás érdekében a dolog birtokosát fel kell szólítani, hogy a dolgot adja át. Nem köteles a dolog átadására az, aki tanúként nem hallgatható meg, valamint az, aki az 53. § (4) bekezdés c) pontja alapján a tanúvallomást megtagadhatja, ha a számára információt átadó személy kilétét a dolog átadásával felfedné.

(2a)* Az 53. § (4) bekezdés c) pontja alapján a tanúvallomás megtagadására jogosult személynek a dolog átadása alóli mentessége az annak alapjául szolgáló jogviszony megszűnése után is fennmarad.

(3) Ha a dolog átadására köteles személy nem adja át a dolgot, a hatóság a lefoglalást a rendőrség közreműködésével foganatosítja, és a dolog átadására köteles személyt eljárási bírsággal sújthatja.

(4) A lefoglalás foganatosítására a szemle szabályai irányadóak azzal, hogy a szemletárgy birtokosára vonatkozó szabályokat a lefoglalt dolog birtokosára kell alkalmazni.

(5)* A lefoglalást elrendelő, valamint a lefoglalás megszüntetése iránti kérelmet elutasító végzés ellen önálló fellebbezésnek van helye. A fellebbezésnek a végzés végrehajtására nincs halasztó hatálya, kivéve, ha a lefoglalás elrendelésére az 53. § (4) bekezdés c) pontjára hivatkozás ellenére került sor.

50/B. §* (1) A hatóság a lefoglalt dolgot elszállítja és megőrzi, vagy ha az elszállítás lehetetlen vagy aránytalanul magas költséggel járna, a dolgot a birtokos őrizetében hagyja a használat és az elidegenítés jogának megtiltásával.

(2) A lefoglalásról készített jegyzőkönyv a lefoglalt dolgot egyedi azonosításra alkalmas módon írja le.

(3) A lefoglalt dolgot úgy kell őrizni, hogy az változatlan maradjon, a lefoglalt dolgot ne lehessen kicserélni, és az azonossága könnyen megállapítható legyen.

(4) Az irat birtokosának kérelmére és költségére - ha ez az eljárás érdekét nem veszélyezteti - a lefoglalt iratról hiteles másolatot kell kiadni.

50/C. §* (1) A lefoglalást a hatóság megszünteti, ha

a) az elrendelésének oka megszűnt,

b) a hatóság az eljárást megszüntette, vagy

c) az ügy érdemében döntést hozott.

(2)* Ha jogszabály másként nem rendelkezik, a tényállás tisztázásához a továbbiakban már nem szükséges lefoglalt dolgot nyolc napon belül ki kell adni annak, akitől azt lefoglalták. Ha a hatóság más szerv hatáskörébe tartozó eljárást kezdeményez, az eljárás lefolytatásához szükséges lefoglalt iratokat és tárgyi bizonyítékokat át kell adni a megkeresett szervnek.

(3) Ha a körülmények alapján nyilvánvaló, hogy az, akitől a dolgot lefoglalták, a dolog birtoklására nem jogosult, a hatóság a dolgot az arra jogos igényt bejelentő személynek adja ki.

(4) Ha a lefoglalt dolog birtoklása jogszabályba ütközik, a dolog kiadása helyett a hatóság jogszabályban meghatározott módon jár el.

(5) Ha a dolog természetben már nem adható ki, a dolog előzetes értékesítéséből befolyt ellenértéket alapul véve, a kezeléséből, tárolásából eredő költséggel csökkentett, a megtérítés időpontjáig eltelt időre számított jegybanki alapkamattal növelt összegét kell megtéríteni. A jogosult az ezt meghaladó igényét a polgári jog szabályai szerint érvényesítheti. Ha a lefoglalás alaptalan volt, a dolog előzetes értékesítéséből befolyt ellenérték a dolog kezeléséből, tárolásából eredő költséggel nem csökkenthető.

(6) Ha a lefoglalt dolog értéktelen, és arra senki sem tart igényt, a lefoglalás megszüntetése után azt meg kell semmisíteni. A megsemmisítés költségei a lefoglalt dolog tulajdonosát és birtokosát egyetemlegesen terhelik.

(7) Az ügyfélnek kiadandó dolgot a vele szemben megállapított pénzfizetési kötelezettség biztosítására vissza lehet tartani.

50/D. §^{*} (1) A hatóság a lefoglalt dolog előzetes értékesítéséről dönt, ha a lefoglalt dolog gyors romlásnak van kitéve, vagy huzamos tárolásra alkalmatlan.

(2) A hatóság a lefoglalt dolog előzetes értékesítéséről akkor is dönthet, ha a lefoglalt dolog

a) kezelése, tárolása, illetve őrzése - különösen a dolog értékére vagy az előreláthatólag hosszú ideig tartó tárolására tekintettel - aránytalan és jelentős költséggel járna,

b) értéke az előreláthatólag hosszú ideig tartó tárolás miatt jelentősen csökkenne.

(3)^{*} Az (1) és (2) bekezdés esetén a lefoglalt dolog akkor értékesíthető, ha a hatóság felhívásától számított öt napon belül a lefoglalt dolog kiadása iránt senki nem jelentett be jogos igényt.

(4) A lefoglalt dolog értékesítéséből befolyt ellenérték a lefoglalt dolog helyébe lép.

Az ügyfél nyilatkozata, adatszolgáltatási kötelezettsége^{*}

51. §^{*} (1) Az ügyfélnek joga van ahhoz, hogy az eljárás során nyilatkozatot tegyen, vagy a nyilatkozattételt megtagadja.

(2) Ha a tényállás tisztázása azt szükségessé teszi, a hatóság az ügyfelet a kérelmére indult eljárásban nyilatkozattételre hívhatja fel. Ha az ügyfél a kérelmére indult eljárásban a hatóság felhívására nem nyilatkozik, a hatóság a rendelkezésre álló adatok alapján dönt, vagy a 31. § (2) bekezdése alapján megszünteti az eljárást.

(2a)^{*} Ha az ügyfél cselekvőképtelen, személyes nyilatkozattételre csak akkor hívható fel, ha a nyilatkozatától várható bizonyíték más módon nem pótolható és ehhez a törvényes képviselője hozzájárul. A cselekvőképtelen személyt indokolt esetben a lakcímén kell meghallgatni.

(2b)^{*} Ha jogszabály másként nem rendelkezik, az, aki korlátozottan cselekvőképes vagy szellemi, valamint egyéb állapota miatt korlátozottan képes megítélni a nyilatkozattétel jelentőségét, nyilatkozattételre csak akkor hívható fel, ha nyilatkozatot kíván tenni és a törvényes képviselője ehhez hozzájárul.

(2c)* A nyilatkozat megtételére cselekvőképtelen vagy korlátozottan cselekvőképes ügyfél esetén csak a törvényes képviselő jelenlétében kerülhet sor. Írásbeli nyilatkozat esetén a törvényes képviselő a nyilatkozatot aláírja.

(2d)* Ha az ügyfél és törvényes képviselője között érdekellentét van, a törvényes képviselőnek a (2a)-(2c) bekezdésben meghatározott jogait a gyámhatóság gyakorolja. Ha az ügyfél a törvényes képviselőjével szemben terjeszt elő kérelmet, az érdekellentét fennállását meg kell állapítani. A gyámhatóság a cselekvőképtelen vagy korlátozottan cselekvőképes személyt törvényes képviselője jelenléte nélkül is meghallgathatja, ha az a cselekvőképtelen vagy korlátozottan cselekvőképes személy érdekében áll.

(3) Törvény vagy kormányrendelet kötelezővé teheti, hogy a hivatalból folytatott eljárásban az ügyfél, a kérelemre indult eljárásban az ellenérdekű ügyfél a hatóság erre irányuló felhívására közölje az érdemi döntéshez szükséges adatokat, és jogkövetkezményeket állapíthat meg az adatszolgáltatási kötelezettség elmulasztása vagy valótlan adatok közlése esetére.

(4)* A törvényen vagy kormányrendeleten alapuló adatszolgáltatást hivatalból folytatott eljárásban az ügyfél, illetve kérelemre indult eljárásban az ellenérdekű ügyfél akkor tagadhatja meg, ha

a) nem kapott felmentést a minősített adatra vonatkozó titoktartási kötelezettség alól,

b) nyilatkozatával saját magát vagy hozzátartozóját bűncselekmény elkövetésével vádolná, vagy

c) az ügyfél, illetve az ellenérdekű ügyfél médiatartalom-szolgáltató, vagy vele munkaviszonyban vagy munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonyban álló személy, és nyilatkozatával a számára a médiatartalom-szolgáltatói tevékenységgel összefüggésben információt átadó személy kilétét felfedné.

(4a)* A (4) bekezdés c) pontjában foglalt mentesség az annak alapjául szolgáló jogviszony megszűnése után is fennmarad.

(4b)* Az ügyfelet vagy az ellenérdekű ügyfelet a (4) bekezdés c) pontjára hivatkozása ellenére adatszolgáltatásra kötelező végzés ellen önálló fellebbezésnek van helye.

(5) Az ügyfél vagy képviselője, ha más tudomása ellenére az ügy szempontjából jelentős valótlan tényt állít, illetve ha a (3) bekezdés szerinti kötelező adatszolgáltatás körében a (4) bekezdésben foglalt ok hiányában adatszolgáltatási kötelezettségét nem teljesíti, az ügy eldöntése szempontjából jelentős tényt elhallgat, vagy valótlan adatot szolgáltat, eljárási bírsággal sújtható.

(6) A hatóság köteles az ügyfelet a nyilatkozattétellel, illetve adatszolgáltatási kötelezettséggel kapcsolatos jogairól tájékoztatni és kötelelességeire, valamint a kötelezettségek elmulasztásának jogkövetkezményeire figyelmeztetni.

(7)* Ha jogszabály lehetővé teszi, az ügyfél az (1) bekezdés szerinti nyilatkozatot és a (3)-(4) bekezdés szerinti adatszolgáltatást - az ügyfél elektronikus azonosítását követően, az

információ megőrzését biztosító módon történő rögzítés mellett - telefonon is megteheti, illetve teljesítheti, továbbá a nyilatkozattételt, adatszolgáltatást telefonon is megtagadhatja.

Irat

52. § (1) A hatóság a tényállás megállapítása céljából felhívhatja az ügyfelet okirat vagy más irat bemutatására, vagy ezek beszerzése érdekében a 26. § (1) bekezdésének *c)* pontja alapján más szervet is megkereshet.

(2) A külföldön kiállított közokirat, illetőleg a külföldi bíróság, közigazgatási szerv, közjegyző vagy egyéb közhitelességgel felruházott személy által hitelesített magánokirat - hacsak az ügyfajtura vonatkozó jogszabályból, nemzetközi szerződésből, illetve viszonyossági gyakorlatból más nem következik - a magyar törvény szerinti bizonyító erővel csak akkor rendelkezik, ha azt a kiállítás helye szerinti államban működő magyar külképviseleti hatóság diplomáciai felülhitelesítéssel látta el. A nem magyar nyelven kiállított okirat - ha az ügyfajtura vonatkozó jogszabály másként nem rendelkezik - csak hiteles magyar fordítással ellátva fogadható el.

(3)* A nem magyar nyelven kiállított irat - ha az ügyfajtura vonatkozó jogszabály másként nem rendelkezik - csak hiteles magyar fordítással ellátva fogadható el, de az aránytalanul nehezen beszerezhető irat helyett az ügyfél a bizonyítani kívánt tényről nyilatkozatot tehet. Ilyen esetben az ügyfelet tájékoztatni kell a valótlan tartalmú nyilatkozattételének jogkövetkezményéről.

(4)*

Tanú és hatósági tanú

53. § (1) Az ügyre vonatkozó tény tanúval is bizonyítható.

(2)* A tanúként megidézett személy köteles a meghallgatása végett megjelenni és - a (3) bekezdés *b)* pontjában, továbbá a (4) és (6) bekezdésben meghatározott kivétellel - tanúvallomást tenni.

(3) Tanúként nem hallgatható meg

a) az, akitől nem várható bizonyítékként értékelhető vallomás,

b)* védett adatnak minősülő tényről az, aki nem kapott felmentést a titoktartás alól az arra jogosított szervtől vagy személytől.

(4)* A tanúvallomás megtagadható, ha

a) a tanú az ügyfelek valamelyikének hozzátartozója,

b) a tanú vallomásával saját magát vagy hozzátartozóját bűncselekmény elkövetésével vádolná, vagy

c) a tanú médiatartalom-szolgáltató, vagy vele munkaviszonyban vagy munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonyban álló személy, és a tanúvallomásával a számára a

médiatartalom-szolgáltatói tevékenységgel összefüggésben információt átadó személy kilétét felfedné.

(4a)* Cselekvőképtelen személyt csak akkor lehet tanúként meghallgatni, ha a vallomásától várható bizonyíték mással nem pótolható és ehhez a törvényes képviselője hozzájárul. Meghallgatása esetén a hamis tanúzás következményeire való figyelmeztetést a hatóság mellőzi. A cselekvőképtelen személyt indokolt esetben a lakcímén kell meghallgatni.

(4b)* Ha jogszabály másként nem rendelkezik az, aki korlátozottan cselekvőképes vagy szellemi, valamint egyéb állapota miatt korlátozottan képes megítélni a tanúvallomás megtagadásának jelentőségét, tanúként csak akkor hallgatható meg, ha vallomást kíván tenni és a törvényes képviselője ehhez hozzájárul.

(4c)* A cselekvőképtelen és a korlátozottan cselekvőképes tanú meghallgatását csak a tanú törvényes képviselőjének jelenlétében lehet lefolytatni.

(4d)* Ha a tanú és a törvényes képviselő között érdekellentét van, a (4a)-(4c) bekezdésben meghatározott jogokat a gyámhatóság gyakorolja. A gyámhatóság a cselekvőképtelen vagy korlátozottan cselekvőképes tanút törvényes képviselője jelenléte nélkül is meghallgathatja, ha az a cselekvőképtelen vagy korlátozottan cselekvőképes tanú érdekében áll.

(5)* Nem használható fel bizonyítékként a (3), valamint a (4a)-(4d) bekezdésben, továbbá az 54. § (5) és (6) bekezdésében foglalt rendelkezés megsértésével felvett tanúvallomás, továbbá az olyan tanúvallomás, amelynek megtétele előtt a tanút nem figyelmeztették a (4) bekezdésben meghatározott jogára.

(6)* Törvényben meghatározott esetek kivételével a diplomáciai mentességben részesülő személy nem köteles tanúvallomást tenni.

(7)* Ha a tanú a (2) bekezdés szerinti kötelezettségének a következményekre való figyelmeztetés ellenére nem tesz eleget, eljárási bírsággal sújtható.

(8)* A (4) bekezdés c) pontjában foglalt mentesség az annak alapjául szolgáló jogviszony megszűnése után is fennmarad.

54. §* (1) A meghallgatás kezdetén meg kell állapítani a tanú személyazonosságát. A tanúnak nyilatkoznia kell arról, hogy az ügyfelekkel milyen viszonyban van, nem elfogult-e. A tanú esetleges elfogultságát megalapozó tény a nyilatkozat alapján a jegyzőkönyvben rögzíteni kell. A tanút figyelmeztetni kell jogaira, kötelezéseire és a hamis tanúzás jogkövetkezményeire.

(2) A még meg nem hallgatott tanú nem lehet jelen az ügyfél, más tanú és a szakértő meghallgatásakor.

(3) Ha a hatóság a tanút tárgyaláson kívül hallgatja meg, a meghallgatásra a tárgyalás szabályait kell megfelelően alkalmazni.

(4) A tanú meghallgatásán nem lehet jelen az ügyfél és az eljárás egyéb résztvevője, ha a tanú védett adatról tesz vallomást, továbbá ha elrendelték a tanú természetes személyazonosító adatainak és lakcímének zárt kezelését.

(5) A hatóság engedélyezheti, hogy a tanú a meghallgatását követően vagy helyette írásban tegyen tanúvallomást. Ebben az esetben a tanú a vallomását saját kezűleg leírja és aláírja, az elektronikus okirat formájában elkészített vallomását minősített elektronikus aláírással látja el, vagy a tanúnak a más módon leírt vallomását bíró vagy közjegyző hitelesíti. Cselekvőképtelen vagy korlátozottan cselekvőképes tanú esetén a törvényes képviselő, érdekkeltét esetén a gyámhatóság képviselője is aláírja az írásbeli tanúvallomást. Az írásbeli tanúvallomás megtétele nem zárja ki, hogy a tanút meghallgatása céljából a hatóság idézze.

(6) Ha a tanú meghallgatása nélkül vagy a meghallgatását követően írásban tesz tanúvallomást, az írásbeli tanúvallomásból ki kell tűnnie, hogy a tanú a vallomást a vallomástétel akadályainak, valamint a hamis tanúzás következményeinek ismeretében tette meg. Erre a tanút a hatóság az írásbeli tanúvallomás megtételének engedélyezésével egyidejűleg, a vallomástétel akadályainak és a hamis tanúzás következményeinek ismertetésével figyelmezteti.

55. §* (1) A hatóság a biztosítási intézkedés alkalmazása során, szemlénél, lefoglalásnál, hatósági ellenőrzésnél hatósági tanút vehet igénybe.

(2) Nem alkalmazható hatósági tanú, ha az eljárási cselekményről hangfelvétel vagy kép- és hangfelvétel készül.

(3) A hatósági tanú az eljárási cselekmény során történt eseményeket és az általa tapasztalt tényeket a jegyzőkönyv aláírásával igazolja.

(4) Nem lehet hatósági tanú az ügyfél hozzátartozója, az eljáró hatósággal közszolgálati, illetve egyéb munkavégzésre irányuló jogviszonyban álló személy és az eljárási képességgel nem rendelkező személy.

(5) Hatósági tanúként való közreműködésre senki nem kötelezhető.

(6) Az eljárási cselekmény előtt a hatósági tanút a jogairól és kötelességeiről fel kell világosítani. A hatósági tanú az eljárási cselekményre észrevételt tehet, és a tanú költségeinek megtérítésére vonatkozó rendelkezések szerint jogosult költségtérítésre.

(7) A hatósági tanút a tudomására jutott tényekre, adatokra nézve titoktartási kötelezettség terheli, amely alól az eljáró hatóság, a fellebbezés elbírálására jogosult hatóság vagy bíróság az ügy tárgyát érintő tényekre, adatokra, körülményekre nézve felmentheti.

Szemle

56. §* (1) Ha a tényállás tisztázására ingó, ingatlan (a továbbiakban együtt: szemletárgy) vagy személy megtekintése vagy megfigyelése szükséges, a hatóság szemlét rendelhet el.

(2) Szemlét a hatóság ügyintézője, a hatóság által kirendelt szakértő, illetve jogszabály alapján erre felhatalmazott más személy végezhet, aki jogosultságát a szemle során - az 57. § (3) bekezdésében foglalt kivétellel - köteles igazolni. Jogszabály a szemle lefolytatásához a szemlét végző személy részére megbízólevél kötelező használatát rendelheti el.

(3)* Törvény vagy kormányrendelet rendelkezhet úgy, hogy az ügyben eljáró szakhatóság állásfoglalását helyszíni szemle keretében adja meg. A helyszíni szemle időpontjáról a

hatóság a szakhatóságot legalább tizenöt nappal korábban a szakhatósági megkeresés megküldésével értesíti.

(4) A (3) bekezdésben meghatározott esetben a 33. § (3) bekezdés *d*) pontja és a 33. § (8) bekezdése nem alkalmazható.

57. §^{*} (1)^{*} A szemletárgy birtokosát és az 56. § (1) bekezdésében meghatározott személyt (a továbbiakban együtt: szemletárgy birtokosa) a szemléről - a (2) és (3) bekezdésben foglalt kivétellel - előzetesen értesíteni kell. Ha a szemle eredményessége érdekében indokolt, az értesítésnek tartalmaznia kell a szemletárgy birtokosának személyes jelenlétére, a szükséges iratok előkészítésére irányuló felhívást. Az értesítést - ha az ügy körülményeiből más nem következik - úgy kell közölni, hogy azt a szemletárgy birtokosa legalább öt nappal korábban megkapja.

(2) Ha az előzetes értesítés a szemle eredményességét veszélyeztetné, a szemletárgy birtokosát a szemléről annak megkezdésekor szóban kell tájékoztatni.

(3) Ha a szemle megkezdése előtti tájékoztatás veszélyeztetné annak eredményességét, a hatóság a szemle befejezésekor átadja vagy haladéktalanul megküldi a szemletárgy birtokosának a jegyzőkönyv egy példányát. Mellőzhető a tájékoztatás, ha a szemle a szemletárgy birtokosának közreműködése nélkül, külső vizsgálattal elvégezhető.

(4) A szemletárgy birtokosának távolléte nem akadályozza a szemle megtartásának. Jogszabály meghatározott ügyekben előírhatja, hogy a szemle csak akkor kezdhető meg, ha a szemletárgy birtokosa vagy alkalmazottja, meghatalmazottja, ezek hiányában hatósági tanú jelen van.

(5) A szemlén az ügyfél jelen lehet, kivéve, ha a szemletárgy birtokosa természetes személyazonosító adatainak és lakcímének zárt kezelését rendelték el.

57/A. §^{*} (1) Szemlét a megfigyelni kívánt tevékenység folytatása idején, nem székhelyként bejelentett magánlakásban pedig - kivéve, ha a szemle sikeres lefolytatása más időpont választását teszi szükségessé - munkanapon 8 és 20 óra között lehet végezni. A szemlét úgy kell végezni, hogy az a szemletárgy birtokosának munkáját, a rendeltetészerű tevékenységet lehetőleg ne akadályozza.

(2) Életveszéllyel vagy súlyos kárral fenyegető helyzet veszélye miatt, továbbá közrendvédelmi, közbiztonsági, illetve törvényben meghatározott más fontos okból a szemle haladéktalanul megtartható.

(3) A szemle megtartása során - a tulajdonos értesítésével egyidejűleg - a szemletárgy birtokosa kötelezhető a szemletárgy felmutatására, illetve arra, hogy az ügyfelet a szemle helyszínére beengedje.

(4) A szemle során a szemlét végző személy a hatásköre gyakorlásának keretei között a megfigyelni kívánt területre, építménybe és egyéb létesítménybe beléphet, ott a szemle tárgyával összefüggő bármely iratot, tárgyat vagy munkafolyamatot megvizsgálhat, a szemletárgy birtokosától és a szemle helyszínén tartózkodó bármely más személytől felvilágosítást kérhet, a helyszínről, a szemletárgyról, folyamatokról fényképet vagy kép- és hangfelvételt készíthet, mintavételt eszközölhet, továbbá egyéb bizonyítást folytathat le.

(5) Ha a szemlét a hatóság informatikai eszköz útján végzi, a szemle elvégzésére való jogosultság igazolását követően jogszabály, személyes adatok tekintetében törvény által meghatározott körben a szemletárgy birtokosának a hatóság részére - szükség szerint az informatikai rendszerhez történő hozzáférés technikai és jogosultsági feltételeinek biztosításával - hozzáférést kell biztosítani az adatokhoz.

(6)* A szemletárgy birtokosa a minősített adatot tartalmazó szemletárgy felmutatására nem kötelezhető, ha nem kapott felmentést a szemletárgyra vonatkozó titoktartási kötelezettség alól.

(7)* Ha a szemletárgy birtokosa médiatartalom-szolgáltató, vagy vele munkaviszonyban vagy munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonyban álló személy, nem kötelezhető a szemletárgy felmutatására, ha ezzel a számára a médiatartalom-szolgáltatói tevékenységgel összefüggésben információt átadó személy kilétét felfedné. Ez a mentesség az annak alapjául szolgáló jogviszony megszűnése után is fennmarad.

57/B. §* (1) A szemle eredményes és biztonságos lefolytatása érdekében, ha annak jellege indokoltá teszi, a hatóság a rendőrség közreműködését kérheti.

(2) Ha a szemletárgy birtokosa a szemletárgyat a hatóság felhívására - a jogkövetkezményre való figyelmeztetés ellenére - nem mutatja fel, illetve annak helyszíni átvizsgálását jogellenesen megakadályozza, a hatóság a szemletárgyat lefoglalhatja.

(3) A szemle megtartását vagy eredményes lefolytatását akadályozó személy eljárási bírsággal sújtható.

(4) Ha a helyszíni szemlére életveszéllyel vagy súlyos kárral fenyegető helyzetben, azonnali intézkedés érdekében van szükség, illetve, ha ezt törvény más fontos okból megengedi, a helyszíni szemlét a hatóság a lezárt terület, épület, helyiség felnyitásával, az ott tartózkodó személyek akarata ellenére is megtarthatja.

(5)* A (4) bekezdésben meghatározott módon történő szemle megtartásához az ügyész előzetes jóváhagyása szükséges, továbbá ahhoz a rendőrség és hatósági tanú közreműködését kell kérni. Ha az ügyész előzetes jóváhagyásának beszerzése a késedelem veszélyével járna, a szemle az ügyész jóváhagyása nélkül is megtartható, ilyen esetben a helyszíni szemléről készült jegyzőkönyvet - ami az azonnali intézkedési okot és a megtett intézkedéseket részletesen tartalmazza - az ügyésznek öt napon belül meg kell küldeni.

Szakértő

58. §* (1) Szakértőt kell meghallgatni vagy szakértői véleményt kell kérni, ha az eljáró hatóság nem rendelkezik megfelelő szakértelemmel, és

a) az ügyben jelentős tény vagy egyéb körülmény megállapításához különleges szakértelem szükséges, vagy

b) jogszabály írja elő a szakértő igénybevételét.

(2) Nincs helye szakértő kirendelésének, ha törvény vagy kormányrendelet ugyanabban a szakkérdésben szakhatóság állásfoglalásának beszerzését írja elő.

(3) Ha jogszabály meghatározott szakértő igénybevételét írja elő, úgy ezt a szervezetet, intézményt, testületet vagy személyt kell szakértőként kirendelni. A hatóság egyéb esetben az igazságügyi szakértői tevékenységről szóló törvény szerint igazságügyi szakértői tevékenység végzésére jogosult szakértőt rendelhet ki.

(4) Az igazságügyi szakértői tevékenységről szóló törvényben meghatározott kivételekkel a kirendelt szakértő a hatóság kirendelése alapján köteles eljárni. A kirendelt szakértő eljárási bírsággal sújtható és díja a határidő lejártát követő naptól kezdődően naponta egy százalékkal csökkenthető, ha anélkül, hogy a határidő meghosszabbítása iránti igényét vagy akadályoztatását előzetesen bejelentette volna, feladatait határidőre nem teljesíti.

(5) A szakértő személyére az ügyfél is tehet javaslatot. Az ügyfél kérelmére az ezzel járó költségek megelőlegezése esetén a hatóság a kirendelt szakértőn kívül indokolt esetben - akár a szakértői vélemény előterjesztése előtt, akár az után - igazságügyi szakértői tevékenység végzésére jogosult más szakértőt is kirendelhet. Az ügyfél által felkért szakértő véleménye bizonyítékként használható fel akkor is, ha a szakértőt a hatóság nem rendeli ki.

(6) Szakértőként nem járhat el az, akivel szemben az ügyintézőre vonatkozó kizárási ok áll fenn, aki tanúként nem hallgatható meg, vagy aki a tanúvallomást megtagadhatja.

59. §* (1) A hatóság a szakértővel közli mindazokat az adatokat, amelyekre feladatának teljesítéséhez szüksége van. A szakértő az ügy iratait az eljárási feladatainak ellátásához szükséges mértékben megtekintheti, az ügyfél és a tanú meghallgatásánál, a tárgyaláson és a szemlén jelen lehet, az ügyfélhez, a tanúhoz, a szemletárgy birtokosához kérdéseket intézhet.

(2) Törvény rendelkezése esetén az ügyfél a szakértői vizsgálatban való közreműködésre kötelezhető; a szakértő a vizsgálat megállapítását közli a hatósággal.

(3) A szakértőt a véleményadás előtt figyelmeztetni kell a hamis véleményadás jogkövetkezményére.

(4) Ha a szakvélemény nem egyértelmű, hiányos, önmagával vagy más szakértő véleményével, illetve a bizonyított tényekkel ellentétben állónak látszik, vagy helyességéhez egyébként nyomatékos kétség fér, a szakértő köteles a hatóság felhívására a szükséges felvilágosítást megadni.

(5)* Ha ugyanazon bizonyítandó tényre készített szakvélemények között az ügy eldöntése szempontjából lényeges szakkérdésben olyan eltérés van, amely a szakértőktől kért felvilágosítással vagy más módon nem tisztázható, a hatóság másik szakértőt rendel ki, aki abban a kérdésben foglal állást, hogy a szakvélemények közötti eltérés mire vezethető vissza, szükséges-e bármelyik szakvélemény kiegészítése.

(6) Ha a hatóság a szakértőt tárgyaláson kívül hallgatja meg, a meghallgatásra a tárgyalás szabályait kell megfelelően alkalmazni.

(7) Az itt nem szabályozott kérdésekben a szakértőkre az igazságügyi szakértői tevékenységről szóló törvény rendelkezései irányadók. Ha jogszabály eltérően nem rendelkezik, a szakértői eljárás időtartamára a szakhatóságra irányadó rendelkezések irányadók.

Tolmács

60. § (1)* Ha az ügyfél vagy az eljárás egyéb résztvevője által használt idegen nyelvet az ügyintéző nem beszéli, tolmácsot kell alkalmazni. Ha az ügyintéző beszéli az idegen nyelvet, a többi ügyfél és az eljárás egyéb résztvevője érdekében tolmácsot kell alkalmazni, kivéve, ha ők is beszélik az adott idegen nyelvet. Ennek tényét a jegyzőkönyvnek tartalmaznia kell.

(2)* Ha az ügyfél vagy az eljárás egyéb résztvevője hallássérült, kérésére jelnyelvi tolmács közreműködésével kell meghallgatni, vagy a meghallgatás helyett a jelen lévő hallássérült írásban is nyilatkozatot tehet. Ha az ügyfél vagy az eljárás egyéb résztvevője siketvak, kérésére jelnyelvi tolmács közreműködésével kell meghallgatni. Ha a jelen lévő ügyfél vagy az eljárás egyéb résztvevője beszéd fogyatékos, kérésére a meghallgatás helyett írásban tehet nyilatkozatot.

(3) A tolmácsra megfelelően irányadók a szakértőre vonatkozó rendelkezések.

(4) A hatóság a hatósági ellenőrzés során a tényállás tisztázásához - ha az más módon nem lehetséges - az ellenőrzés helyszínén tartózkodó, idegen nyelvet beszélő személyt tolmácsként vehet igénybe. A tolmácsként igénybe vett személyt tájékoztatni kell a tolmács jogairól és kötelezettségeiről, és ennek tényét, valamint a tolmácsként igénybe vett személy nyilatkozatát a helyszíni ellenőrzés jegyzőkönyvében rögzíteni kell.

Az eljárás akadályozásának következményei

61. § (1)* Az e törvényben meghatározott esetekben a kötelezettség felróható módon történő megszegése esetén eljárási bírság kiszabásának van helye. Ha az ügyfél vagy az eljárás egyéb résztvevője egyébként rosszhiszeműen jár el, a hatóság eljárási bírsággal sújthatja.

(1a)* A hatóság az ügyfelet vagy az eljárás egyéb résztvevőjét az okozott többletköltségek megfizetésére kötelezi, ha

a) eljárási bírságot szab ki,

b) az ügyfél vagy az eljárás egyéb résztvevője jogellenes magatartása folytán vált szükségessé valamely eljárási cselekmény megismétlése, vagy

c) a többletköltség azért keletkezett, mert az ügyfél vagy az eljárás egyéb résztvevője valamely eljárási cselekményét nem a célszerűség figyelembevételével teljesítette.

(2) Az eljárási bírság legkisebb összege esetenként ötezer forint, legmagasabb összege - a 141. § (1) bekezdésében foglalt eltéréssel - természetes személy esetén ötszázezer forint, jogi személy vagy jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet esetén pedig egymillió forint.

(3) Az eljárási bírság egy eljárásban, ugyanazon kötelezettség ismételt megszegése vagy más kötelezettségzegés esetén ismételten is kiszabható.

(4) Az eljárási bírság kiszabásánál a hatóság figyelembe veszi:

a) a jogellenes magatartás súlyát és a felróhatóság mértékét,

- b) az érintett vagyoni helyzetét és jövedelmi viszonyait, továbbá
- c) az eljárási bírságnak ugyanabban az eljárásban történő ismételt kiszabása esetén az előző bírságolások számát és mértékét.

(5)-(6)*

Tárgyalás és közmeghallgatás

62. § (1) A hatóság tárgyalást tart, ha ezt jogszabály előírja, vagy a tényállás tisztázásához, illetve az egyezségi kísérlet lefolytatásához szükség van az eljárásban részt vevő személyek együttes meghallgatására.

(2)* A tárgyaláson a hatóság meghallgathatja az ügyfelet, a tanút, a szakértőt, a hatósági közvetítőt, és megsejlemlélheti a szemletárgyat. Cselekvőképtelen vagy korlátozottan cselekvőképes személy tárgyaláson történő meghallgatására csak abban az esetben kerülhet sor, ha az eljárásban részt vevő más személyekkel történő együttes meghallgatása érdekeit nem sérti.

(3)* Az ügyfél észrevételt tehet a tárgyaláson elhangzottakra, kérdést intézhet a meghallgatott személyhez, és indítványozhatja más személy meghallgatását vagy más bizonyíték beszerzését.

(4)* A tárgyaláson a (2) bekezdésben foglaltakon kívül bárki részt vehet, akinek a részvételét az ügyfelek nem kifogásolják. A hatóság védett adat és zártan kezelt adatok védelme érdekében is kizárhatja a tárgyalásról a nyilvánosságot.

(5)* Azt, aki a tárgyalás rendjét zavarja, a tárgyalás vezetője rendreutasíthatja, ismételt vagy súlyosabb rendzavarás esetén kiutasíthatja, továbbá eljárási bírsággal sújthatja.

63. §* (1) A hatóság közmeghallgatást tart, ha

- a) ezt jogszabály előírja,
- b)* az eljárásban több mint ötven ügyfél vagy több mint öt, a 15. § (5) bekezdésében meghatározott szervezet vesz részt, kivéve, ha törvény másként rendelkezik, vagy
- c) a hatóság a nyilvánosság véleményének megismerése érdekében ezt szükségesnek tartja.

(2)* A közmeghallgatás helyéről és idejéről a hatóság - ha jogszabály másként nem rendelkezik - legalább öt nappal korábban hirdetményi úton, továbbá közhírré tétel útján értesíti az érintetteket.

(3)* A közmeghallgatáson elhangzottokról készített jegyzőkönyv

- a) a hatóság megnevezését, az ügyintéző nevét, az ügy tárgyát és az ügyiratszámot,
- b) a közmeghallgatás helyét és időpontját,
- c) a közmeghallgatáson elhangzottak összefoglalását,

d) a jegyzőkönyv készítésének helyét és időpontját, valamint

e) az eljáró ügyintéző és jegyzőkönyvvezető oldalankénti aláírását

tartalmazza.

(4)* A hangfelvételt, valamint a kép- és hangfelvételt hordozó eszközt az iratokhoz kell csatolni, vagy arról az eljárás befejezéséig a (3) bekezdésnek megfelelő tartalmú jegyzőkönyvet kell készíteni.

Egyezségi kísérlet

64. § (1)* Ha jogszabály elrendeli vagy - ha a hatóság tárgyalást tart - a tárgyaláson a hatóságnak a döntés előtt meg kell kísérelnie egyezség létrehozását az ellenérdekű ügyfelek között. Egyezségi kísérletre akkor is sor kerülhet, ha az ügy természete egyébként megengedi.

(2) Ha az egyezségi kísérlet eredményes, a 75. §-ban foglaltak szerint kell eljárni, eredménytelenség esetében a hatóság folytatja az eljárást.

A határidő számítása

65. § (1)* A napokban vagy munkanapokban megállapított határidőbe nem számít bele a határidő kezdetére okot adó cselekmény vagy körülmény bekövetkezésének, továbbá a közlésnek, a kézbesítésnek, a hirdetmény kifüggesztésének és levételének a napja.

(2) A hónapokban vagy években megállapított határidő azon a napon jár le, amely számánál fogva megfelel a kezdőnapnak, ha pedig ez a nap a lejárat hónapjában hiányzik, a hónap utolsó napján.

(3) Ha a határidő utolsó napja olyan nap, amelyen a hatóságnál a munka szünetel, a határidő a legközelebbi munkanapon jár le.

(4)* A postán küldött beadvány és megkeresés előterjesztési ideje a postára adás napja.

(5)* Az elektronikus irat előterjesztésének időpontja az irat elküldésének napja, de az ügyintézési határidő a következő munkanapon kezdődik.

(6)* A határozott naphoz kötött jogszerzés a nap kezdetén következik be. A határidő elmulasztása vagy a késedelem jogkövetkezményei a határidő utolsó napjának elteltével állnak be.

(7)* A határidőt kétség esetén megtartottnak kell tekinteni.

(8)* Jogszabály eltérő rendelkezése hiányában az üzemzavar időtartamát a határidők számítása szempontjából figyelmen kívül kell hagyni.

Igazolási kérelem

66. § (1) Aki az eljárás során valamely határnapot, határidőt önhibáján kívül elmulasztott, igazolási kérelmet terjeszthet elő.

(2)* Az igazolási kérelemről az a hatóság dönt, amelynek eljárása során a mulasztás történt. A fellebbezésre megállapított határidő elmulasztásával kapcsolatos igazolási kérelmet az első fokú döntést hozó hatóság, a keresetindításra megállapított határidő elmulasztásával kapcsolatos igazolási kérelmet a közigazgatási ügyekben eljáró bíróság bírálja el.

(3)* Ha a hatóság megtartotta az ügyfelek értesítésére és a határozat közlésére vonatkozó szabályokat, a fellebbezési határidő elmulasztása esetén nincs helye igazolási kérelemnek arra való hivatkozással, hogy az értesítés, illetve a határozat közlése nem postai kézbesítés útján történt. E rendelkezés megfelelően irányadó a bírósági felülvizsgálatot kezdeményező keresetindítással kapcsolatos igazolásra is.

(4)* Az igazolási kérelmet a mulasztásról való tudomásszerzést vagy az akadály megszűnését követő nyolc napon belül, de legkésőbb az elmulasztott határnaptól vagy az elmulasztott határidő utolsó napjától számított hat hónapon belül lehet előterjeszteni.

(5) A határidő elmulasztása esetén az igazolási kérelemmel egyidejűleg pótolni kell az elmulasztott cselekményt is, amennyiben ennek feltételei fennállnak.

67. § (1)* Ha a hatóság az igazolási kérelemnek helyt ad, az igazolási kérelmet benyújtó személyt eljárásjogi szempontból olyan helyzetbe kell hozni, mintha nem mulasztott volna. Ennek érdekében a hatóság a döntését módosítja vagy visszavonja, az eljárást megszüntető döntésének visszavonása esetén az eljárást folytatja, illetve egyes eljárási cselekményeket megismétel. A döntésnek az igazolási kérelem alapján történő módosítására vagy visszavonására nem irányadók a 114. §-ban meghatározott korlátozások.

(2)-(4)*

Az eljárás irataiba való betekintés

68. §* (1) Az ügyfél az eljárás bármely szakaszában betekinthez az eljárás során keletkezett iratba. Ez a jog akkor is megilleti az ügyfelet, ha korábban nem vett részt az eljárásban.

(2) A tanú a vallomását tartalmazó iratba, a szemletárgy birtokosa a szemléről készített iratba tekinthez be.

(3) Harmadik személy akkor tekinthez be a személyes adatot vagy védett adatot tartalmazó iratba, ha igazolja, hogy az adat megismerése joga érvényesítéséhez, illetve jogszabályon vagy hatósági határozaton alapuló kötelezettsége teljesítéséhez szükséges, valamint ha a védett adat megismerésének törvényi feltételei fennállnak. Az iratbetekintési jog - a személyes és védett adatok megismerhetetlenné tételéért, valamint az ilyen módon kivonatolt iratról való másolat készítéséért - kormányrendeletben meghatározott költségtérítés ellenében gyakorolható.

(4) Törvény egyes ügyfajtákban meghatározhatja a (3) bekezdés alapján iratbetekintésre jogosult személyek körét.

69. §* (1) Nem lehet betekinteni

a)* a döntés tervezetébe,

b) az olyan iratba, amelyből következtetés vonható le annak a személynek a kilétére, akire vonatkozóan a hatóság a természetes személyazonosító adatok és a lakcím zárt kezelését rendelte el,

c)* felhasználói vagy megismerési engedély hiányában a minősített adatot tartalmazó iratba,

d) az egyéb védett adatot tartalmazó iratba, ha azt az érintett adat védelmét szabályozó törvény kizárja, vagy ha a védett adat megismerésének hiánya nem akadályozza az iratbetekintésre jogosult személyt törvényben biztosított jogai gyakorlásában.

(2) Az ügyfél az adatok megjelölésével kérheti az iratbetekintési jog korlátozását üzleti és más méltányolható magánérdekének védelmében. A hatóság a kérelemnek - a körülmények körültekintő mérlegelése alapján - akkor ad helyt, ha az adatok megismerésének hiánya az iratbetekintésre jogosultakat nem akadályozza jogaik gyakorlásában.

(2a)* A hatóság a cselekvőképtelen vagy korlátozottan cselekvőképes ügyfél védelme érdekében erre irányuló kérelem nélkül is dönthet az iratbetekintési jog korlátozásáról.

(3) Az iratbetekintési jog biztosítása érdekében a hatóság megismerhetetlenné teszi azokat a személyes és védett adatokat, valamint a (2) bekezdés szerinti adatokat, amelyek megismerésére az iratbetekintésre jogosult személy egyébként nem jogosult.

(4)* A hatóság a 68. § szerinti személy kérelmére - annak vizsgálata mellett, hogy az (1)-(3) bekezdés szerinti okok a kérelem elbírálásakor fennállnak-e - az iratbetekintést biztosítja, vagy végzésben dönt az iratbetekintési kérelem elutasításáról. A végzés ellen az iratbetekintést kérő személy önálló fellebbezéssel élhet.

(5) Az iratbetekintés során az arra jogosult másolatot, kivonatot készíthet vagy másolatot kérhet. A másolatot és a kivonatot a hatóság kérelemre hitelesíti.

(6) Az iratbetekintésre jogosult - az (1)-(5) bekezdés szerint - az eljárás jogerős lezárását követően is betekinthez a hatóság kezelésében lévő iratokba.

69/A. §* (1) Ha törvény a döntés nyilvánosságát nem korlátozza vagy nem zárja ki, az eljárás jogerős befejezését követően a személyes adatot és védett adatot nem tartalmazó jogerős határozatot, valamint az első fokú határozatot megsemmisítő és az első fokú határozatot hozó hatóságot új eljárásra utasító végzést bárki korlátozás nélkül megismerheti, és arról kormányrendeletben meghatározott költségtérítés ellenében másolatot kérhet.

(2)* Az (1) bekezdés szerinti döntés megismerése iránti igényt a jogerős döntést hozó hatóság nyolc napon belül, a döntésben szereplő személyes adatok és a védett adatok megismerhetetlenné tételét követően teljesíti. A döntésben szereplő természetes személyt az eljárásban betöltött szerepének megfelelően kell megjelölni, de ha a természetes személy azonosíthatóságának kizárására ez nem alkalmas, az azonosítását lehetővé tevő adatokat olyan módon kell törölni, hogy az ne járjon a megállapított tényállás sérelmével.

(3) A döntésben nem tehető megismerhetetlenné a közérdekből nyilvános adat.

(4) Nem tehető megismerhetetlenné a személyes vagy védett adat, ha az igénylő - az adat megjelölésével - igazolja, hogy annak megismerése joga érvényesítéséhez, illetve jogszabályon vagy hatósági határozaton alapuló kötelezettsége teljesítéséhez szükséges, valamint a védett adat megismerésének törvényi feltételei fennállnak.

69/B. §* Ha a hatóság hivatalból nem tudja megállapítani, hogy az iratbetekintési kérelem benyújtásakor az iratbetekintés 69. § (2) bekezdés szerinti korlátozásának az okai fennállnak-e, az üzleti és más méltányolható magánérdek alapján védelemre jogosultat nyilatkozattételre hívja fel. Az iratbetekintés nem tagadható meg, ha a jogosult határidőben nem nyilatkozik.

A bizonyítékok ismertetése az ügyféllel

70. § (1)* Ha a hatóság az ügyfélnek az eljárás megindításáról való értesítését mellőzte, és az ügyben bizonyítási eljárást folytatott le, annak befejezésétől számított nyolc napon belül értesíti az ügyfelet, hogy az - az iratokba való betekintés szabályai figyelembevételével - megismerhesse a bizonyítékokat, azokra nyolc napon belül észrevételt tehessen, élni tudjon nyilatkozattételi jogával, és további bizonyításra irányuló indítványt terjeszthessen elő.

(2)* Az értesítés mellőzhető, ha az ügyfél számára már a bizonyítási eljárás során a hatóság biztosította, hogy megismerjen minden bizonyítékot, és módjában álljon gyakorolni az (1) bekezdésben meghatározott jogait, vagy ha az ellenérdekű ügyfél nélküli ügyben a hatóság teljesíti az ügyfél kérelmét.

(3)* Nem akadályozza az eljárás befejezésének, ha az ügyfél a hatóság által meghatározott határidőben nem élt az (1) bekezdésben meghatározott jogával.

IV. Fejezet

A hatóság döntései

Határozat és végzés

71. § (1)* A hatóság - az (5) és (6) bekezdésben meghatározott kivétellel - az ügy érdemében határozatot hoz, az eljárás során felmerült minden más kérdésben végzést bocsát ki.

(2)* Törvény vagy kormányrendelet eltérő rendelkezése hiányában, ha az ügyfél kérelme jog megszerzésére irányul és ellenérdekű ügyfél az első fokú eljárásban nem vett részt,

a) az ügyfelet megilleti a kérelmezett jog gyakorlása, ha a hatóság az előírt határidőben nem hoz döntést,

b) a szakhatóság hozzájárulását megadottnak kell tekinteni, ha a szakhatóság az előírt határidőn belül nem ad ki állásfoglalást.

(3)*

(4) A (2) bekezdésben szabályozott esetekben a megszerzett jogot rá kell vezetni a kérelemre, továbbá - kérelemre - annak az ügyfél birtokában levő másolati példányára, vagy a hatóságnál levő példányról az ügyfél részére másolatot kell kiadni.

(5)* A hatóság mellőzi a határozathozatalt, ha az eljárás a jogszabályban meghatározott jogosultak pénzbeli ellátásának mérlegelés nélkül a jogszabályban meghatározott mértékre történő emelésére irányul.

(6)* A hatóság mellőzi a határozathozatalt, ha jogszabályban biztosított jogosultság gyakorlásának kizárólag az ügyfél erre irányuló kérelmének benyújtása a feltétele. A hatóság az ügyfél kérelmére igazolja, hogy az ügyfél a kérelem benyújtásától a jogszabályban biztosított jogát jogszerűen gyakorolja.

(7)* Ha a technikai lehetőségek adottak, a hatóság papír alapú kapcsolattartás esetén is elektronikusan hozza meg döntését.

72. § (1)* A határozatnak - ha jogszabály további követelményt nem állapít meg - tartalmaznia kell

a) az eljáró hatóság megnevezését, az ügy számát és ügyintézőjének nevét,

b) a jogosult vagy kötelezett ügyfél nevét és lakcímét vagy székhelyét, továbbá az ügyfél által a kérelemben megadott, személyazonosítására szolgáló adatot,

c) az ügy tárgyának megjelölését,

d) a rendelkező részben

da)* a hatóság döntését, továbbá a jogorvoslat lehetőségéről, benyújtásának helyéről és határidejéről, valamint a jogorvoslati eljárásról, bírósági felülvizsgálat esetén a tárgyalás tartása iránti kérelem lehetőségéről való tájékoztatást,

db) a szakhatóság megnevezését és állásfoglalása rendelkező részét,

dc)* az eljárás lefolytatásáért fizetendő illetéknek vagy díjnak az ügyfél vagy központi költségvetés részére történő megfizetésre vonatkozó döntést,

dd) az eljárási költség megállapítását, ha arról a hatóság nem külön dönt,

de) az eljárási költségek viseléséről szóló döntést, ha arról a hatóság nem külön dönt,

df)* a kötelezettség teljesítésének határnapját vagy határidejét és az önkéntes teljesítés elmaradásának jogkövetkezményeit, ideértve a fizetési kötelezettséget megállapító döntésben a késedelmipótlék-fizetési kötelezettségről és annak mértékéről szóló tájékoztatást, valamint a 131. § (1a) bekezdés szerinti esetben a közérdekű munkával való megváltás szabályaival kapcsolatos tájékoztatást,

dg) a határozatban megállapított fizetési kötelezettség és a fellebbezési illeték vagy díj mértékéről és megfizetésének, lerovásának módjairól szóló tájékoztatást,

e) az indokolásban

ea) a megállapított tényállást és az annak alapjául elfogadott bizonyítékokat,

eb) az ügyfél által felajánlott, de mellőzött bizonyítást és a mellőzés indokait,

ec) a mérlegelési, méltányossági jogkörben hozott határozat esetén a mérlegelésben, a méltányossági jogkör gyakorlásában szerepet játszó szempontokat és tényeket,

ed)^{*} a szakhatósági állásfoglalás indokolását, valamint a szakhatósági megkeresés mellőzésének okát,

ee)^{*} az ügyintézési határidő túllépése esetén az ügyintézési határidő leteltének napját, valamint az arról szóló tájékoztatást, hogy az ügyintézési határidőt mely, az ügyfélnek vagy az eljárás egyéb résztvevőjének felróható okból nem tartotta be, vagy hogy a 33/A. § alkalmazásának van helye,

ef) azokat a jogszabályhelyeket, amelyek alapján a hatóság a határozatot hozta,

eg) a hatóság hatáskörét és illetékességét megállapító jogszabályra történő utalást,

f) a döntéshozatal helyét és idejét, a hatáskör gyakorlójának nevét, hivatali beosztását, valamint a döntés kiadmányozójának a nevét, hivatali beosztását, ha az nem azonos a hatáskör gyakorlójával,

g) a döntés kiadmányozójának aláírását és a hatóság bélyegzőlenyomatát.

(2)^{*} A végzésnek - ha jogszabály további követelményt nem állapít meg - tartalmaznia kell az (1) bekezdés *a)*-*c)* pontjában, *d)* pont *da)*, *df)* és *dg)* alpontjában, *e)* pont *ec)*, *ef)* és *eg)* alpontjában, *f)* és *g)* pontjában meghatározott tartalmi elemeket. Az eljárást megszüntető végzésnek tartalmaznia kell az (1) bekezdés *d)* pont *dc)*-*de)* alpontjában, valamint *e)* pont *ee)* alpontjában meghatározott tartalmi elemeket is.

(3) A 22. § (4) bekezdése szerinti, ideiglenes intézkedésről szóló végzés indokolásában ismertetni kell az ideiglenes intézkedés szükségességét és célszerűségét megalapozó tényeket és körülményeket, valamint a felmerült költséget, feltéve, hogy a költség megtérítésére az ideiglenesen intézkedő hatóság igényt tart.

(4)^{*} Indokolást és jogorvoslatról való tájékoztatást nem tartalmazó egyszerűsített döntés hozható, ha

a) a hatóság a kérelemnek teljes egészében helyt ad, és az ügyben nincs ellenérdekű ügyfél, vagy a döntés az ellenérdekű ügyfél jogát vagy jogos érdekét nem érinti, vagy

b) az kizárólag valamely eljárási cselekmény időpontját határozza meg.

(5)^{*} Az egyezséget jóváhagyó egyszerűsített döntésből mellőzhető az indokolás.

(6)^{*} Az indokolás mellőzhető, ha az késleltetné a döntés meghozatalát és a késedelem életveszéllyel vagy súlyos kárral fenyegető helyzet kialakulásához vezethet. Ebben az esetben

a döntés meghozatalától számított tíz napon belül meg kell küldeni az indokolást az ügyfél részére. A jogorvoslat igénybevételének határidejét az indokolás kézbesítésének napjától kell számítani.

73. §^{*} (1) A döntés csak olyan védett adatot tartalmazhat, amelyet az iratbetekintés szabályai szerint megismerhet az, akivel a döntést közlik. A döntést úgy kell megszövegezni, hogy a figyelembe vett védett adat tartalmára annak ismertetése nélkül utaljon. A döntést úgy kell megszövegezni, hogy abból ne legyen levonható következtetés annak a személynek a kilétére vonatkozóan, akinek a természetes személyazonosító adatai és lakcíme zárt kezelését rendelték el.

(2)^{*} A döntést külön okiratban kell megszövegezni, jegyzőkönyvbe kell foglalni vagy az ügyírátra kell feljegyezni. Külön okiratban kell megszövegezni a döntést, ha azt kézbesítés útján vagy elektronikus úton közlik, vagy ha a szóban közölt döntés kézbesítését az ügyfél kéri.

(3)^{*} Egy okiratba foglalható a határozat és a végzés, illetve több határozat vagy végzés. Az egy okiratba foglalt döntések rendelkező részét és indokolását döntésenként önállóan kell megszövegezni. Az egybefoglalás az egyes döntések meghozatalára vonatkozó határidőket és a jogorvoslati szabályok alkalmazását nem érinti. Ha a jogorvoslatra jogosult az egybefoglalt határozat és végzés ellen jogorvoslattal él, a határozat elleni jogorvoslat szabályait kell alkalmazni.

(4)^{*} A jegyzőkönyvbe foglalt vagy az ügyírátra feljegyzett döntésben a 72. § (1) bekezdés *b)* és *c)* pontjában, *d)* pont *da)*, *dc)-dg)* alpontjában és *g)* pontjában foglalt adatokat, ezeken kívül azokat a 72. § (1) bekezdés szerinti adatokat kell szerepeltetni, amelyek az iratból nem tűnnek ki.

(5) Jogszabály elrendelheti, hogy a hatóság a döntését az erre a célra rendszeresített formátumban, a jogszabályban meghatározott adattartalommal adja ki.

A hatósági döntések jogereje^{*}

73/A. §^{*} (1) A hatóság első fokú döntése jogerőssé válik, ha

- a)* ellene nem fellebbeztek, és a fellebbezési határidő letelt,
- b)* a fellebbezésről lemondtak vagy a fellebbezést visszavonták,
- c)* a fellebbezésnek - ideértve a végzések elleni önálló fellebbezést - nincs helye, vagy
- d)* a fellebbezés elbírálására jogosult hatóság az elsőfokú hatóság döntését helybenhagyta.

(2) A fellebbezésről lemondás vagy a fellebbezés visszavonása esetén jogerőre emelkedik a döntés

a) az első fokú döntés közlésekor, ha az ügyfél a kérelem teljesítése esetére már a döntés közlése előtt lemondott a fellebbezésről, és az ügyben nincs ellenérdekű ügyfél,

b) az utolsóként kézhez kapott lemondás vagy visszavonás hatósághoz való megérkezésének napján, ha a fellebbezési határidő tartama alatt valamennyi fellebbezésre jogosult lemond a fellebbezésről vagy visszavonja fellebbezését.

(3) Az (1) bekezdés *c)* pontja szerinti esetben az első fokú döntés, valamint a másodfokú döntés a közléssel válik jogerőssé.

(4) Az (1) bekezdés *d)* pontja szerinti esetben az első fokú döntés a másodfokú döntés közlésével válik jogerőssé.

(5) A fellebbezési eljárás megszüntetése esetén a hatóság önállóan fellebbezhető első fokú végzése vagy a határozata a fellebbezési eljárás megszüntetéséről szóló végzés jogerőre emelkedésének napján válik jogerőssé.

(6) Az első fokú döntés fellebbezéssel nem érintett rendelkezései az (1)-(5) bekezdésben meghatározottak szerint jogerőssé válnak, ha

a) csak az eljárás egyéb résztvevője fellebbezett a döntés rá vonatkozó rendelkezése ellen,

b) jogszabály így rendelkezik arra tekintettel, hogy kizárólag a döntés egyes rendelkezései ellen nyújtottak be fellebbezést, és az ügy jellegéből adódóan a fellebbezés elbírálása nem hat ki a fellebbezéssel meg nem támadott rendelkezésekre.

74. §* (1) Ha a kötelezés jellege megengedi, a hatóság részletekben történő teljesítést is megállapíthat.

(2) A kötelezett a teljesítési határidő lejárta előtt benyújtott kérelmében annak igazolásával kérheti az elsőfokú hatóságtól a pénzfizetési kötelezettség teljesítésére halasztás vagy a részletekben történő teljesítés (a továbbiakban együtt: fizetési kedvezmény) engedélyezését, hogy rajta kívül álló ok lehetetlenné teszi a határidőre való teljesítést, vagy az számára aránytalan nehézséget jelentene. A fizetési kedvezményre vonatkozó szabályokat megfelelően kell alkalmazni meghatározott cselekmény teljesítésére és meghatározott ingóság kiadására irányuló kötelezettség esetén is.

(3)* A határidő lejárta után az ügyfél - feltéve, hogy a végrehajtást még nem indították meg - a (2) bekezdésben meghatározott okból igazolási kérelem egyidejű benyújtásával kérhet fizetési kedvezményt. Ha a hatóság elutasítja az igazolási kérelmet és a fizetési kedvezmény iránti kérelmet, egyidejűleg dönt a végrehajtás megindításáról is.

(4) A hatóság meghallgathatja az ellenérdekű ügyfelet, illetve a jogosultat a fizetési kedvezmény engedélyezésével kapcsolatos álláspontjukról.

(5)* Jogszabály a fizetési kedvezmény nyújtására a (2)-(4) bekezdésben foglaltaknál kedvezőbb feltételeket állapíthat meg, továbbá a feltételek meghatározásával rendelkezhet a kötelezettség mérséklésének és elengedésének lehetőségéről.

Az egyezség jóváhagyása

75. §* (1) Ha a hatósági eljárás során lefolytatott egyezségi kísérlet eredményre vezet, a hatóság határozatba foglalja és jóváhagyja az egyezséget, feltéve, hogy az

- a) megfelel a jogszabályokban foglalt feltételeknek,
- b) nem sérti a közérdeket, mások jogát vagy jogos érdekét, valamint
- c) kiterjed a teljesítési határidőre és az eljárási költség viselésére.

(2)^{*}

Hatósági szerződés

76. § (1)^{*} Ha jogszabály lehetővé teszi, az elsőfokú hatóság a hatáskörébe tartozó ügynek a közérdek és az ügyfél szempontjából is előnyös rendezése érdekében határozathozatal helyett az ügyféllel hatósági szerződést köthet.

(2) Hatósági szerződés csak írásban köthető. Törvény, kormányrendelet és önkormányzati rendelet a szerződés megkötéséhez további feltételeket is meghatározhat.

(2a)^{*} A hatósági szerződés tartalmazza

- a) a szerződő felek személyét azonosító és a szerződés teljesítéséhez szükséges adatokat,
- b) a szerződés tárgyát,
- c) a felek közötti kapcsolattartás módját,
- d) a felmondási okokat,
- e) a szerződésszegésnek minősülő magatartásokat és azok jogkövetkezményeit, valamint
- f) ha a szerződés tárgya ezt indokoltá teszi, a tevékenység ellenőrzésének gyakoriságát és rendjét.

(3) Ha az ügyfél olyan kötelezettséget vállal, amelynek teljesítésére hatósági határozattal egyébként nem lenne kötelezhető, szerződéskötésre csak akkor kerülhet sor, ha az ügyfél a saját szerződésszegése esetére a többletkötelezettség tekintetében a hatósági szerződésben aláveti magát a szerződésszegés 77. § (2) bekezdésében megállapított jogkövetkezményének.

(4)^{*} Ha a hatósági ügyben szakhatósági állásfoglalást kell beszerezni, a szerződés csak a szakhatóság hozzájárulása esetén és a szakhatósági állásfoglalásban meghatározott előírásoknak és feltételeknek a szerződésbe történő foglalásával köthető meg.

(5) Ha a szerződés harmadik személy jogát vagy jogos érdekét érinti, a szerződés megkötése előtt be kell szerezni az érintett írásos hozzájárulását. A hozzájárulás a szerződés érvényességének feltétele.

(6) Jogszabály előírhatja, hogy a szerződés érvényességéhez szükséges a szerződő hatóság felügyeleti szervének hozzájárulása. A hozzájárulást az eljáró hatóság szerzi be.

(7) A hatósági ügynek szerződéssel való lezárására a 33. §-ban megállapított ügyintézési határidő irányadó.

77. § (1)^{*} Az ügy szempontjából jelentős új tény felmerülése, továbbá a szerződéskötéskor fennálló körülmények lényeges megváltozása esetén a szerződés módosítását bármelyik fél kezdeményezheti.

(2)^{*} Ha az ügyfél a szerződésben foglaltakat megszegi, a hatóság a hatósági ellenőrzés során feltárt tények, a szerződésszegés súlya, a szerződéssel érintett társadalmi, gazdasági és jogviszonyok jellege, valamint a szerződés alapját képező közérdek hatékony érvényesülése szempontjából, továbbá az addigi teljesítések figyelembevételével mérlegeli, hogy hivatalból megindítja eljárását, intézkedik a végrehajtás megindítása iránt, vagy a hatósági szerződés módosítását kezdeményezi.

(3) Ha a hatósági szerződésben foglaltakat a hatóság nem teljesíti, az ügyfél a teljesítésre irányuló felhívás eredménytelensége esetén - a szerződésszegés tudomására jutásától számított harminc napon belül - a közigazgatási ügyekben eljáró bírósághoz fordulhat.

(4) Az e törvényben nem szabályozott kérdésekben a hatósági szerződésre a Polgári Törvénykönyvnek a szerződésekre vonatkozó általános szabályait kell megfelelően alkalmazni.

A döntés közlése és nyilvános közzététele

78. §^{*} (1) A határozatot közölni kell az ügyféllel és azzal, akire nézve az jogot vagy kötelezettséget állapít meg, az ügyben eljáró szakhatósággal és a jogszabályban meghatározott más hatósággal vagy állami szervvel.

(2)^{*} A végzést azzal kell közölni, akire nézve az rendelkezést tartalmaz, valamint azzal, akinek az jogát vagy jogos érdekét érinti, továbbá jogszabályban meghatározott személlyel vagy szervvel. A hatóság az ügyfél kérelmére egy alkalommal külön illeték vagy díj felszámítása nélkül ad ki másolatot a vele nem közölt végzésről.

(3) Ha jogszabály úgy rendelkezik, hogy a döntést csak az ügyiratra kell feljegyezni, azt nem kell közölni az (1) és (2) bekezdésben meghatározott személlyel. Ilyen esetben a hatóság kérelemre külön illeték vagy díj felszámítása nélkül ad ki másolatot a döntésről.

(4)^{*} A hatóság a döntését a 28/A. § (1) bekezdésében meghatározott módon közölheti. A 71. § (7) bekezdése szerinti esetben a hatóság a nem elektronikusan kézbesítendő iratokat az elektronikus döntésről készített hiteles papír alapú másolatként kézbesíti.

(5)^{*} A hatóság a döntést írásbeli kapcsolattartás esetén hivatalos iratként vagy írásbelinek minősülő elektronikus úton kézbesíti. Telefax útján nem közölhető a határozat és az önállóan fellebbezhető végzés, kivéve ha a döntés közlésére jogosult személy vagy szerv ezt előzetesen kérte vagy ehhez hozzájárult.

(6)^{*} Ha jogszabály nem zárja ki, a döntést szóban is lehet közölni az (1) és (2) bekezdésben meghatározott személlyel. A közlés tényét és időpontját az iratra fel kell jegyezni, és azt alá kell íratni. Az (1) és (2) bekezdésben meghatározott személy kérelmére a szóban közölt döntést tíz napon belül írásban meg kell küldeni a számára.

(7)^{*} Ha a hatóság a döntést elektronikus úton közölte, és az (1) és (2) bekezdésben meghatározott személy a döntés átvételét öt napon belül nem igazolja vissza, a hatóság másik

írásbeli formában közli vele a döntést. Ilyen esetben a döntés közlésének napja a második közlés napja. Törvény vagy kormányrendelet ettől eltérően állapíthatja meg a döntés elektronikus úton való közlésének szabályait.

(8)* Ha az (1) és (2) bekezdésben meghatározott személy rövid szöveges üzenet fogadására szolgáló elérhetőségét, telefonszámát vagy elektronikus levélcímét megadta, a hatóság rövid szöveges üzenetben, telefonon vagy elektronikus levélben tájékoztathatja a döntéshozatal tényéről, és arról, hogy a döntés öt napon belül átvehető a hatóság hivatali helyiségében, ügyfelfogadási időben. Személyes átvétel esetén a közlés tényét és időpontját az iratra fel kell jegyezni, és azt az átvevő személlyel aláírni. Ha az (1) és (2) bekezdésben meghatározott személy a döntést határidőn belül nem veszi át, a hatóság haladéktalanul írásban megküldi részére a döntést.

(9)* Ha a hatóság életveszéllyel vagy súlyos kárral fenyegető helyzetben, valamint törvény rendelkezése alapján a döntést nem az e törvényben meghatározott feltételeknek megfelelő módon közli, a döntést tíz napon belül írásban is meg kell küldeni. A döntés közlésének napja ilyen esetben a második közlés napja.

(10) A döntés közlésének napja az a nap, amelyen azt írásban vagy szóban közölték, vagy a (8) bekezdésben meghatározott módon átadták. A hirdetmény útján közölt döntést a hirdetmény kifüggesztését követő tizenötödik napon kell közölnék tekinteni.

78/A. §* Az ügyfelet kérelmére a hatóság - az iratok megküldéséről, közzétételéről való gondoskodással egyidejűleg - elektronikus levélben tájékoztatja*

a) - a 39/A. § alapján hozott végzés kivételével - a vele nem közlendő végzések, valamint

b)* a neki postai úton megküldendő, illetve hirdetményi úton közzeendő iratok

szövegéről.

79. § (1) Ha a postai úton történő kézbesítés azért hiúsul meg, mert a címzett vagy meghatalmazottja úgy nyilatkozik, hogy a küldeményt nem veszi át, az iratot a kézbesítés megkísérlésének napján kézbesítettnek kell tekinteni.

(2) Ha az irat a hatósághoz „nem kereste” jelzéssel érkezik vissza, az iratot - az ellenkező bizonyításig - a postai kézbesítés második megkísérlésének napját követő ötödik munkanapon kézbesítettnek kell tekinteni.

(3)* A hatósági döntés kézbesítése esetén a hatóság a (2) bekezdés szerinti kézbesítési vélelem beálltát megalapozó hivatalos irat megküldésével tíz napon belül értesíti az ügyfelet.

(4)* A kézbesítési vélelem megdöntése iránti kérelmet a címzett a kézbesítési vélelem beálltáról történő tudomásszerzéstől számított tizenöt napon belül, de legkésőbb a kézbesítési vélelem beálltától számított hat hónapos jogvesztő határidőn belül terjeszthet elő. Ha a kézbesítési vélelem következtében jogerőssé vált döntés alapján végrehajtási eljárás indul, a kézbesítési vélelem megdöntése iránti kérelmet a végrehajtási eljárásról történő tudomásszerzéstől számított tizenöt napon belül akkor is elő lehet terjeszteni, ha a kézbesítési vélelem beálltától számított hat hónap eltelt.

(5) Nem természetes személy címzett csak akkor terjeszthet elő kézbesítési vélelem megdöntése iránti kérelmet, ha a kézbesítés nem szabályszerűen történt. Természetes személy a kézbesítési vélelem megdöntésére irányuló kérelmét akkor is előterjesztheti, ha önhibáján kívüli okból nem vehette át a hivatalos iratot.

(6) A kérelemben elő kell adni azokat a tényeket, illetve körülményeket, amelyek a kézbesítés szabálytalanságát igazolják vagy az önhiba hiányát valószínűsítik. Ha a kérelemnek a hatóság helyt ad, a 67. § rendelkezéseit kell megfelelően alkalmazni.

(7) A kérelmet az a hatóság bírálja el, amelyik a kézbesítés tárgyát képező iratot kiadmányozta.

(8)* A hatósági kézbesítő által történő kézbesítésre az e §-ban foglalt rendelkezéseket megfelelően alkalmazni kell.

79/A. §* (1) Elektronikus kapcsolattartás esetén az elektronikus nyilatkozat az alábbiak szerint kézbesítettnek minősül, feltéve, hogy a kézbesítésére biztonságos kézbesítési szolgáltatás útján kerül sor:

- a) ha a kézbesítési szolgáltató a nyilatkozat kézhezvételét igazolja vissza, az átvétel napján,
- b) ha a kézbesítési szolgáltató azt igazolja vissza, hogy a nyilatkozat átvételét a címzett megtagadta, az átvétel megtagadásának napján, vagy
- c) ha a kézbesítési szolgáltató azt igazolja vissza, hogy a nyilatkozatot a címzett kétszeri értesítése ellenére nem vette át, a második értesítést követő ötödik munkanapon.

(2) Az ügyfélnek az elektronikus ügyintézés teljes körben vagy az érintett eljárási cselekmény vonatkozásában kizáró ügyintézési rendelkezése az elektronikus nyilatkozatra vonatkozó kézbesítési vélelem beálltát is kizárja.

(3) A biztonságos kézbesítési szolgáltatásnak nem minősülő kézbesítési megoldásokkal jogszabályban előírtak szerint igazolható a kézbesítés ténye, kézbesítési vélelem e megoldásoknál nem alkalmazható.

80. §* (1) Ha jogszabály másként nem rendelkezik, hirdetményi úton történő közlésnek van helye, feltéve, hogy*

- a) az ügyfél lakcíme, illetve székhelye ismeretlen, vagy a postai küldemény azzal a megjegyzéssel érkezik vissza, hogy a címzett ismeretlen helyre költözött, és a személyiadat- és lakcímnnyilvántartást vezető hatóság vagy más állami szerv megkeresése nem járt eredménnyel,
- b) a jogutód nem ismert,
- c) az ügyfél nem jelöl meg kézbesítési meghatalmazottat, vagy
- d) a hirdetményi kézbesítésen kívül igénybe vehető egyéb közlési módok alkalmazása elháríthatatlan akadályba ütközik, vagy alkalmazásuk előre eredménytelennek mutatkozik.

(2)* A hirdetés tartalmazza

a) a kifüggesztés napját,

b) az eljáró hatóság megnevezését,

c) az ügy számát és tárgyát,

d) az ügyfél nevét és utolsó ismert lakcímét, illetőleg székhelyét, továbbá

e) azt a figyelemfelhívást, hogy a hatóság az ügyben döntést hozott, de annak kézbesítése meghiúsult, ezért az ügyfél vagy meghatalmazottja a döntést a hatóságnál átveheti.

(3)* Hirdetményi úton történő közlésnek van helye a hatásterületen élő ügyfelek és a 15. § (5) bekezdésében meghatározott szervezetek esetén, ideértve, ha az ügyfelek körét vagy a hatásterület határait nem lehet pontosan megállapítani, továbbá abban az esetben, ha a 28/D. § alapján törvény vagy kormányrendelet hirdetményi úton való kapcsolattartást ír elő. Ilyen esetben a hirdetés tartalmazza:

a) a kifüggesztés napját,

b) az eljáró hatóság megnevezését,

c) az ügy számát és tárgyát,

d) a kérelmező ügyfél nevét (megnevezését),

e) az ügy jellegétől függő hatásterületet,

f) azt a figyelemfelhívást, hogy a hatóság az ügyben döntést hozott, amely a hatóságnál megtekinthető, valamint

g) a jogorvoslat lehetőségéről és benyújtásának határidejéről való tájékoztatást.

(4) A hirdetményt a hatóság hirdetőtáblájára és az ügyfél lakcíme, az ügy tárgyát képező ingatlan vagy tevékenység gyakorlásának vagy a jogellenes magatartás elkövetésének helye szerinti, valamint a hatásterületen lévő önkormányzat hirdetőtábláján ki kell függeszteni, a központi rendszeren és a hatóság elektronikus tájékoztatásra szolgáló honlapján közzé kell tenni, ezenkívül az önkormányzat hivatalos lapjában - ennek hiányában a helyi lapban -, valamint a hatóság hivatalos lapjában is közzétehető. Ha a hatóság kijelölés alapján jár el, a hirdetményt a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező, valamint a kijelölés alapján eljáró hatóság is kifüggeszti és közzéteszi.

(5)* A hirdetés hatóság hirdetőtábláján való kifüggesztésének és elektronikus tájékoztatásra szolgáló honlapján való megjelentetésének azonos napon kell megtörténnie. A hirdetményi közléshez kapcsolódó határidők számításánál a hirdetésnek a hatóság hirdetőtábláján való kifüggesztését kell alapul venni. Hirdetményi közlés esetén a hirdetés hatóság hirdetőtábláján való kifüggesztésének és levételének napját az iraton meg kell jelölni, az internetes honlapon történő közzététel idejét pedig visszakereshető módon dokumentálni kell.

(6) Ha a hirdetésményi úton történő közlés feltételei már nem állnak fenn, a hatóság haladéktalanul gondoskodik a hirdetésmény eltávolításáról, és a kapcsolattartás általános szabályai szerint felveszi a kapcsolatot az ügyféllel.

80/A. §^{*} (1) A hatóság közzéteszi azt a jogerős vagy fellebbezésre tekintet nélkül végrehajthatóvá nyilvánított határozatot, amelyet

a) állami vagy helyi önkormányzati feladatot, valamint jogszabályban meghatározott egyéb közfeladatot ellátó szerv vagy személy ügyfélnek e tevékenységével kapcsolatban hozott,

b) közérdekű keresetindítással meg lehet támadni,

c) olyan ügyben hozott, amelyben jogszabály alapján a hatásterületen lévő ingatlan tulajdonosa és az ingatlan-nyilvántartásba bejegyzett használati jogosultja ügyfélnek minősült,

d)^{*} amelyben több mint ötven ügyfél vagy ötnél több, a 15. § (5) bekezdésében meghatározott szervezet vesz részt,

e) korlátozottan rendelkezésre álló természeti erőforrás elosztásáról, illetve felhasználásáról hozott,

f) olyan ügyben hozott, amelyben az ügyfél számára kizárólagos vagy különleges jogot biztosított,

g) személyek széles vagy pontosan meg nem határozható köre számára életveszéllyel vagy súlyos kárral fenyegető helyzet megelőzése, elhárítása vagy káros következményeinek enyhítése érdekében hozott,

h) a közbiztonság fenntartása érdekében vagy fontos közrendvédelmi okból hozott,

i) jogi személy, a jogi személyiség nélküli szervezet, továbbá az egyéni vállalkozó vállalkozási tevékenységének hatósági ellenőrzésével kapcsolatban hozott, vagy

j) törvény rendelkezése szerint nyilvánosan közzé kell tenni.

(2) A hatóság a határozatot a hirdetésményi közlés szabályai szerint teszi közzé azzal, hogy a hirdetésményben a határozat rendelkező részének és indokolásának kivonata vagy indokolásának kivonata is közzétehető. Ha törvény eltérően nem rendelkezik, a hatóság a személyes adatokat a 69/A. § (2) bekezdésének megfelelően megismerhetlenné teszi.

81. §^{*} (1) Az ügyfél köteles az első kapcsolatfelvétel alkalmával - a kézbesítési meghatalmazás előterjesztésével együtt - kézbesítési meghatalmazottat megnevezni, ha

a) magyarországi lakcímmel vagy székhellyel nem rendelkezik,

b) képviselőt nem nevezett meg, és

c) elektronikus kapcsolattartásnak nincs helye.

(2)* A kézbesítési meghatalmazott feladata, hogy az eljárásban keletkezett, az ügyféllel közlendő döntéseket és iratokat átvegye, és azokat az ügyfél részére továbbítsa; e tevékenységéért az ügyféllel szemben a polgári jog szabályai szerint felel. Az ügyfél részére szóló és a kézbesítési meghatalmazottal szabályszerűen közölt döntést úgy kell tekinteni, hogy az a meghatalmazottal történt közlést követő tizenötödik napon minősül az ügyféllel közöltnek.

(3) Ha a 80. § (1) bekezdés *a)-c)* pontja szerint hirdetményi kézbesítésnek lenne helye, és a döntés az ügyfél számára kötelezettséget állapít meg, vagy alapvető jogát vonja el vagy korlátozza, a döntés közlésének megkísérlése érdekében kézbesítési ügygondnok rendelhető ki. A kézbesítési ügygondnok gondoskodik az ügyfél tartózkodási helyének megállapításáról és a döntés kézbesítéséről.

(4)* Ha a kézbesítési ügygondnok eljárása nem járt sikerrel, a döntést azon a napon kell kézbesítettnek tekinteni, amikor a kézbesítés sikertelenségét a kézbesítési ügygondnok az őt kirendelő hatóságnak bejelenti, de legkésőbb a kirendeléstől számított tizenötödik napon.

(5) Sikeres kézbesítés esetén a kézbesítési ügygondnok a sikeres kézbesítés napjáról és az ügyfél tartózkodási helyéről haladéktalanul értesíti az őt kirendelő hatóságot.

A döntés kijavítása és kiegészítése*

81/A. §* (1)* Ha a döntésben név-, szám- vagy más elírás, illetve számítási hiba van, a hatóság a hibát - szükség esetén az ügyfél meghallgatása után - kijavítja, ha az nem hat ki az ügy érdemére, az eljárási költség mértékére vagy a költségviselési kötelezettségre.

(2) A kijavítást a hatóság

a) a döntés eredeti példányára és - ha rendelkezésre állnak - kiadmányaira történő feljegyzéssel,

b) a hibás döntés bevonása mellett a döntés kicserélésével vagy

c) kijavító döntés meghozatalával

teljesíti.

(3) A kijavítás ellen jogorvoslatnak nincs helye.

(4)* A kijavítást közölni kell azzal, akivel a kijavítandó döntést közölték.

81/B. §* (1) Ha döntésből jogszabály által előírt kötelező tartalmi elem hiányzik, vagy az ügy érdeméhez tartozó kérdésben nem született döntés, a hatóság a döntést kiegészíti.

(2) Nincs helye a döntés kiegészítésének, ha

a) a döntés jogerőre emelkedésétől számított egy év már eltelt, vagy

b) az jóhiszeműen szerzett és gyakorolt jogot sértene.

(3) A kiegészítést a hatóság

a) önálló kiegészítő döntéssel és - lehetőség szerint - e ténynek a döntés eredeti példányára és kiadmányaira történő feljegyzésével vagy

b) a hiányos döntés bevonása mellett az eredeti döntést és a kiegészítő döntést egységes döntésbe foglalva a döntés kicserélésével

teljesíti.

(4) A kiegészítés ellen ugyanolyan jogorvoslatnak van helye, mint az eredeti döntés ellen volt.

(5)* A kiegészítést közölni kell azzal, akivel a kiegészítendő döntést közölték.

V. Fejezet

Hatósági bizonyítvány, igazolvány és nyilvántartás

Közös szabályok

82. § (1)* E törvény rendelkezéseit a hatósági bizonyítvánnyal, igazolvánnyal és nyilvántartással kapcsolatos eljárásokban az e fejezetben szabályozott eltérésekkel kell alkalmazni. A hatósági nyilvántartással kapcsolatos eljárásokban e törvényt akkor kell alkalmazni, ha jogszabály eltérően nem rendelkezik.

(2)* A hatóság által valamely tény, adat, jogosultság vagy állapot igazolására kiállított okiratot, mindezek más hasonló módon történő igazolását, valamint a hatósági nyilvántartásba történt bejegyzést határozatnak kell tekinteni.

(3)* A hatósági bizonyítvány és a hatósági igazolvány kiadásának megtagadásáról, valamint a hatósági nyilvántartásba való bejegyzés megtagadásáról a hatóság határozatot hoz.

(4)*

(5)* Az eljárás megindításáról az ügyfelet a hatósági bizonyítvánnyal, igazolvánnyal és nyilvántartással kapcsolatos eljárásokban nem kell értesíteni.

Hatósági bizonyítvány

83. § (1)* A hatóság a jogszabályban meghatározott esetekben, valamint az egyébként hatáskörébe tartozó eljáráshoz kapcsolódóan az ügyfél kérelmére tény, állapot vagy egyéb adat igazolására hatósági bizonyítványt ad ki. E törvény hatósági bizonyítványra vonatkozó szabályait kell alkalmazni a hatóság által kiadott minden olyan okira, amelyet jogszabály nem hatósági bizonyítványként nevesít, de a hatósági bizonyítvány e törvényben meghatározott feltételeinek megfelelően.

(2) A hatósági bizonyítvány kiadására a 21. §-ban meghatározott hatóságok, továbbá az a hatóság is illetékes, amelynek

- a) területén a bizonyítandó tény bekövetkezett, illetve az állapot tartott vagy megszűnt,
- b) területén a bizonyítással kapcsolatos dolog van, vagy a bizonyítani kívánt időszakban volt,
- c) nyilvántartása az adatot tartalmazza.

(3)* Ha jogszabály másként nem rendelkezik, a hatósági bizonyítványt a kérelem előterjesztésétől számított tíz napon belül kell kiadni, illetve az ügyfél által benyújtott iratot záradékkal ellátni. Ha jogszabály másként nem rendelkezik, a hatósági bizonyítványban fel kell tüntetni, hogy azt kinek és milyen bizonyítékok alapján adták ki. A hatósági bizonyítvány alakiságára is irányadók a 72. § (1) bekezdésének a) és f) pontjában foglalt követelmények.

(4) A hatósági bizonyítvány tartalmát - az ellenkező bizonyításáig - mindenki köteles elfogadni.

(5) A hatósági bizonyítvány ellen az ellenérdekű ügyfél nem élhet fellebbezéssel, de a hatósági bizonyítvány felhasználási célja szerinti eljárásban bizonyíthatja, hogy a hatósági bizonyítvány tartalma valótlan.

(6)* Ha a hatósági bizonyítvány tartalmának valótlanosságát az a hatóság vagy más szerv állapítja meg, amelynek eljárásában az ügyfél a hatósági bizonyítványt felhasználta, a hatósági bizonyítványban foglaltak valótlanosságáról az általa feltárt bizonyítékok ismertetésével tájékoztatja a hatósági bizonyítványt kiadó hatóságot.

(7)* Ha a hatósági bizonyítványt kiállító hatóság a (6) bekezdés szerinti tájékoztatást követően vagy egyéb esetben hivatalból megállapítja, hogy a hatósági bizonyítvány tartalma valótlan, a hatóság a hatósági bizonyítványt kijavítja, visszavonja vagy módosítja. A határozatot annak a hatóságnak, szervnek is megküldi, amelynek eljárásában tudomása szerint az ügyfél a hatósági bizonyítványt felhasználta vagy fel kívánta használni.

(8)* A hatóság a hatósági bizonyítvány kiadását megtagadja, ha kiadása jogszabályba ütközik, vagy az ügyfél valótlan vagy olyan adat, tény, állapot igazolását kéri, amelyre vonatkozóan a hatóság adattal nem rendelkezik.

84. §*

Hatósági igazolvány

85. § (1)* A hatóság - jogszabályban meghatározott esetben és adattartalommal - az ügyfél adatainak vagy jogainak rendszeres igazolására hatósági igazolványt ad ki.

(2)*

(3) A hatósági igazolványt a bejegyzett adatok és jogok igazolására - az ellenkező bizonyításáig - mindenki köteles elfogadni, ezekre nézve az ügyfél más bizonyításra nem kötelezhető. Az ellenkező bizonyítására megfelelően irányadók a 83. § (5)-(7) bekezdésében foglaltak.

(4) Ha a hatósági igazolvány ellenőrzésére jogosult hatóság vagy hivatalos személy megállapítja, hogy a hatósági igazolvány vagy az abba tett bejegyzés hamis, illetve valótlan, a hatósági igazolványt átvételi elismervény kiállítása mellett a további eljárás céljából elveszi.

Hatósági nyilvántartás

86. §^{*} (1)^{*} A hatóság a törvényben meghatározott adatokról közhiteles hatósági nyilvántartást vezet. E törvény hatósági nyilvántartásra vonatkozó rendelkezései tekintetében hatósági nyilvántartás alatt közhiteles hatósági nyilvántartást kell érteni.

(1a)^{*} A hatósági nyilvántartás közhitelessége alapján az ellenkező bizonyításáig vélelmezni kell annak jóhiszeműségét, aki a hatósági nyilvántartásban szereplő adatokban bízva szerez jogot. Az ellenkező bizonyításáig a hatósági nyilvántartásba bejegyzett adatról vélelmezni kell, hogy az fennáll, a hatósági nyilvántartásból törölt adatról vélelmezni kell, hogy nem áll fenn. Senki sem hivatkozhat arra, hogy a hatósági nyilvántartásba bejegyzett adatot nem ismeri, kivéve ha a hatósági nyilvántartásba bejegyzett adat személyes adatnak vagy törvény által védett titoknak minősül, és megismerhetőségének törvényi feltételei nem állnak fenn.

(1b)^{*} A hatósági nyilvántartásba való bejegyzésre, valamint az onnan való törlésre irányuló eljárás során a hatóság csak jogszabályban e célból meghatározott bizonyítási eszközt használhat fel.

(1c)^{*}

(2)^{*} A hatósági nyilvántartásba történő hivatalbóli, mérlegelés nélküli bejegyzésre a határozatra vonatkozó 71-73. §-okban és a 78. §-ban meghatározottakat nem kell alkalmazni, és a döntés a nyilvántartásba való bejegyzés napján jogerőre emelkedik.

(3) A nyilvántartást vezető hatóság hivatalból köteles a jogszabálysértő bejegyzést törölni, a hibás bejegyzést javítani vagy az elmulasztott bejegyzést pótolni.

(4)^{*} Az ügyfél jogorvoslati kérelmének benyújtására nyitva álló határidő akkor kezdődik, amikor a jogszabálysértő vagy hibás adat bejegyzése vagy a mulasztás az ügyfél tudomására jutott.

(5)^{*} Az ügyfél illeték vagy díj lerovása mellett a nyilvántartásból hitelesített másolatot vagy kivonatot kérhet.

(6)^{*} A Kormány által rendeletben meghatározott hatósági nyilvántartások tekintetében az ügyfél jogosult a rá vonatkozó adatok megváltozását a kormányablakban bejelenteni. A kormányablak a változásbejelentést továbbítja a hatósági nyilvántartást vezető hatósághoz, amely a (3) bekezdés alapján jár el.

VI. Fejezet^{*}

Hatósági ellenőrzés^{*}

A hatósági ellenőrzés általános szabályai^{*}

87. §* E törvény rendelkezéseit a hatósági ellenőrzésre az e fejezetben szabályozott eltérésekkel kell alkalmazni.

88. §* A hatóság - a hatáskörének keretei között - ellenőrzi a jogszabályban foglalt rendelkezések betartását, valamint a végrehajtható döntésben foglaltak teljesítését.

88/A. §* (1) A hatósági ellenőrzés hivatalból vagy - ha azt törvény vagy kormányrendelet nem zárja ki vagy nem korlátozza - az ügyfél kérelmére indul meg. Az ügyfél csak saját maga hatósági ellenőrzés alá vonását kérelmezheti.

(2) Törvény vagy kormányrendelet eltérő rendelkezése hiányában nem kérhető hatósági ellenőrzés, és az erre vonatkozó kérelmet érdemi vizsgálat nélkül el kell utasítani, ha

a) a kérelem benyújtásának időpontjában a hatóság előtt az adott ügyre vonatkozóan már folyamatban van hatósági ellenőrzés,

b) ha a hatóság az ügyfélnél egyébként folyamatosan lát el ellenőrzési feladatot,

c) ha a hatóság ugyanazon ügyfél kérelmére az újabb kérelem benyújtását megelőző egy éven belül lefolytatott ellenőrzése során jogsértést nem tárt fel, kivéve, ha a kérelem benyújtására az ellenőrzés lefolytatását követően felmerült ok vagy körülmény miatt kerül sor, vagy

d) ha a hatóság által a kérelmezővel szemben korábban lefolytatott ellenőrzése alapján a végrehajtás folyamatban van.

89. §* A hatósági ellenőrzés eszközei:

a) adatszolgáltatás, iratbemutatás és egyéb tájékoztatás kérésével megvalósuló ellenőrzés,

b) helyszíni ellenőrzés, vagy

c) ha jogszabály lehetővé teszi, a helyszínre vagy a hatósági nyilvántartáshoz telepített, illetve a folyamatba beépített ellenőrző rendszerből történő táv-adatszolgáltatás útján történő ellenőrzés.

90. §* (1) Jogszabály időszakos vagy folyamatos adatszolgáltatási kötelezettséggel megvalósuló és folyamatos ellenőrzést is elrendelhet.

(2) Jogszabály az ellenőrzési eljárás megindítására vonatkozó és a helyszíni ellenőrzést megelőző értesítési kötelezettség tekintetében eltérő szabályokat állapíthat meg, ha a hatóság az ügyfélnél folyamatosan lát el ellenőrzési feladatot.

91. §* (1)* A hatóság ellenőrzési tervet készít, amely tartalmazza legalább az előre ütemezett ellenőrzések tárgyát, az ellenőrzési időszakot, az ellenőrzések ütemezését, eszközét, az ellenőrzések szempontrendszerét, valamint a hatóság vezetője által meghatározott egyéb adatokat. Az ellenőrzési tervben nem kell megjeleníteni a folyamatos ellenőrzési feladatot.

(2) A hatóság az ellenőrzési tervben foglaltak, valamint az ellenőrzési tervben nem szereplő, de az ellenőrzési időszakban lefolytatott hatósági ellenőrzések végrehajtásáról, a levont

következtetésekről a következő ellenőrzési időszak lezárása előtt ellenőrzési jelentést készít, amely tartalmazza legalább az ellenőrzések számát, az ellenőrzések eredményét, a megállapított jogsértések típusait, továbbá a hatóság vezetője által meghatározott egyéb statisztikai adatokat.

(3) Az ellenőrzési tervet és jelentést a hatóság a honlapján és ügyfélfogadásra nyitva álló helyiségében közzéteszi. Az ellenőrzési tervet úgy, illetve azon részeit kell közzétenni, hogy az ne veszélyeztesse az ellenőrzések célját.

92. §* A helyszíni ellenőrzésre e törvénynek a szemlére vonatkozó rendelkezéseit kell megfelelően alkalmazni.

A hatósági ellenőrzés lezárása*

93. §* (1) A hatóság a hatósági ellenőrzésről készített jegyzőkönyv egy példányát az ügyfélnek a helyszínen átadja, vagy azt az ügyfél részére az ellenőrzés befejezésétől számított tíz napon belül megküldi.

(2) A 94. § (1) bekezdés *b*) pontjának alkalmazása esetén a hatóság értesítheti a jelen lévő ügyfelet a hivatalbóli eljárás megindításáról a 29. § (5) bekezdésében meghatározott, rendelkezésre álló adatok közlésével, valamint a helyszínen közölheti döntését.

(3) Ha a hatóság a hatósági ellenőrzés során jogsértést nem tapasztal, jegyzőkönyv felvétele helyett egyszerűsített jegyzőkönyvet is készíthet, amelyet az ügyfél kérelmére a hatóság az ügyfélnek a helyszínen átad, vagy az ügyfél részére az ellenőrzés befejezésétől számított tíz napon belül megküld.

(3a)* Ha a hatóság az ügyfél kérelmére lefolytatott hatósági ellenőrzés során jogsértést nem tapasztal, ennek tényéről az ügyfélnek az ellenőrzés iránti kérelem benyújtásakor előterjesztett kérelmére hatósági bizonyítványt állít ki. Ha törvény vagy kormányrendelet eltérően nem rendelkezik, a hatósági bizonyítvány egy évig hatályos. Ebben az esetben nem alkalmazható a 83. § (3) bekezdésében meghatározott határidő.

(4)* Ha az ügyfél nem kéri a (3a) bekezdés szerinti hatósági bizonyítvány kiállítását, a hatóság az eljárás befejezésekor az ügyfélnek megküldi az ellenőrzésről készített jegyzőkönyv vagy egyszerűsített jegyzőkönyv személyes adatot nem tartalmazó kivonatát. Ebben az esetben az ellenőrzést huszonegy napon belül kell lefolytatni, és e határidőn belül kell gondoskodni - az ügyfél személyes adatát kivéve - a jegyzőkönyv vagy egyszerűsített jegyzőkönyv személyes adatot nem tartalmazó kivonata ügyfélnek való megküldéséről. Ennél rövidebb határidőt bármely jogszabály, hosszabbat pedig törvény vagy kormányrendelet állapíthat meg.

(5) Ha a döntés kizárólag a jegyzőkönyv megállapításain alapul, a hatóság mellőzheti a hatósági ellenőrzésről készült jegyzőkönyv ügyfél részére történő megküldését.

94. §* (1) Ha a hatóság a hatósági ellenőrzés befejezéseként megállapítja, hogy az ügyfél a jogszabályban, illetve hatósági döntésben foglalt előírásokat megsértette,

a) és a jogszabály vagy hatósági döntés megsértése a jogellenes magatartás megszüntetésével vagy a jogszerű állapot helyreállításával orvosolható, a hatóság felhívja az

ügyfél figyelmét a jogszabálysértésre, és legalább húsznapos határidő megállapításával, valamint a jogkövetkezményekre történő figyelmeztetéssel végzésben kötelezi annak megszüntetésére,

b) ha az *a)* pont szerinti felhívásban meghatározott határidő eredménytelenül telt el, vagy az *a)* pont alkalmazása kizárt, a hatóság hivatalból megindítja a hatáskörébe tartozó eljárást, ideértve a hatáskörébe tartozó eljárási cselekmények megtételét és a jogkövetkezmény megállapítását is,

c) ha az *a)* és a *b)* pont azért nem alkalmazható, mert a hatóság az adott jogszabálysértés tekintetében nem rendelkezik hatáskörrel vagy illetékességgel, a hatóság a jegyzőkönyv jogszabálysértésre vonatkozó információkat tartalmazó részének megküldésével kezdeményezi a hatáskörrel rendelkező hatóság eljárását, illetve fegyelmi, szabálysértési, büntető-, polgári vagy egyéb eljárást kezdeményez.

(1a)* Az (1) bekezdés *c)* pontja szerinti esetben a hatáskörrel rendelkező illetékes hatóság a jegyzőkönyvben, illetve közös jegyzőkönyvben foglaltakat bizonyítékként használhatja fel, és azok alapján közvetlenül eljárhat.

(2) Nem alkalmazható az (1) bekezdés *a)* pontja, ha

a) a jogszabályban vagy hatósági döntésben foglalt előírások megsértése kizárólag újabb hatósági eljárás lefolytatásával orvosolható,

b) azt jogszabály - a jogszabálysértés és a jogkövetkezmény alkalmazását megalapozó jogszabályi rendelkezés tételes megjelölésével - azért zárja ki, mert a jogszabálysértés, a hatósági döntés megsértése vagy az (1) bekezdés *a)* pontja szerinti határidő biztosítása az életet, a testi épséget, a nemzetbiztonságot, a honvédelmi érdeket, a vagyonbiztonságot, a közlekedés biztonságát, a környezet vagy a természet állapotának fenntarthatóságát, közteherviselési kötelezettség teljesítését, az Európai Unió pénzügyi érdekeit, vagy harmadik személy alapvető jogát közvetlenül veszélyeztetni vagy veszélyeztetné,*

c) a hatóság ugyanazon ügyféllel szemben az (1) bekezdés *a)* pontja szerinti felhívás eredménytelensége miatt két éven belül jogerősen jogkövetkezményt állapított meg,

d) a hatóság ugyanazon ügyféllel szemben ugyanazon jogszabályi vagy hatósági határozatban megállapított rendelkezés megsértése miatt két éven belül az (1) bekezdés *a)* pontja alapján járt el,

e) az adott ügyben autonóm államigazgatási szerv vagy önálló szabályozó szerv jár el,

f) a 13. § (2) bekezdés *b)* pontja hatálya alá tartozó jogszabályi rendelkezést sértik meg,

g) az adatszolgáltatási vagy bejelentési kötelezettséget előíró jogszabályi rendelkezés megsértését a 13. § (2) bekezdés *d)* vagy *e)* pontja szerinti eljárásban állapítják meg, vagy

h) az ügyfél a közhiteles hatósági nyilvántartásba való, jogszabály által előírt bejelentési kötelezettségének nem tesz eleget.

(2a)* A (2) bekezdéstől eltérően, ha a hatósági ellenőrzés az ügyfél kérelmére indult, az (1) bekezdés a) pontja a (2) bekezdés a), valamint e)-h) pontjában foglalt esetben is alkalmazható.

(3) A hatóság az (1) és (2) bekezdésben foglaltak ellenőrzése céljából nyilvántartást vezet, amely tartalmazza

a) az ügyfél nevét,

b) az ügyfélnek a hatóság által törvény alapján kezelhető azonosítóját, ennek hiányában természetes személy ügyfél esetén a természetes személyazonosító adatait, lakcímét, illetve székhelyét,

c) a jogszabály vagy hatósági döntésben foglalt rendelkezés megsértése miatti felhívást a jogszabályi rendelkezés vagy hatósági döntésben foglalt rendelkezés, valamint felhívást tartalmazó végzés közlése időpontjának a megjelölésével, és

d) a felhívást tartalmazó végzés eredménytelensége tényét, valamint az emiatt megállapított jogkövetkezményt tartalmazó döntés jogerőre emelkedésének a napját.

(4) A hatóság a (3) bekezdésben meghatározott adatokat azok keletkezésétől számított két évig kezeli.

(5) Az (1) bekezdés c) pontja alapján megkeresett szerv a megkeresést érdemben - közigazgatási hatóság esetén az (1) bekezdés alkalmazásával - megvizsgálja, és saját intézkedéséről vagy az ilyen intézkedés mellőzésének okáról a megkereső hatóságot harminc napon belül tájékoztatja.

VI/A. Fejezet*

A közigazgatási bírság, a helyszíni bírság és az elkobzás alkalmazásának eljárásjogi alapjai*

94/A. §* (1) Ha jogszabály bírság kiszabását teszi lehetővé - ide nem értve a 61. § szerinti eljárási bírságot -, a hatóság az eset összes körülményeire tekintettel dönt a bírság kiszabásáról és a bírság összegének meghatározásáról. Ennek keretében - jogszabály eltérő rendelkezése hiányában - mérlegeli különösen:

a) a jogsértéssel okozott hátrányt, ideértve a hátrány megelőzésével, elhárításával, helyreállításával kapcsolatban felmerült költségeket, illetve a jogsértéssel elért előny mértékét,

b) a jogsértéssel okozott hátrány visszafordíthatóságát,

c) a jogsértéssel érintettek körének nagyságát,

d) a jogsértő állapot időtartamát,

e) a jogsértő magatartás ismétlődését és gyakoriságát,

f) a jogsértést elkövető eljárást segítő, együttműködő magatartását, valamint

g) a jogsértést elkövető gazdasági súlyát.

(1a)* A helyi önkormányzat képviselő-testületének rendelete alapján megállapítható közigazgatási bírság felső határa - a jogsértő személyétől függően - természetes személyek esetén kétszázezer forint, jogi személyek és jogi személyiséggel nem rendelkező szervezetek esetén kétmillió forint lehet. A közigazgatási bírság felső határát az önkormányzati rendeletben a jogsértés jellegével arányban kell megállapítani.

(2) Ha jogszabály eltérően nem rendelkezik, nem indítható a jogsértés megállapítására és bírság kiszabására eljárás, ha a jogsértő magatartásnak a bírság kiszabására jogosult hatóság tudomására jutásától számított egy év, vagy az elkövetéstől számított öt év eltelt. Az ötéves határidő kezdő napja

a) az a nap, amikor a jogsértő magatartás megvalósul,

b) jogellenes állapot fenntartása esetén az a nap, amikor ez az állapot megszűnik.

(3) Ha jogszabály eltérően nem rendelkezik, a (2) bekezdés szerinti egyéves határidő a hatóság számára újratekintődik

a) a 94. § (1) bekezdés a) pontja szerinti végzés jogerőre emelkedésének napján,

b) ha a közigazgatási ügyekben eljáró bíróság a hatóságot új eljárás lefolytatására kötelezi.

(4)* Ha törvény vagy önkormányzati rendelet lehetővé teszi, azoknál a jogsértéseknél, amelyek esetében közigazgatási bírság kiszabásának van helye, - a 94. §-ban foglalt előírások keretei között - a hatóság helyszíni bírságot szabhat ki, ha a helyszíni intézkedés alkalmával az ügyfél a jogsértést teljes mértékben elismeri.

(5)* A helyszíni bírság kiszabását megelőzően az ügyfelet tájékoztatni kell a (6)-(8) bekezdésben foglalt körülményekről, valamint szükség esetén a hatóság által megállapítható bizonyítékok köréről, továbbá a helyszíni bírság meg nem fizetése esetén alkalmazandó jogkövetkezményekről.

(6)* Ha az ügyfél a jogsértést elismeri, a helyszíni bírság ellen nincs helye jogorvoslatnak.

(7)* Az ügyfél elismerése esetén a helyszíni bírság kiszabásáról szóló döntést a hatóság a helyszínen közli az ügyféllel. A döntés indokolásában elegendő az ügyfélnek a jogsértés elismeréséről szóló írásbeli nyilatkozatát rögzíteni az ügyfél aláírásával együtt.

(8)* Ha az ügyfél a jogsértést nem ismeri el, a hatóság köteles hivatalból megindítani a hatáskörébe tartozó eljárást és erről az ügyfelet a helyszínen értesíti a 29. § (5) bekezdésében meghatározott, rendelkezésre álló adatok közlésével.

94/B. §* (1)* Ha törvény lehetővé teszi, a hatóság elkobozza azt a dolgot,

a) amelyet a jogsértés elkövetéséhez eszközül használtak vagy arra szántak,

- b)* amelynek birtoklása jogszabályba ütközik, vagy amely veszélyezteti a közbiztonságot,
- c)* amely jogsértés elkövetése útján jött létre,
- d)* amelyre a jogsértést elkövették, vagy amelyet a jogsértés befejezését követően e dolog elszállítása céljából használtak,
- e)* amelyet a jogsértő a jogsértés elkövetéséért a tulajdonostól vagy annak hozzájárulásával mástól kapott.

(2)* Ha törvény eltérően nem rendelkezik, az (1) bekezdés *a)* és *d)* pontja esetében

a) az elkobzást nem lehet elrendelni, ha a dolog nem a jogsértő tulajdona, kivéve, ha a tulajdonos a jogsértésről előzetesen tudott és a dolog ilyen célú használatába beleegyezett,

b) az elkobzás kivételesen mellőzhető, ha az a jogsértőre vagy a dolog tulajdonosára a jogsértés súlyával arányban nem álló, méltánytalan hátrányt jelentene.

(3)* Ha törvény eltérően nem rendelkezik, az elkobzott dolog tulajdonjoga az államra száll.

VII. Fejezet

Jogorvoslat és döntés-felülvizsgálat*

95. §* A jogorvoslati eljárásban és a döntés felülvizsgálata során e törvény rendelkezéseit az e fejezetben foglalt eltérésekkel kell alkalmazni.

96. §* A hatóság határozata ellen önálló jogorvoslatnak van helye. A hatóság végzése ellen önálló jogorvoslatnak akkor van helye, ha azt törvény lehetővé teszi, egyéb esetben a végzés elleni jogorvoslati jog a határozat, ennek hiányában az eljárást megszüntető végzés ellen igénybe vehető jogorvoslat keretében gyakorolható.

97. § (1)* A jogorvoslati eljárás kérelemre, a döntés felülvizsgálata hivatalból indul meg.

(2)* Kérelemre induló jogorvoslati eljárások

a) a fellebbezési eljárás,

b) a bírósági felülvizsgálat,

c) az újrafelvételi eljárás,

d) az Alkotmánybíróság határozata alapján indítható eljárás.

(3)* Hivatalból kerül sor a közigazgatási döntés felülvizsgálatára

a) a döntést hozó hatóság saját hatáskörében indított eljárás keretében,

b) a felügyeleti eljárás keretében,

c) az ügyészi felhívás nyomán.

(4)^{*}

(5)^{*} A 12. § (2) bekezdésének *b)* pontjában meghatározott eljárásban a 112. § és a 115. § (1) bekezdésének *a)* pontja nem alkalmazható.

A) Jogorvoslati eljárások kérelem alapján

Fellebbezés

98. § (1) Az ügyfél az elsőfokú határozat ellen fellebbezhet. A fellebbezési jog nincs meghatározott jogcímmel kötve, fellebbezni bármely okból lehet, amelyre tekintettel az érintett a döntést sérelmesnek tartja.

(1a)^{*} Törvény a fellebbezés benyújtásához indokolási kötelezettséget írhat elő. Törvény azt is előírhatja, hogy fellebbezni csak a megtámadott döntésre vonatkozóan, tartalmilag közvetlenül összefüggő okból, illetve csak a döntésből közvetlenül adódó jog- vagy érdeksérelemre hivatkozva lehet.

(2)^{*} Végzés csak a határozat, ennek hiányában az eljárást megszüntető végzés elleni fellebbezésben támadható meg, kivéve a (3) és (4) bekezdésben szabályozott eseteket. Törvény az önálló fellebbezést egyéb esetekben is lehetővé teheti.

(3)^{*} Önálló fellebbezésnek van helye

a) az ideiglenes biztosítási intézkedésről szóló,

b) a kérelmet érdemi vizsgálat nélkül elutasító,

c) az eljárást megszüntető,

d)^{*} az eljárás felfüggesztését kimondó vagy a felfüggesztésre irányuló kérelmet elutasító,

e) a 33/A. §-ban meghatározott fizetési kötelezettséggel kapcsolatos,

f)^{*}

g) az eljárási bírságot kiszabó,

h) a fellebbezési határidő elmulasztása miatt benyújtott igazolási kérelmet elutasító,

i) az iratbetekintési jog korlátozására irányuló kérelem tárgyában hozott és

j) a fizetési kedvezménnyel kapcsolatos, az eljárási költség megállapításával és viselésével kapcsolatos, a költségmentesség iránti kérelmet elutasító, a költségmentesség módosításáról vagy visszavonásáról szóló első fokú végzés ellen.

(4)^{*} Az eljárás egyéb résztvevője önálló fellebbezéssel élhet az elsőfokú határozat rá vonatkozó rendelkezése, illetve a rá vonatkozó elsőfokú végzés ellen.

(5)* A másodfokú döntést hozó hatóság által hozott első fokú végzésekkel szembeni fellebbezésre a (2)-(4) bekezdést kell alkalmazni.

99. § (1)* A fellebbezést - ha törvény vagy kormányrendelet eltérően nem rendelkezik - a döntés közlésétől számított tizenöt napon belül lehet előterjeszteni.

(2) A fellebbezésre jogosult a fellebbezési határidőn belül a fellebbezési jogáról szóban vagy írásban lemondhat, a szóban történő lemondást jegyzőkönyvbe kell foglalni. A fellebbezési jogról történő lemondó nyilatkozat nem vonható vissza.

(3)* Ha jogszabály lehetővé teszi, a fellebbezésre jogosult a (2) bekezdés szerinti nyilatkozatot - a fellebbezésre jogosult elektronikus azonosítását követően, az információ megőrzését biztosító módon történő rögzítés mellett - telefonon is megteheti. Fellebbezés benyújtásának a 28/A. § (1) bekezdés *b)* pont *bb)* alpontjában és *c)* pontjában meghatározott úton nincs helye.

100. §* (1) Nincs helye fellebbezésnek

a)* a döntés ellen, ha az ügyben törvény azt kizárja,

b) az ügyfelek részéről az egyezségüket jóváhagyó határozat ellen,

c) jogszabály eltérő rendelkezése hiányában valamely adatnak, ténynek vagy jogosultságnak a hatósági nyilvántartásba hivatalbóli, mérlegelés nélküli bejegyzésével szemben,

d)* ha az elsőfokú döntést miniszter, autonóm államigazgatási szerv, önálló szabályozó szerv vagy kormányhivatal vezetője hozta,

e) törvény vagy kormányrendelet eltérő rendelkezése hiányában, ha az első fokú döntést központi államigazgatási szerv vezetője hozta,

f)* a képviselő-testület önkormányzati hatósági ügyben hozott határozata ellen,

g)* a helyi önkormányzat képviselő-testületének rendeletében foglaltak szerint kiszabható közigazgatási bírság kiszabásával kapcsolatos eljárásokban az átruházott hatáskörben hozott határozatok ellen,

h)* a 98. § (1a) bekezdése alapján benyújtott fellebbezés érdemi vizsgálat nélküli elutasítása esetén.

(2)* Az (1) bekezdés *a), c)-h)* pontjában meghatározott esetben az elsőfokú döntés bírósági felülvizsgálatának van helye.

101. §* (1) A fellebbezéssel megtámadott döntésben foglalt jogok nem gyakorolhatók és a fellebbezésnek a döntés végrehajtására halasztó hatálya van, kivéve, ha a döntés e törvény alapján fellebbezésre tekintet nélkül végrehajtható, vagy a hatóság nyilvánította a döntést a fellebbezés halasztó hatályának kizárásával végrehajthatónak.

(2) A döntésben foglaltakat a fellebbezésre tekintet nélkül teljesíteni kell, ha az ügyfél javára megállapított egyszeri vagy rendszeres pénzkifizetést, pénzbeli ellátást - ideértve a

pénzgyenértékben kifejezhető természetbeni ellátást - tartalmaz, és az ügyfél fellebbezése csak a megállapított összegem felüli többletigényre vonatkozik.

(3) Az ideiglenes biztosítási intézkedésről szóló, valamint az iratbetekintési jog korlátozása iránti kérelemnek helyt adó végzés elleni fellebbezésnek nincs halasztó hatálya.

(4) Az eljárási költség megállapításával és viselésével kapcsolatos döntés elleni fellebbezésnek nincs halasztó hatálya a döntés fellebbezéssel meg nem támadott rendelkezése tekintetében.

(5) A döntés akkor nyilvánítható fellebbezésre tekintet nélkül végrehajthatónak, ha

a) életveszéllyel vagy súlyos kárral fenyegető helyzet megelőzése, elhárítása vagy káros következményeinek enyhítése miatt szükséges,

b) nemzetbiztonsági és honvédelmi érdekből vagy a közbiztonság fenntartása érdekében, illetve fontos közrendvédelmi okból szükséges,

c)* a végrehajtás késedelme jelentős vagy helyrehozhatatlan kárral vagy a személyiségi jogok jelentős sérelmével járna,

d) a döntés valakinek a tartásáról vagy gondozásáról rendelkezik,

e) azt törvény élelmiszerlánc-felügyelettel kapcsolatos, továbbá közegészségügyi, járványügyi, tűzvédelmi, katasztrófavédelmi, munkaügyi, munkavédelmi, fogyasztóvédelmi, kulturális örökségvédelmi, termőföld-, környezet- vagy természetvédelmi okból, továbbá a közérdekű közlekedési infrastruktúra kialakítása, illetve az energiaellátás folyamatos biztosítása érdekében lehetővé teszi, vagy

f) a hatósági nyilvántartásba történő haladéktalan bejegyzést törvény írja elő.

(6) A hatóság a döntésében a fellebbezésre tekintet nélküli végrehajthatóságot külön kimondja, és megindokolja, valamint a döntésben rendelkezik a végrehajtásról és a foganatosítás módjáról. Ha az ilyen döntésben a hatóság teljesítési határidőt állapított meg, a végrehajtás megindítására csak e határidő eredménytelen eltelte után kerülhet sor.

102. §* (1) A fellebbezést annál a hatóságnál kell előterjeszteni, amely a megtámadott döntést hozta. Ha a fellebbezést a fellebbezés elbírálására jogosult hatóságnál nyújtják be, a fellebbezés elbírálására jogosult hatóság a fellebbezést megküldi az első fokú döntést hozó hatóság részére. Elkésettség címén a fellebbezés nem utasítható el, ha a fellebbezésre jogosult a fellebbezési határidőben a fellebbezést az elbírálására jogosult hatóságnál terjeszti elő.

(2) A fellebbezésben új tények és bizonyítékok is felhozhatók.

(3)* Az elsőfokú döntést hozó hatóság érdemi vizsgálat nélkül elutasítja

a) az elkésett fellebbezést,

b) a fellebbezésre nem jogosulttól származó fellebbezést,

c) az önálló fellebbezéssel meg nem támadható végzés ellen irányuló fellebbezést és

d) a 98. § (1a) bekezdése megsértésével benyújtott fellebbezést.

(3a)* Ha az ügyfél a (3b) bekezdés szerinti hiánypótlásra nyitva álló határidőben nyújt be kérelmet a fellebbezési eljárásban való költségmentessége iránt, azt az elsőfokú döntést hozó hatóság bírálja el.

(3b)* A fellebbezési kérelmet az elsőfokú döntést hozó hatóság abban az esetben is érdemi vizsgálat nélkül elutasítja, ha az ügyfél a fellebbezési eljárásért fizetendő illeték- vagy díjfizetési kötelezettségének az elsőfokú hatóság erre irányuló felhívása ellenére az erre tűzött határidő alatt nem tesz eleget, és költségmentességben sem részesül.

(4)* Az elsőfokú döntést hozó hatóság megküldi a fellebbezést a szakhatóságnak. Ha a fellebbezés nem érinti a szakhatóság állásfoglalását, az elsőfokú döntést hozó hatóság mellőzi a fellebbezés szakhatóságnak való megküldését.

(5) Az első fokú döntést hozó hatóság a fellebbezést a fellebbezési határidő leteltétől számított nyolc - szakhatóság közreműködése esetén tizenöt - napon belül terjeszti fel a fellebbezés elbírálására jogosult hatósághoz, kivéve, ha a hatóság a megtámadott döntést a fellebbezésben foglaltaknak megfelelően kijavítja, kiegészíti, módosítja, visszavonja vagy a fellebbezést érdemi vizsgálat nélkül elutasítja, valamint ha a fellebbezést a felterjesztést megelőzően visszavonták. A fellebbezést az első fokú döntést hozó hatóság az ügy összes iratával együtt terjeszti fel és a fellebbezésről kialakított álláspontjáról is nyilatkozik.

(6) Ha az ügyfél a fellebbezési határidő elmulasztása miatt igazolási kérelmet nyújtott be, a határidő az ennek helyt adó döntés jogerőssé válását követően kezdődik. Ha az ügyfél költségmentesség iránti kérelmet nyújtott be, a határidő a döntés jogerőssé válását követően kezdődik. Ha a fellebbezést a fellebbezés elbírálására jogosult hatóságnál nyújtották be, a felterjesztésre nyitva álló határidő a fellebbezésnek az első fokú döntést hozó hatósághoz érkezésével kezdődik.

(7)* Az elsőfokú döntést hozó hatóság a fellebbezés és az iratok felterjesztését követően tájékoztatja a nem fellebbező ügyfelet arról, hogy a döntés fellebbezés benyújtása folytán nem vált jogerőssé. Ha a fellebbezést valamennyi fellebbező ügyfél visszavonta, a hatóság erről tájékoztatja a nem fellebbező ügyfelet.

A döntés módosítása vagy visszavonása fellebbezés alapján

103. § (1)* Ha a fellebbezés alapján a hatóság megállapítja, hogy döntése jogszabályt sért, a döntését módosítja vagy visszavonja.

(2)* A hatóság a fellebbezés esetén a nem jogszabálysértő döntést akkor is visszavonhatja, illetve a fellebbezésben foglaltaknak megfelelően módosíthatja, ha a kérelemben foglaltakkal egyetért, feltéve, hogy az ügyben nincs ellenérdekű ügyfél.

(3)* Ha a fellebbezés alapján a szakhatóság megállapítja, hogy a szakhatósági állásfoglalás jogszabályt sért, állásfoglalását módosítja.

(4)* A szakhatóság a fellebbezés esetén a nem jogszabálysértő szakhatósági állásfoglalást a fellebbezésben foglaltaknak megfelelően módosíthatja, ha a kérelemben foglaltakkal egyetért, feltéve, hogy az ügyben nincs ellenérdekű ügyfél.

(5)* A hatóság a szakhatósági állásfoglalás (3) és (4) bekezdés szerinti módosítása esetén módosítja döntését.

(6)* A fellebbezés nyomán hozott döntést közölni kell a fellebbezővel, továbbá azokkal, akikkel a megtámadott döntést közölték.

(7)* A visszavonó, illetve módosító döntés ellen ugyanolyan jogorvoslatnak van helye, mint amilyen a visszavont, illetve a módosított döntés ellen volt.

Fellebbezési eljárás

104. § (1)* Ha a fellebbezésnek megfelelően a hatósági döntést a 103. §-ban foglaltak szerint nem módosítják vagy nem vonják vissza, a fellebbezésről az annak elbírálására jogosult hatóság dönt.

(2)* A másodfokú döntést hozó hatóság beszerzi a másodfokú eljárásban kijelölt szakhatóság állásfoglalását. Ha a fellebbezés nem érinti az elsőfokú szakhatóság állásfoglalását, a másodfokú döntést hozó hatóság mellőzi a szakhatóság megkeresését. Ha törvény vagy kormányrendelet a másodfokú eljárásban szakhatóságot nem jelöl ki, a hatóság maga dönt a fellebbezésnek a szakhatósági állásfoglalás ellen irányuló részében is.

(3) A másodfokú döntést hozó hatóság a sérelmezett döntést, valamint az azt megelőző eljárást megvizsgálja; ennek során nincs kötve a fellebbezésben foglaltakhoz.

(4) A másodfokú döntést hozó hatóság a fellebbezési eljárást megszünteti, ha valamennyi fellebbező a fellebbezési kérelmét visszavonta.

105. § (1)* A másodfokú döntést hozó hatóság a döntést helybenhagyja, megváltoztatja vagy megsemmisíti. Jogszabályban meghatározott esetben a másodfokú döntést hozó hatóság a mérlegelési jogkörben hozott első fokú döntésben meghatározott kötelezettségnél súlyosabb kötelezettséget nem állapíthat meg. Az erre irányuló fellebbezés hiányában is a másodfokú döntést hozó hatóság a fellebbezési eljárásban a teljesítésre új határidőt állapíthat meg, ha ez a fellebbezési eljárás miatt indokolt.

(1a)* A másodfokú döntés végrehajtás felfüggesztése iránti kérelemre tekintet nélkül végrehajthatónak nyilvánítható, ha a fellebbezésre tekintet nélkül végrehajthatónak nyilvánítás feltételei fennállnak. A végrehajtás felfüggesztése iránti kérelemre tekintet nélkül végrehajthatóvá nyilvánításra a 101. § (6) bekezdése alkalmazandó.

(2)* Ha a másodfokú döntés meghozatalához nincs elég adat, vagy az első fokú döntés meghozatalát követően új tény merül fel, vagy egyébként a tényállás további tisztázása szükséges, a másodfokú döntést hozó hatóság a döntés megsemmisítése mellett az ügyben első fokú döntést hozó hatóságot végzésben új eljárásra utasíthatja, vagy a kiegészítő bizonyítási eljárás lefolytatását maga végzi el, és ennek alapján dönt.

(3)* Ha a másodfokú döntést hozó hatóság megállapítja, hogy az eljárásba további ügyfél bevonása szükséges, az első fokú döntést végzésben megsemmisíti, és az ügyben első fokú döntést hozó hatóságot új eljárásra utasítja.

(4)* A megismételt eljárásban az első fokú döntést hozó hatóságot a másodfokú végzés rendelkező része és indokolása köti.

(5)* Az (1)-(3) bekezdés szerinti döntést közölni kell a fellebbezővel és azzal, akivel az első fokú döntést közölték.

(6)*

(7)* A másodfokú döntést hozó hatóság a fellebbezés elbírálása érdekében megküldött iratokat az (1)-(3) bekezdés szerinti döntés meghozatalát követően visszaküldi a döntéssel együtt az első fokú döntést hozó hatósághoz, amely intézkedik a döntés kézbesítése iránt.

A fellebbezés elbírálására jogosult hatóság*

106. §* (1) Azokban a hatósági ügyekben, ahol törvény alapján fellebbezésnek van helye,

a) az első fokú döntést hozó hatóság és a fellebbezés elbírálására jogosult hatóság nem lehet ugyanazon szerv,

b) a fellebbezés elbírálására jogosult hatóság és annak vezetője - feladat elvégzésére vagy mulasztás pótlására irányuló utasítás kivételével - az első fokú döntést hozó hatóság vezetőjét vagy ügyintézőjét akkor sem utasíthatja, ha erre egyébként külön jogszabály alapján hatásköre van.

(2) Az (1) bekezdés *a)* pontjának alkalmazásában szervnek minősül különösen - a szerv jogi személyiségétől vagy annak hiányától függetlenül - a központi államigazgatási szerv központi, területi és helyi szerve.

(3) Ha törvény vagy kormányrendelet másként nem rendelkezik, a hatóság döntése ellen irányuló fellebbezést a döntést hozó hatóság döntésének megsemmisítésére, szükség szerint új eljárás lefolytatására való utasítására jogosult irányító, felügyelő vagy szakmai irányító személy vagy szerv bírálja el.

(4)* Ha törvény vagy kormányrendelet nem hatósági feladat ellátására létrehozott szervezetet vagy személyt jogosít fel közigazgatási hatósági jogkör gyakorlására, és annak döntése ellen a fellebbezés nem kizárt, a törvényben vagy kormányrendeletben meg kell határozni a fellebbezés elbírálására jogosult hatóságot. Ennek hiányában a fővárosi és megyei kormányhivatal jogosult a fellebbezés elbírálására.

107. §* (1)* Önkormányzati hatósági ügyben a fellebbezés elbírálása a képviselő-testület hatáskörébe tartozik, ha az elsőfokú döntést nem a képviselő-testület hozta.

(2)* Ha törvény vagy kormányrendelet másként nem rendelkezik, a fővárosi és megyei kormányhivatal jogosult a fellebbezés elbírálására, ha első fokon államigazgatási hatósági ügyben a járási (fővárosi kerületi) hivatal, a kormányablak, a polgármester vagy a 12. § (3) bekezdés *d)* pontjában meghatározott hatóság járt el.

(3)* A köztestület hatáskörébe utalt ügyben a fellebbezést törvényben meghatározott köztestületi szerv bírálja el, ilyen szerv hiányában az első fokú döntést hozó köztestület döntésével szemben bírósági felülvizsgálatnak van helye.

108. §*

Bírósági felülvizsgálat

109. §* (1) Az önállóan nem fellebbezhető végzések kivételével a döntés bírósági felülvizsgálata kezdeményezhető

a) a 100. § (2) bekezdésében meghatározott esetekben, vagy

b) ha a hatósági eljárásban a fellebbezésre jogosultak valamelyike a fellebbezési jogát kimerítette.

(1a)* A végzés bírósági felülvizsgálatának van helye, ha e törvény alapján a végzés önálló fellebbezéssel támadható, és törvény az ügyben az elsőfokú határozattal szemben kizárja a fellebbezést, valamint a határozat bírósági felülvizsgálatát teszi lehetővé.

(2) Bírósági felülvizsgálat kezdeményezése esetén az első fokú döntést hozó hatóság erről az ügy iratainak felterjesztésével, illetve a bíróságra történő továbbításával egyidejűleg értesíti azokat, akiknek jogát vagy jogos érdekét a felülvizsgálat érinti. Ha a kezdeményező a döntés végrehajtásának felfüggesztését is kéri, akkor erről a hatóság a végrehajtást foganatosító szervet is értesíti, kivéve, ha a másodfokú döntést a végrehajtás felfüggesztése iránti kérelemre tekintet nélkül végrehajthatónak nyilvánította.

(3) Ha a közigazgatási ügyekben eljáró bíróság az ügy érdemében határozott, a hatóságnál ugyanabban az ügyben azonos tényállás mellett - a közigazgatási ügyekben eljáró bíróság által elrendelt új eljárás kivételével - nincs helye új eljárásnak.

(4) A hatóságot a közigazgatási ügyekben eljáró bíróság határozatának rendelkező része és indokolása köti, a megismételt eljárás és a döntéshozatal során annak megfelelően jár el.

110-111. §*

Újrafelvételi eljárás

112. § (1)* Ha az ügyfélnek a jogerős határozattal lezárt ügyben a határozat jogerőre emelkedését követően jutott tudomására a határozat meghozatala előtt már meglévő, az eljárásban még el nem bírált és az ügy elbírálása szempontjából lényeges tény, adat vagy más bizonyíték, a tudomásszerzéstől számított tizenöt napon belül újrafelvételi kérelmet nyújthat be, feltéve, hogy elbírálása esetén az ügyfélre kedvezőbb határozatot eredményezett volna.

(2)* A hatóság az újrafelvételi kérelmet érdemi vizsgálat nélkül elutasítja, ha

a) az a jogerős határozat meghozatala után bekövetkezett tényen, illetve a jogi szabályozásban bekövetkezett változáson alapul,

b) az ügyben bírósági felülvizsgálat van folyamatban, vagy a bírósági felülvizsgálat során a közigazgatási ügyekben eljáró bíróság határozatot hozott,

c) a határozat jogerőre emelkedésétől számítva hat hónap eltelt,

d) azt törvény, kormányrendelet vagy önkormányzati hatósági ügyben önkormányzati rendelet kizárja.

(3)* Törvény, az ügyfél különös méltánylást érdemlő érdekére tekintettel a (2) bekezdés c) pontja szerinti határidőnél hosszabb, de három évet meg nem haladó jogvesztő határidőt is meghatározhat az újrafelvételi kérelem benyújtására, feltéve hogy az újrafelvételi eljárásban hozott döntés mások jogát vagy jogos érdekét nem érinti.

(4)* Az újrafelvételi kérelmet az elsőfokú hatóság bírálja el.

(5)*

(6)* Az újrafelvételi eljárásban a hatóság a jogerős határozatot módosíthatja, visszavonhatja, vagy az utóbb ismertté vált tényállásnak megfelelő új döntést hozhat. E döntést közölni kell azzal, akivel a jogerős döntést közölték, ellene jogorvoslatnak az általános szabályok szerint van helye.

(7)* Ha a hatóság az újrafelvételi kérelemnek helyt ad, az ügyfelet olyan eljárásjogi helyzetbe kell hozni, mint amilyenben akkor lenne, ha már a korábbi határozat meghozatalakor ismerte volna az újrafelvételi eljárás alapjául szolgáló tény, adatot vagy bizonyítékot. Az újrafelvételi kérelem alapján hozott döntésnek nem akadály a jóhiszeműen szerzett és gyakorolt jogok sérelme.

(8) Ha az újrafelvételi eljárásban a kötelezettséget megállapító jogerős határozat megváltoztatása vagy visszavonása várható, a hatóság hivatalból intézkedik a folyamatban lévő végrehajtás felfüggesztéséről.

(9)* Ha az újonnan ismertté vált tények alapján a jogerős határozatban megállapított kötelezettség elrendelésének - részben vagy egészben - nem lett volna helye, az újrafelvételi eljárásban intézkedni kell a kérelem benyújtásáig, illetve a végrehajtás felfüggesztéséig történt teljesítéssel (végrehajtással) kialakult helyzet rendezéséről, a kötelezettnek alaptalanul okozott joghátrány megszüntetéséről, az okozott kár és eljárási költség megtérítéséről, valamint a személyiségi jogsértés miatt járó sérelemdíj megfizetéséről.

Az Alkotmánybíróság határozata alapján indítható eljárás*

113. §* (1) Ha az ügyfelek között létrejött egyezséget jóváhagyó határozat meghozatala során alkalmazott alaptörvény-ellenes jogszabály, illetve jogszabályi rendelkezés ellen az ügyfél alkotmányjogi panaszt nyújt be, és ez alapján az Alkotmánybíróság a jogszabályt, illetve jogszabályi rendelkezést megsemmisíti, ha az Alkotmánybíróság nem mondja ki a megsemmisített jogszabálynak vagy jogszabályi rendelkezésnek az Alkotmánybíróság eljárására okot adó ügyben való alkalmazhatóságát, az ügyfél az alkotmánybírósági határozat kézbesítésétől számított harminc napon belül kérelmet nyújthat be az egyezséget jóváhagyó hatósághoz a határozat módosítása, illetve visszavonása iránt.

(2) Az egyezséget jóváhagyó hatóság a határozat módosítása, illetve visszavonása iránti eljárásban e törvény I-IV. Fejezetének megfelelő alkalmazásával jár el.

(3) Ha az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz alapján csak valamely jogszabályi rendelkezés lehetséges értelmezését nyilvánítja alaptörvény-ellenessé, az (1)-(2) bekezdésben foglaltakat kell alkalmazni az alaptörvény-ellenes értelmezés eredményeképpen hozott határozat tekintetében is.

B) Hivatalbóli döntés-felülvizsgálati eljárások*

A döntés módosítása vagy visszavonása

114. § (1)* Ha a hatóság megállapítja, hogy a fellebbezés elbírálására jogosult hatóság, a felügyeleti szerv vagy a közigazgatási ügyekben eljáró bíróság által el nem bírált döntése jogszabályt sért, a döntését módosítja vagy visszavonja. A döntést közölni kell azzal, akivel a módosított vagy visszavont döntést közölték.

(2)* Az (1) bekezdés szerinti eljárás lefolytatására - az Alkotmánybíróság határozata vagy ügyészi felhívás alapján indított eljárás kivételével - a hatóság csak egy ízben, és ha törvény eltérően nem rendelkezik, a döntés közzétételétől számított egy éven belül jogosult. Ha a döntés bírósági felülvizsgálata van folyamatban, a hatóság az érdemi ellenkérelem előterjesztéséig vonhatja vissza a döntését.

(3) A döntést a hatósági nyilvántartásba, illetve a hatósági igazolványba felvett téves bejegyzés, valamint az állampolgársági bizonyítvány ténymegállapítása kivételével nem lehet módosítani vagy visszavonni, ha az jóhiszeműen szerzett és gyakorolt jogot sértene.

(4)* A döntés módosítását vagy visszavonását jogszabály kizárhatja vagy feltételhez kötheti.

(5)* A döntés ügyészi felhívás nyomán történő módosítására vagy visszavonására a 120. §-ban foglaltak irányadók.

(6) A hatóság döntésének semmisségi ok alapján történő visszavonására a 121. § rendelkezéseit kell alkalmazni.

Felügyeleti eljárás

115. § (1) A felügyeleti szerv jogosult hivatalból megvizsgálni az ügyben eljáró hatóság eljárását, illetve döntését, és ennek alapján

a) megteszi a szükséges intézkedést a jogszabálysértő mulasztás felszámolására,

b)* gyakorolja - ha törvény vagy kormányrendelet másként nem rendelkezik - a (2) bekezdésben szabályozott felügyeleti jogkört.

(2)* Ha a hatóság döntése jogszabályt sért, a felügyeleti szerv azt megváltoztatja vagy megsemmisíti. Szükség esetén a felügyeleti szerv a jogszabálysértő döntést végzésben megsemmisíti, és új eljárásra utasítja az ügyben eljáró hatóságot. A döntést közölni kell azzal, akivel a jogszabálysértő döntést közölték.

(3) Felügyeleti eljárás keretében a 12. § (2) bekezdés *b)* pontjában szabályozott ügyekben a döntés megváltoztatásának nincs helye.

(4) A hatóság döntése nem változtatható meg és nem semmisíthető meg, ha

a) azt a közigazgatási ügyekben eljáró bíróság érdemben elbírálta,

b) semmisségi ok esetén a 121. § (4) bekezdésében foglalt idő eltelt,

c) semmisségi ok hiányában az ügyfél jóhiszeműen szerzett és gyakorolt jogát sértené,

d) kötelezettséget (joghátrányt) megállapító döntés jogerőre emelkedésétől vagy ha az hosszabb, a teljesítési határidő utolsó napjától számított öt év eltelt,

e) azt jogszabály kizárja vagy feltételhez köti, és a feltétel nem áll fenn.

(5)* A jogszabálysértő döntés megsemmisítése vagy megváltoztatása esetén a felügyeleti eljárásban intézkedni kell a döntéssel, illetve az annak alapján történt teljesítéssel vagy végrehajtással kialakult helyzet rendezéséről és a szükségtelenül okozott költség megtérítéséről.

(6)* A jogszabálysértő döntést megsemmisítő vagy megváltoztató döntés jogorvoslattal történő megtámadása esetén az (5) bekezdés szerinti eljárást fel kell függeszteni.

Felügyeleti szerv

116. §* Ha törvény vagy kormányrendelet másként nem rendelkezik, felügyeleti szervként az a hatóság jár el, amely a fellebbezés elbírálására jogosult vagy jogosult volna.

117. §*

Ügyészi intézkedés*

118-119. §*

Ügyészi fellépés*

120. §* Ha az ügyész az e törvény hatálya alá tartozó ügyben lép fel a törvénysértés orvoslása érdekében, annak elbírálására az ügyészségről szóló törvénynek az ügyészség közérdekvédelmi feladatairól szóló fejezetében foglaltak az irányadók.

Semmisség

121. § (1) Az e fejezetben szabályozott eljárások során a döntést meg kell semmisíteni, ha

a)* a magyar hatóság joghatósága az Európai Unió általános hatályú, közvetlenül alkalmazandó kötelező jogi aktusa, nemzetközi szerződés vagy törvény rendelkezése alapján kizárt,

b)^{*} az ügy nem tartozik az eljáró hatóság hatáskörébe vagy illetékességébe, kivéve, ha a hatóság a 22. § (3) bekezdése szerint járt el,

c)^{*} a határozatot a szakhatóság kötelező megkeresése nélkül vagy a szakhatóság állásfoglalásának figyelmen kívül hagyásával hozták meg,

d)^{*} a közigazgatási döntés tartalmát bűncselekmény befolyásolta, feltéve hogy a bűncselekmény elkövetését jogerős ítélet megállapította vagy ilyen ítélet meghozatalát nem a bizonyítottság hiánya zárja ki,

e)^{*} a döntést hozó testületi szerv nem volt jogszabályszerűen megalakítva, nem volt határozatképes, vagy nem volt meg a döntéshez szükséges szavazati arány,

f)^{*} a döntés tartalma a 109. § (3) és (4) bekezdésében foglalt rendelkezésekkel ellentétes.

(2) Törvény valamely meghatározott forma mellőzését, illetve valamely súlyos eljárási jogszabálysértést is semmisségi okká minősíthet.

(3)^{*}

(4) A döntés - az (5) bekezdés kivételével - semmisségi ok esetén sem semmisíthető meg, ha

a) az az ügyfél jóhiszeműen szerzett és gyakorolt jogát sértené, és a döntés jogerőre emelkedése óta három év eltelt;

b) kötelezettséget (joghátrányt) megállapító döntés jogerőre emelkedésétől vagy ha az hosszabb, a teljesítési határidő utolsó napjától, a folyamatos kötelezettséget megállapító döntés esetén az utolsó teljesítéstől számított öt év eltelt.

(5) Az (1) bekezdés *d)* pontjában foglalt semmisségi ok esetében a döntés időkorlátozás nélkül megsemmisíthető ha az jóhiszeműen szerzett és gyakorolt jogot nem érint.

(6)-(7)^{*}

122. §^{*}

123. §^{*}

VIII. Fejezet^{*}

Végrehajtás^{*}

124. §^{*} A közigazgatási végrehajtás szabályait kell alkalmazni

a) a hatóság döntésében megállapított,

b) a hatóság által jóváhagyott egyezségben vállalt,

c) a hatósági szerződésben vállalt, illetve a szerződés megszegése esetén a szerződés alapján az ügyfél által igénybe vett támogatás és egyéb kedvezmény visszatérítése iránti, és

d) a jogsegély keretében a külföldi hatóság hatósági ügyben hozott határozatában foglalt kötelezettség érvényesítésére, ha annak önkéntes teljesítése elmaradt.

125. §^{*} (1) A végrehajtási eljárásban e törvény rendelkezéseit az e fejezetben szabályozott eltérésekkel kell alkalmazni.

(2) E törvény eltérő rendelkezése hiányában végrehajtási eljárásban a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvényt (a továbbiakban: Vht.) a (3)-(7) bekezdésben foglalt eltérésekkel kell alkalmazni.

(3) Nem alkalmazható a Vht. 9. §-a, II. Fejezete, XI-XX. Fejezete.

(4) A Vht. III. Fejezetéből az eljárás időpontjára, a követelés csökkenésének, megszűnésének bejelentésére és a helyszíni kényszercselekményekre, valamint az adós és a végrehajtási eljárásban részt vevő személyek adatainak beszerzésére, ellenőrzésére és kezelésére vonatkozó rendelkezések alkalmazásának van helye.

(5) Ha ez a fejezet másként nem rendelkezik, ahol a Vht. bíróságot említ, azon végrehajtást megindító hatóságot, ahol végrehajtót, azon végrehajtást foganatosító szervet, ahol végrehajtható okiratot, azon végrehajtható döntést, ahol adóst, azon kötelezettet kell érteni. Ahol a Vht. végrehajtói letéti számlára teljesítésről rendelkezik, a végrehajtást foganatosító szerv számlájára kell teljesíteni. A végrehajtási eljárás során felmerülő költségek előlegezésére és viselésére, valamint az eljárási bírság kiszabására e törvény szabályait kell alkalmazni. Az eljárási bírság végrehajtására a pénzfizetési kötelezettség végrehajtására vonatkozó szabályokat kell alkalmazni.

(6) A Vht. ingó és ingatlan elektronikus árverésére vonatkozó szabályai alkalmazásának akkor van helye, ha önálló bírósági végrehajtó foganatosítja a végrehajtást.

(7) Az ingatlan értékesítése során a végrehajtást foganatosító szerv - kivéve az önálló bírósági végrehajtót - a Vht. rendelkezéseit azzal az eltéréssel alkalmazza, hogy a második árverést akkor nem kell megtartani, ha az árverési vevő a második árverés megkezdése előtt befizette a vételárat vagy azt átutalta, és az arról szóló terhelési értesítőt a végrehajtást foganatosító szervnek bemutatta vagy másolatát átadta, és megtérítette a második árverés kifizetésével felmerült költséget.

Végrehajtható döntések^{*}

126. §^{*} (1) A hatóság döntése végrehajtható, ha

a) pénzfizetésre, továbbá meghatározott cselekményre vagy magatartásra irányuló kötelezettséget állapít meg, a döntés jogerőre emelkedett, és a teljesítésre megállapított határidő vagy határnap (a továbbiakban együtt: határidő) eredménytelenül telt el,

b) a tűrésre vagy valamely cselekménytől vagy magatartástól való tartózkodásra irányuló kötelezettséget megállapító döntés jogerőre emelkedett, és az ügyfél a kötelezettséget - a végrehajtáshoz való jog elévülési idején belül - megszegte,

c) a döntés fellebbezésre vagy végrehajtás felfüggesztése iránti kérelemre tekintet nélküli végrehajtását, vagy biztosítási intézkedésként való alkalmazását rendelték el,

d) a teljesítési határidőt nem tartalmazó döntés jogerőre emelkedett.

(2) Az (1) bekezdés rendelkezéseit megfelelően alkalmazni kell a hatóság által jóváhagyott egyezségben vállalt és a hatósági szerződésből eredő kötelezettségekre is.

A végrehajtás megindítása*

127. §* (1) Az elsőfokú hatóság hivatalból indult eljárásban hivatalból, kérelemre indult eljárásban az ügyfél kérelmére vizsgálja, illetve - ha a kérelemre indult eljárásban az ügyfél erre irányuló kérelmet nem terjesztett elő, a hatóság azonban az eljárást hivatalból is lefolytathatta volna - vizsgálhatja a végrehajtható döntésben elrendelt kötelezettség teljesítését. Ha a teljesítés a rendelkezésre álló adatokból nem állapítható meg, szükség esetén a hatóság a teljesítési határidő leteltét, kérelemre indult eljárásban az ellenőrzés iránti kérelem beérkezését követő nyolc napon belül hatósági ellenőrzést tart.

(2) Az elsőfokú hatóság megindítja a végrehajtást, ha megállapította, hogy a végrehajtható döntésben elrendelt kötelezettség teljesítése határidőre nem vagy csak részben, vagy nem az előírásoknak megfelelően történt.

(3) Ha az elsőfokú hatóság foganatosítja a végrehajtást, a végrehajtás megindításáról nem kell külön végzést hozni, hanem a foganatosítást az önkéntes teljesítés elmaradásának megállapításától számított nyolc napon belül meg kell kezdeni.

(4) Ha a végrehajtást nem az elsőfokú hatóság foganatosítja, a végrehajtás megindításáról az elsőfokú hatóság - a rendelkezésre álló adatok vagy a hatósági ellenőrzés eredménye alapján - végzést hoz, amelyet közöl a végrehajtást foganatosító szervvel is. Ilyen esetben a végrehajtás a végrehajtást foganatosító szervvel való közlést követő napon indul meg.

(5) A végzés tartalmazza

a) az elsőfokú hatóság nyilvántartásában vagy az ügy irataiban rendelkezésre álló, a végrehajtáshoz szükséges adatokat, és

b) pénzfizetési kötelezettség végrehajtása esetén a késedelmi pótlék mértékét.

(6) A végzés ellen a kötelezett kizárólag jogszabálysértésre hivatkozással élhet fellebbezéssel. A fellebbezésben elő kell adni annak alapjául szolgáló tényeket, és csatolni kell az azt alátámasztó bizonyítékokat. A fellebbezésnek a végzés végrehajtására nincs halasztó hatálya.

(7) A hatósági szerződésben foglalt kötelezettség megszegését az elsőfokú hatóság végzésbe foglalja. Az ügyfél e végzéssel szemben a közigazgatási ügyekben eljáró bírósághoz a végrehajtásra halasztó hatályú keresettel fordulhat.

A végrehajtás foganatosítása*

128. §* (1) Törvény vagy kormányrendelet eltérő rendelkezése hiányában a végrehajtást az elsőfokú hatóság foganatosítja.

(2) A végrehajtást foganatosító szerv a végrehajtásra önálló bírósági végrehajtóval szerződést köthet, a végrehajtás során azonban csak a végrehajtást megindító hatóság jogosult végzést hozni.

(3) Törvény vagy kormányrendelet elrendelheti, hogy ha nem az elsőfokú hatóság foganatosítja a végrehajtást, akkor a döntés végrehajtását a végrehajtást foganatosító szerv az elsőfokú hatóság bevonásával foganatosítsa, ha ehhez olyan szakmai ismeretek vagy egyéb feltételek szükségesek, amelyekkel a végrehajtást foganatosító szerv nem rendelkezik.

Pénzfizetési kötelezettség végrehajtása*

129. §* A közigazgatási végrehajtás során a pénzfizetési kötelezettség végrehajtására elsősorban a biztosítási intézkedés során lefoglalt, pénzforgalmi szolgáltatónál kezelt összeget, ha ez az összeg a követelést nem vagy csak részben fedezi, a kötelezett szabad rendelkezése alatt álló, pénzforgalmi szolgáltatónál kezelt összeget, vagy ha ez természetes személy esetében nem lehetséges, a kötelezett munkabérét kell végrehajtás alá vonni.

130. §* (1) Ha a kötelezett a végrehajtás foganatosítása során bizonyítja, hogy a teljesítés elmaradása neki nem róható fel, és hogy rajta kívül álló ok lehetetlenné teszi a határidőre való teljesítést, vagy az számára aránytalan nehézséget jelentene, kérelmére a végrehajtást foganatosító szerv a jogosult meghallgatása után - a 74. § megfelelő alkalmazásával - fizetési kedvezményt engedélyezhet, ha azt jogszabály nem tiltja, és ahhoz a végrehajtást megindító hatóság előzetesen hozzájárult.

(2) A végrehajtási eljárásban fizetési kedvezményként a késedelmi pótlék is elengedhető vagy mérsékelhető, akár önállóan, akár más fizetési kedvezmény mellett. A késedelmi pótlék elengedéséhez, mérsékléséhez a jogosult hozzájárulása szükséges.

(3) A fizetési kedvezményt megállapító végzésben foglalt feltételek fennállásáig a kötelezettel szemben végrehajtási cselekmény nem foganatosítható, és erre az időszakra késedelmi pótlék nem számítható fel. Ha a kötelezett a fizetési kedvezményt megállapító végzésben foglalt feltételeket megszegi, a végrehajtást foganatosító szerv a végrehajtást a hátralék teljes összegére folytatja a késedelmi pótlék visszamenőleges felszámításával.

131. §* (1) Ha a végrehajtás nem vezetett vagy aránytalanul hosszú idő múlva vezetne eredményre, a kötelezett bármely lefoglalható vagyontárgya végrehajtás alá vonható. Elsősorban az a vagyontárgy vonható végrehajtás alá, amelyre biztosítási intézkedést rendeltek el.

(1a)* Ha a pénzfizetési kötelezettség olyan közigazgatási bírság, melyet a helyi önkormányzat képviselő-testülete által hozott rendelet alapján természetes személlyel szemben szabtak ki, akkor a közigazgatási bírságot kiszabó hatóság a 131. § (1) bekezdésében foglaltak alkalmazása helyett a meg nem fizetett közigazgatási bírság közérdekű munkával történő megváltásáról rendelkezhet. A meg nem fizetett közigazgatási bírság helyébe ötezer forintként hat óra közérdekű munkát kell meghatározni. A meg nem fizetett közigazgatási bírságnak ötezerrel nem osztható részét nem kell figyelembe venni.

(1b)* A kötelezettet a megváltás elrendelése előtt előzetesen nyilatkoztatni kell arról, hogy hozzájárul-e a meg nem fizetett közigazgatási bírság közérdekű munkával történő megváltásához. Az előzetes hozzájárulás megtagadása kizárja a meg nem fizetett közigazgatási bírság közérdekű munkával történő megváltásának elrendelését.

(1c)* Nincs helye a meg nem fizetett közigazgatási bírság közérdekű munkával történő megváltásának, ha a kötelezett

a)* a megváltásról szóló végzés meghozatalakor nem töltötte be a tizennyolcadik életévét,

b) a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló törvényben meghatározott fogyatékos személy, illetve kórházi fekvőbeteg ellátásban részesülő személy,

c) a várandósság negyedik hónapját elérő nő, tizennegyedik életévét be nem töltött gyermekét egyedül nevelő szülő vagy fogyatékos személy, illetve aki folyamatos ápolást, felügyeletet, illetve kiszolgálást igénylő hozzátartozójáról egyedül gondoskodik.

(1d)* A kötelezett a megváltásról szóló végzés jogerőre emelkedését követő három munkanapon belül köteles az állami foglalkoztatási szervnél jelentkezni. Az állami foglalkoztatási szerv a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény (a továbbiakban: Szabs. tv.) 144/A. §-a szerinti nyilvántartásban vezeti a közérdekű munka végrehajtása érdekében szükséges adatokat, ennek alapján gondoskodik a meg nem fizetett közigazgatási bírság helyébe lépő közérdekű munka végrehajtásáról. A közigazgatási bírságot kiszabó hatóság közli az állami foglalkoztatási szervvel a megváltásról szóló végzését, amely tartalmazza a kötelezettnek a végrehajtáshoz szükséges személyes adatait.

(1e)* Közérdekű munkával történő megváltás esetén a kötelezett köteles a számára meghatározott munkát elvégezni, személyi szabadsága egyébként nem korlátozható. A közérdekű munkát a kötelezett hetenként legalább egy napon - a heti pihenőnapon vagy szabadidejében - díjazás nélkül végzi. A munkahellyel a közérdekű munka tartamára nem létesül munkaviszony. Nem lehet végrehajtani a közérdekű munkát, ha a bírságot kiszabó határozat jogerőre emelkedésétől számítva egy év eltelt.

(1f)* Ha a kötelezett a közérdekű munka végzésére irányuló kötelezettségének nem vagy csak részben tesz eleget, a közigazgatási bírságot kiszabó hatóság a tudomására jutását követően haladéktalanul intézkedik a végrehajtás foganatosításának folytatása iránt azzal, hogy a végrehajtást a közigazgatási bírságnak közérdekű munkával meg nem váltott részére kell folytatni. Nem rendelhető el a végrehajtás folytatása, ha a közérdekű munka hátralévő része nem éri el a hat órát.

(1g)* A közérdekű munka végrehajtása során - az e törvényben és az e törvény végrehajtására kiadott miniszteri rendeletben foglalt eltéréssel - megfelelően alkalmazni kell a Szabs. tv. 142. § (4) és (6) bekezdését, 144. § (4)-(6) és (8) bekezdését, 144/A. §-át azzal, hogy ahol a Szabs. tv. elkövetőt említ, azon kötelezettet, ahol szabálysértési hatóságot, azon közigazgatási bírságot kiszabó hatóságot kell érteni.

(2) Ingotlan-végrehajtásnak akkor van helye, ha a követelés összege az ötszázezer forintot meghaladja, illetve ennél kisebb összeg esetén, ha a tartozás a végrehajtás alá vont ingatlan értékével arányban áll.

(3) A jogszabályban meghatározott lakásigény mértékének felső határát meg nem haladó nagyságú, a kötelezett és a vele együtt élő közeli hozzátartozók lakhatását közvetlenül szolgáló lakástulajdon a végrehajtás során csak akkor értékesíthető, ha a végrehajtás más formái nem vezettek eredményre.

(4) Ha az ingatlan-végrehajtás megindításának nincs helye, és a kötelezett egyéb vagyonára vezetett végrehajtás is eredménytelen volt, a végrehajtást foganatosító szerv a kötelezett ingatlanát - a jogosult javára a behajthatatlan pénzkövetelés összege és járulékai összegéig - jelzálogjoggal terheli meg.

(5) Az ingatlanügyi hatóság - a végrehajtást foganatosító szerv megkeresésére - a jelzálogjogot az ingatlan-nyilvántartásba soron kívül bejegyezi.

Késedelmi pótlék*

132. §* (1) A kötelezett késedelmi pótlékot köteles fizetni, ha

a) pénzfizetési kötelezettségének határidőben nem tett eleget, kivéve, ha törvény másként rendelkezik,

b) a hatósági szerződés alapján igénybe vett támogatást vagy kedvezményt vissza kell térítenie, vagy

c) azt a törvény elrendeli.

(2) A késedelmi pótlék mértéke minden naptári nap után a felszámítás időpontjában érvényes jegybanki alapkamat kétszeresének 365-öd része.

(3) A késedelmi pótlékot pénzfizetési kötelezettség esetén a teljesítési határidő utolsó napját követő naptól, a hatósági szerződés alapján igénybe vett támogatás vagy kedvezmény visszatérítése esetén az igénybevétel első napjától a teljesítés vagy a visszatérítés napjáig terjedő időszakra, részleges teljesítés esetén a hátralékra kell felszámítani.

133. §* (1) Késedelmi pótlékot kell felszámítani a végrehajtási eljárás során a költségviselésre, a pénzgyenérték vagy az eljárási bírság megfizetésére irányuló kötelezettség késedelmes teljesítése esetén, továbbá az állam által előlegezett költség után a megelőlegezés időtartamára. A késedelmesen megfizetett késedelmi pótlék után nem számítható fel késedelmi pótlék.

(2) A késedelmi pótlék azt illeti, akinek javára a végrehajtható döntés alapján a fizetési kötelezettséget teljesíteni kell.

Meghatározott cselekmény végrehajtása*

134. §* Ha a végrehajtás meghatározott cselekmény elvégzésére vagy meghatározott magatartásra (a továbbiakban együtt: meghatározott cselekmény) irányul, a teljesítés elmaradása esetén a végrehajtást foganatosító szerv

a) a meghatározott cselekményt a kötelezett költségére és veszélyére elvégeztetheti,

b) feljogosíthatja a jogosultat, hogy a meghatározott cselekményt a kötelezett költségére és veszélyére elvégezze vagy mással elvégeztesse,

c) a jogosult kérelmére a kötelezettet a szolgáltatás pénzegyenértékének megfizetésére kötelezheti,

d) ha a teljesítés elmaradása a kötelezettnek felróható, a kötelezettel szemben vagyoni helyzete és jövedelmi viszonyai vizsgálata nélkül eljárási bírságot szabhat ki,

e) a rendőrség közreműködésével kényszerítheti ki a meghatározott cselekményt.

135. §* (1) Ha a meghatározott cselekmény elvégzéséhez szükséges költségek egy százaléka az eljárási bírság felső határánál nagyobb összeg, a végrehajtási eljárásban kiszabható eljárási bírság felső határa a teljesítési költség egy százalékáig terjedhet.

(2) Az eljárási bírság ismételten kiszabható, ha a kötelezett a meghatározott cselekményt a bírságot kiszabó végzésben megállapított végrehajtási határidő alatt nem teljesítette, továbbá ha a meghatározott magatartásra vonatkozó rendelkezést ismételten megszegi.

136. §* A végrehajtás módjáról a végrehajtást foganatosító szerv - szükség esetén a jogosult, illetve a kötelezett meghallgatása után - dönt. A végrehajtást foganatosító szervnek azt az intézkedést kell megtennie, amely - az eset összes körülményét mérlegelve - a leghatékonyabban biztosítja a kötelezettség teljesítését.

Külföldi határozat végrehajtása*

137. §* (1) Külföldi hatóság hatósági ügyben hozott határozatát (a továbbiakban: külföldi határozat) törvény vagy kormányrendelet rendelkezése, az Európai Unió általános hatályú, közvetlenül alkalmazandó kötelező jogi aktusa vagy viszonosság alapján lehet végrehajtani.

(2) Külföldi határozat végrehajtásánál - az (1) bekezdés szerinti eltérő szabály hiányában - e törvény szerint kell eljárni.

(3) A külföldi határozat végrehajtása a határozatot kibocsátó vagy a külföldi jog szerint a végrehajtásra hatáskörrel rendelkező hatóság megkeresése alapján indítható meg.

138. §* (1) A külföldi határozat végrehajtására irányuló megkeresést a kormányrendeletben kijelölt hatósághoz (a továbbiakban e §-ban: kijelölt hatóság) kell megküldeni.

(2) A kijelölt hatóság megvizsgálja, hogy a megkeresés megfelel-e az Európai Unió általános hatályú, közvetlenül alkalmazandó kötelező jogi aktusában, a nemzetközi szerződésben megállapított feltételeknek vagy a viszonossági gyakorlatnak, illetve mindezek hiányában a 137. §-ban foglalt feltételeknek. A viszonosság kérdésében a külpolitikáért felelős miniszter állásfoglalása az irányadó, amelyet az ügyfajta tekintetében feladatkörrel rendelkező miniszterrel egyetértésben alakít ki. Ha a megkeresés hiányos vagy e törvény alapján nem hajtható végre, a kijelölt hatóság a megkeresést az ok közlésével visszaküldi a külföldi hatóságnak.

(3) Ha a megkeresés a magyar jog szerint bírósági hatáskörbe tartozó kötelezettség végrehajtására irányul, a megkeresést a hatáskörrel rendelkező illetékes bírósághoz kell megküldeni.

(4) Ha a külföldi határozat végrehajtható, a megkeresést a végrehajtás foganatosítása céljából meg kell küldeni a végrehajtás foganatosítására hatáskörrel rendelkező illetékes szervhez.

(5)* Ha a magyar jog szerint hatáskörrel rendelkező hatóság nincs, és a bíróság hatásköre sem állapítható meg, a kijelölt hatóság az igazságügyért felelős miniszter állásfoglalását kéri. Az igazságügyért felelős miniszter az érintett miniszterrel vagy központi államigazgatási szerv vezetőjével egyeztetett állásfoglalását tizenöt napon belül megküldi a kijelölt hatósághoz. A külpolitikáért felelős miniszter az ügyfajta tekintetében feladatkörrel rendelkező miniszterrel egyetértésben tizenöt napon belül nyilatkozik a viszonyosságról. A kijelölt hatóság a megkeresést átteszi az állásfoglalásban meghatározott hatósághoz.

Magyar közigazgatási hatóság döntésének külföldön történő végrehajtása*

139. §* (1) A magyar hatóság döntésének külföldön történő végrehajtására az Európai Unió általános hatályú, közvetlenül alkalmazandó kötelező jogi aktusa, törvény vagy kormányrendelet rendelkezése vagy viszonyosság alapján kerülhet sor.

(2) Ha a magyar hatóság döntésének külföldön történő végrehajtása szükséges, és - az (1) bekezdés szerinti szabályokból más nem következik -, az elsőfokú hatóság keresi meg a külföldi jog szerint hatáskörrel rendelkező hatóságot, vagy ha azt saját gyakorlata vagy felügyeleti szerve bevonásával nem tudja megállapítani, a megkeresést továbbítás céljából a külpolitikáért felelős miniszterhez küldi meg. A külpolitikáért felelős miniszter a megkeresésnek a külföldi állam külügyekért felelős miniszteréhez történő továbbításáról - a megkereső hatóság egyidejű tájékoztatásával - tizenöt napon belül intézkedik.

A végrehajtás felfüggesztése*

140. §* (1) A végrehajtást megindító hatóság, a fellebbezés elbírálására jogosult hatóság, a felügyeleti szerv vagy a bíróság függesztheti fel a végrehajtást. A végrehajtási eljárásban az eljárás felfüggesztésére vonatkozó rendelkezéseket a (2)-(6) bekezdésekben foglalt eltérésekkel kell alkalmazni.

(2) A végrehajtást fel kell függeszteni, ha

a) a végrehajtás alá vont vagyontárggyal kapcsolatos igényper van folyamatban, vagy a vagyontárgyat a bírósági végrehajtó más követelés végrehajtása érdekében korábban lefoglalta, feltéve, hogy más lefoglalható vagyontárgy nincs,

b) a kézbesítési vélelem megdöntésére irányuló kérelmet terjesztettek elő, és a kérelemben előadott tények és körülmények a kérelem elfogadását valószínűsítik,

c) a kötelezett meghalt vagy megszűnt, a jogutódlás tárgyában hozott végzés jogerőre emelkedéséig,

d) azt az ügyész a végrehajtható döntés elleni ügyészi felhívásban indítványozza,

e) a végrehajtás folytatása életveszéllyel vagy helyrehozhatatlan kárral járna, vagy az közegészségügyi vagy közbiztonsági okból szükséges,

f) a kötelezett fizetési kedvezmény iránt kérelmet terjeszt elő, kivéve, ha az ügyfél korábbi, ilyen tárgyú kérelmét jogerősen már elbírálta, vagy a fizetési kedvezmény engedélyezését jogszabály kizárja, valamint

g) azt jogszabály elrendeli.

(3) A végrehajtást megindító hatóság a kötelezett kérelmére kivételesen akkor függesztheti fel a végrehajtást, ha a kötelezett a felfüggesztésre okot adó, méltányolható körülményt igazolta, és a kötelezettet a végrehajtási eljárás során korábban nem sújtották eljárási bírsággal.

(4) A felfüggesztés alatt a végrehajtható döntésben foglaltak végrehajtása szünetel, a felfüggesztésig foganatosított végrehajtási cselekmények azonban hatályosak maradnak.

(5) A végrehajtást foganatosító szerv a tudomására jutott felfüggesztési okokról és a felfüggesztés megszüntetésének lehetőségéről a végrehajtást megindító hatóságot értesíti.

(6) A végrehajtást megindító hatóság dönt a végrehajtás folytatásáról, ha a felfüggesztésre okot adó körülmény megszűnt.

A végrehajtás megszüntetése*

141. §* (1) A végrehajtást megindító hatóság a végrehajtást megszünteti, ha

a) a végrehajtható döntést visszavonták, megsemmisítették vagy hatályon kívül helyezték,

b) jogutód hiányában a végrehajtás nem folytatható,

c) a végrehajtáshoz való jog elévült,

d) a jogosult a végrehajtás megszüntetését kéri,

e) a további végrehajtási eljárási cselekményektől eredmény nem várható,

f) a végrehajtást foganatosító szerv a pénzkövetelést a pénzforgalmi szolgáltatóra vagy a munkáltatóra vonatkozó felelősségi szabály alapján vagy a kötelezett tartozásaiért jogszabály alapján helytállásra kötelezettel szemben érvényesítette,

g) a hatóság a jogutódlásra tekintettel a teljesítési határidőt a végrehajtás megindítását követően meghosszabbította,

h)* a végrehajtást foganatosító szerv a kötelezettel szemben felszámolási eljárást kezdeményezett, illetve a kötelezett ellen felszámolási eljárás indult,

i)* a kötelezett az eljárás tárgyát képező kötelezettséget teljesítette,

j)* törvény vagy kormányrendelet a végrehajtás megszüntetését egyéb okból lehetővé teszi.

(2) A végrehajtást foganatosító szerv a tudomására jutott megszüntetési okokról és a végrehajtás befejezéséről a végrehajtást megindító hatóságot értesíti.

(3) A végrehajtást megszüntető végzést haladéktalanul közölni kell a jogosulttal és a kötelezettel, továbbá meg kell küldeni a végrehajtást foganatosító szervnek.

A végrehajtáshoz való jog elévülése*

142. §* (1) A végrehajtáshoz való jog a kötelezettséget megállapító döntés jogerőre emelkedésétől, vagy ha a döntés teljesítési határidőt vagy határnapot állapított meg, annak utolsó napjától, illetve a határnapot követő naptól számított öt év elteltével évül el. Jogszabály ennél rövidebb elévülési határidőt is megállapíthat.

(2) Nyugszik az elévülés a végrehajtás felfüggesztése, a végrehajtási eljárásban engedélyezett fizetési kedvezmény, továbbá a pénzfizetési kötelezettség folyamatos végrehajtásának időtartama alatt.

(3) A végrehajtás elévülését bármely végrehajtási cselekmény megszakítja. Az elévülés megszakadásával az elévülési idő újra kezdődik. Az (1) bekezdésben meghatározott időponttól számított tíz év elteltével azonban a határozat nem hajtható végre.

(4) Ha a határozat elévülés miatt nem hajtható végre, a behajthatatlan pénztartozást törölni kell.

Biztosítási intézkedések*

143. §* (1) Ha az eljárás tárgyát képező kötelezettség későbbi teljesítése veszélyben van, a teljesítési határidő lejárta előtt, az erre okot adó körülmény felmerülésétől számított öt napon belül biztosítási intézkedésként pénzkövetelés biztosítása vagy meghatározott dolog zárlata rendelhető el.

(2) A biztosítási intézkedést az elsőfokú hatóság rendeli el, és a végrehajtást foganatosító szerv hajtja végre.

(3) A biztosítási intézkedést vissza kell vonni, ha

a) azt pénzfizetési kötelezettség biztosítására rendelték el, és ezt az összeget a végrehajtást foganatosító szervnél letétbe helyezték,

b) azt meghatározott cselekmény biztosítása érdekében rendelték el, és a kötelezett kétséget kizáró módon igazolja, hogy az önkéntes teljesítéshez minden szükséges előkészületet megtett, és azt már csak a biztosítási intézkedés akadályozza, vagy

c) elrendelésének oka egyébként megszűnt.

(4) A biztosítási intézkedést elrendelő végzés ellen önálló fellebbezésnek van helye.

Jogorvoslat a végrehajtási eljárásban*

144. §^{*} (1) Ha e törvény a hatóság valamely első fokú döntése ellen önállóan lehetővé teszi a fellebbezést, a végrehajtást megindító hatóságnak a végrehajtási eljárásban hozott döntése ellen is van helye fellebbezésnek.

(2) A kötelezett, a jogosult, továbbá az, akinek jogát vagy jogos érdekét a végrehajtás sérti, a végrehajtást foganatosító szerv törvénysértő döntése, intézkedése ellen vagy az intézkedés elmulasztása esetén a végrehajtást foganatosító szervnél végrehajtási kifogást terjeszthet elő. A végrehajtási kifogást az intézkedésről való tudomásszerzést vagy az akadály megszűnését követő nyolc napon belül, de legkésőbb az intézkedéstől számított három hónapon belül lehet előterjeszteni.

(3)^{*} A fellebbezést és a végrehajtási kifogást a fellebbezés elbírálására jogosult hatóság tizenöt napon belül bírálja el. A végrehajtási kifogást a végrehajtást megindító hatóság döntései elleni fellebbezés elbírálására jogosult hatóság bírálja el, ha a végrehajtást bírósági végrehajtó foganatosítja. Az önálló bírósági végrehajtót megillető díjazással kapcsolatos végrehajtási kifogást a végrehajtó székhelye szerint illetékes járásbíróság bírálja el.

(4) Ha törvény eltérően nem rendelkezik, a fellebbezésnek és a végrehajtási kifogásnak a döntés végrehajtására nincs halasztó hatálya. A végrehajtási kifogásra a fellebbezésre vonatkozó szabályokat kell megfelelően alkalmazni.

IX. Fejezet^{*}

Eljárási költség, az eljárás költség előlegezése és viselése^{*}

Az eljárás költségei^{*}

153. §^{*} Eljárási költségek:

1. az eljárás illeték,
2. az igazgatási szolgáltatási díj,
3. az ügyfél megjelenésével kapcsolatos költség,
4. az anyanyelv használatával kapcsolatos költség,
5. az iratbetekintési jog gyakorlásával kapcsolatos költség,
6. az ügyfél képviseletében eljáró személy költsége,
7. a tanú és a hatósági tanú költségtérítése,
8. a hatósági közvetítő költsége, továbbá a tevékenységével kapcsolatban indokoltan felmerült kiadás,
9. a szakértői díj, ideértve a szakértő költségtérítését,
10. a fordítási költség a 11. § (2) bekezdésében szabályozott eseten kívül,

11. az ügyfél, valamint az eljárás egyéb résztvevője részéről felmerült levelezési, dokumentumtovábbítási költség,
12. a végrehajtási költség és a végrehajtási költségátalány,
13. az eljárásban közreműködő rendőrségnél felmerült költség,
14. a helyszíni szemlével, valamint a szakértői tevékenységgel jogszerűen okozott kárért járó kártalanítás összege,
- 14a.* a tényállás tisztázásához szükséges, az eljáró hatóság által végzett műszeres (laboratóriumi vagy más speciális eszköz használatát igénylő) vizsgálat azon költsége, amelyet az eljárásért fizetendő illeték vagy igazgatási szolgáltatási díj nem tartalmaz,
15. jogszabályban meghatározott, az 1-14. pont alá nem tartozó eljárási költség.

Az eljárási költségre vonatkozó általános szabályok*

154. §* (1) A 153. § 3-15. pontjában felsorolt költségek (a továbbiakban: egyéb eljárási költség) vonatkozásában

a) a hatóság az eljárás során köteles költségkímélő módon és a célszerűség figyelembevételével eljárni,

b) az ügyfél, valamint az eljárás egyéb résztvevői kötelesek eljárási cselekményeiket a célszerűség figyelembevételével teljesíteni.

(2) Az (1) bekezdésben foglaltak megsértésével okozott költséget az azt okozó hatóság, ügyfél vagy az eljárás egyéb résztvevője viseli.

Az eljárási költség előlegezése*

155. §* (1) Kérelemre indult eljárásban az egyéb eljárási költséget - ha jogszabály másként nem rendelkezik - a kérelmező ügyfél előlegezi meg. Több azonos érdekű ügyfél esetén az ügyfelek - eltérő megállapodásuk hiányában - egyetemlegesen felelősek az egyéb eljárási költség előlegezéséért. Az ügyfél az előleg összegét letétbe helyezi a hatóságnál.

(2) Hivatalból indult vagy folytatott eljárásban az egyéb eljárási költséget a 153. § 3., 6., 10. és 11. pontjában meghatározott, az ügyfél részéről felmerült költség kivételével a hatóság előlegezi.

(3) Az előlegezésről a hatóság a költségek felmerülésekor dönt, ha azonban már előre valószínűnek mutatkozik, hogy a felmerülő költségek jelentősebb összeget érnek el, vagy más körülmények ezt indokoltá teszik, a hatóság azt is elrendelheti, hogy az ügyfél a költségek fedezésére előreláthatóan szükséges összeget a hatóságnál előzetesen helyezze letétbe.

(4) Az ügyfél nem kötelezhető olyan eljárási költség előlegezésére, amelyet a díj tartalmaz.

(5) A bizonyítási eljárással járó költségeket a bizonyítást indítványozó fél előlegezi.

(6) A rendőrség igénybevételével kapcsolatos költséget az igénybevételt kérő hatóság előlegezi.

Az eljárási költség viselése*

156. §* Ha a hatóság az ügyfelet vagy az eljárás egyéb résztvevőjét marasztalja el valamely eljárási cselekmény költségében, azonnal kötelezi a költségek megfizetésére. Ugyanígy járhat el a hatóság akkor is, ha valamely eljárási cselekmény költségének összege és a viselésére kötelezett személy az ügy eldöntésére tekintet nélkül megállapítható.

157. §* (1) A kérelemre indult eljárásban az egyéb eljárási költséget - ha jogszabály másként nem rendelkezik - a kérelmező ügyfél viseli. Több azonos érdekű ügyfél esetén az ügyfelek - eltérő megállapodásuk hiányában - egyetemlegesen felelősek az eljárási költség viseléséért.

(2) Az ellenérdekű ügyfelek részvételével folyó eljárásban a hatóság - ha egyes költségek tekintetében jogszabály másként nem rendelkezik - a 153. §-ban meghatározott eljárási költségek viselésére kötelezi

a) a kérelem elutasítása esetén a kérelmező ügyfelet,

b) a kérelemnek megfelelő döntés esetén az ellenérdekű ügyfelet,

c) az eljárás megszüntetése esetén azt az ügyfelet, akinek eljárási cselekménye folytán az eljárási költség felmerült.

(3) Ha a határozat a kérelemnek részben ad helyt, a hatóság az eljárási költség általa megállapított arányban való viselésére kötelezi a kérelmező ügyfelet, illetve az ellenérdekű ügyfelet.

(4) Ha a hatóság az ügyfél részére kötelezettséget állapít meg, a kötelezettség alapjául szolgáló jogszabálysértés bizonyításával összefüggésben felmerült költség viselésére - ha jogszabály másként nem rendelkezik - az ügyfelet kötelezi. Ha a hatóság több ügyfél részére állapít meg kötelezettséget, a költségek ügyfelek közötti megosztásáról is rendelkezik.

157/A. §* (1) Ha a hatáskörrel rendelkező illetékes hatóság mulasztása miatt a felügyeleti szerv más hatóságot jelöl ki az eljárás lefolytatására, a hatáskörrel rendelkező illetékes hatóság megtéríti a kijelölt hatóságnak az e törvény alapján az utóbbit terhelő egyéb eljárási költséget.

(2)* A belföldi jogsegély keretében a megkeresett szerv vagy személy eljárása során felmerült egyéb eljárási költséget a megkereső hatóság megtéríti.

(3) A szakhatóság viseli a szakhatósági állásfoglalás módosításával okozott többletköltségeket, kivéve, ha a szakhatósági állásfoglalás módosítását jogszabályváltozás tette szükségessé.

(4) A hatóság a szakértői díj jogerősen megállapított összeg letéttel fedezett részét - ha törvény eltérően nem rendelkezik - a szakértő által benyújtott számla alapján tizenöt napon

belül kiutalja. Ha a letét nem fedezi a szakértői díjat, kérelemre indult eljárás esetén a hatóság kötelezi az ügyfelet a szakértői díj viselésére és a még szükséges összeg letétbe helyezésére.

(5) Az iratbetekintést kérő viseli az iratbetekintési jog gyakorlásával okozott költséget.

(6) A végrehajtási eljárás során felmerülő költséget az viseli, aki a végrehajtás megindítására és foganatosítására okot adott.

Döntés az eljárási költség viseléséről*

158. §* (1) Az eljárási költséget a hatóság összecszerűen határozza meg, és dönt a költség viseléséről, illetve a megelőlegezett költség esetleges visszatérítéséről.

(2) Az egyéb eljárási költség összegét általában az érintett által bemutatott bizonyíték alapján kell megállapítani.

(3) A hatóság a szakértő díját - a szakértő által benyújtott díjjegyzék alapulvételével - a szakvélemény beérkezését, a szakértő meghallgatása esetében a meghallgatását követően tizenöt napon belül állapítja meg. A szakértő díját az eljáró hatóság állapítja meg akkor is, ha a szakértőt a megkeresett hatóság rendelte ki.

(4) A hatóság - tekintettel a 154. § (1) bekezdés *b*) pontjában foglaltakra - az indokolatlanul magas egyéb eljárási költség helyett alacsonyabb összeget állapít meg.

Költségmentesség*

159. §* (1) A hatóság annak a természetes személy ügyfélnek, aki kereseti, jövedelmi és vagyoni viszonyai miatt az eljárási költséget vagy egy részét nem képes viselni, jogai érvényesítésének megkönnyítésére költségmentességet engedélyezhet.

(2) A költségmentesség az illeték, a díj és az egyéb eljárási költség előlegezése és viselése alóli teljes vagy részleges mentességet jelenti.

(3) A költségmentesség a kérelem előterjesztésétől kezdve az eljárás egész tartamára és a végrehajtási eljárásra terjed ki. Az ügyfél által első alkalommal előterjesztett költségmentesség iránti kérelem benyújtásától a költségmentességről szóló döntés jogerőre emelkedéséig terjedő időszakban felmerült olyan eljárási költséget, amelynek előlegezése az ügyfelet terhelné, a hatóság előlegezi.

(4) A költségmentességhez alapul szolgáló feltételeknek az eljárás folyamán történő bekövetkezése, illetve megváltozása esetén költségmentesség engedélyezhető, illetve az módosítható vagy visszavonható.

(5) A költségmentességet engedélyező, a költségmentesség módosításáról és visszavonásáról szóló végzést a hatóság közli az eljárásban részt vevő azon hatóságokkal, amelyek eljárása illeték- vagy díjfizetési kötelezettség alá esik.

(6) Az illeték vagy díj tekintetében nem részesíthető költségmentességben az egyetemleges fizetési kötelezettség alapján fizetésre kötelezett ügyfél, kivéve, ha egyébként költségmentességben részesült.

(7) Törvény költségmentességet jogi személy és jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet részére is megállapíthat.

(8) Törvény vagy kormányrendelet meghatározhat olyan ügyet, amelyben az ügyfelet költségmentesség illeti meg. Ilyen esetben - törvény vagy kormányrendelet eltérő rendelkezése hiányában - az egyéb eljárási költségeket az állam előlegezi és viseli.

X. Fejezet*

Elektronikus ügyintézés*

Az elektronikus ügyintézéssel kapcsolatos alapelvek*

160. §* (1) Az elektronikus ügyintézés szabályozásával kapcsolatos jogszabályi rendelkezések nem fogalmazhatnak meg olyan követelményt, amely valamely meghatározott műszaki megvalósítás (megoldás) alkalmazását teszi kötelezővé, ide nem értve a kormányzati célú hálózatokról szóló kormányrendeletben meghatározott kormányzati célú hírközlési szolgáltatást, valamint az állam által ingyenesen biztosított szolgáltatások igénybevételét. Ezen túlmenően a jogszabályok a műszaki megvalósítás módjától független követelményeket kell, hogy tartalmazzanak (technológiasegesség).

(2) Jogszabály eltérő rendelkezése hiányában a hatóság nem elektronikus kapcsolattartás esetén is jogosult az eljárást vagy annak eljárási cselekményeit elektronikus ügyintézés keretében lefolytatni, az ügyféllel való kapcsolattartás során ilyen esetben is az ügyfél ügyintézési rendelkezését figyelembe véve köteles eljárni.

(3) Ahol az ügyfelekkel vagy más szervezetekkel való elektronikus kapcsolattartás szükséges, a közigazgatási hatóság a kapcsolattartásra a kormányzati célú hírközlési szolgáltatást veszi igénybe, ahol ez rendelkezésre áll.

(4)* A külön jogszabályban foglaltakon túl a közigazgatási hatósági eljárásban az okiratról az elektronikus irat hiteles papír alapú irattá alakítása, papír alapú irat átalakítása hiteles elektronikus irattá, valamint elektronikus iratról hiteles, más formátumú elektronikus másolat készítése szabályozott elektronikus ügyintézési szolgáltatás szabályai szerint a hatóság, valamint a kormány által kijelölt szervezet által készített okirat bizonyító ereje megegyezik az eredeti okirattal.

(5)* Az a hatóság, amely az ügyfél azonosítására a természetes személyazonosító adatoktól eltérő azonosítót képez, az azonosító ügyféllel való közlését megelőzően kapcsolati kódot képez, azt az azonosítóhoz rendelt nyilvántartásba veszi, és csak általa visszafejthető titkosítással a kapcsolati kódot annak típusmegjelölésével az összerendelési nyilvántartásnak az összerendelési bejegyzés kiegészítése céljából átadja. Az azonosítóval összefüggő olyan adatlekérdezés, illetve adattovábbítás, amelynél a hatóság által kezelttől eltérő azonosító használata is szükséges, a továbbiakban az összerendelési nyilvántartás igénybevételével, az összerendelési nyilvántartásra vonatkozó rendelkezések szerint történhet.

(6)* A szabályozott elektronikus ügyintézési szolgáltató a szolgáltatás nyújtása során biztosítja a közérdekű, illetve közérdekből nyilvános adatok megismerhetőségét és a személyes, illetve védett adatok védelmét.

(7)* A szabályozott elektronikus ügyintézési szolgáltatások nyilvános és tájékoztató jellegű részének elérése, valamint a közérdekű adatok elektronikus hozzáférhetővé tétele nem korlátozható, az igénybevevő előzetes azonosításához nem köthető.

Elektronikus Ügyintézési Felügyelet*

161. §* (1) Szabályozott elektronikus ügyintézési szolgáltatás az Elektronikus Ügyintézési Felügyeletnek (továbbiakban: Felügyelet) tett bejelentés alapján nyújtható. E törvény felhatalmazása alapján kiadott kormányrendelet - közérdeken alapuló kényszerítő indok alapján - előírhatja, hogy valamely szabályozott elektronikus ügyintézési szolgáltatás csak a Felügyelet engedélye alapján nyújtható.

(2) A bejelentésre, az engedélyezésre, a szabályozott elektronikus ügyintézési szolgáltatások nyilvántartásának vezetésére, a felügyeleti tevékenységre a szolgáltatási tevékenység megkezdésének és folytatásának általános szabályairól szóló törvény rendelkezései a jelen § szerinti, valamint a Kormány rendeletében meghatározott eltérésekkel megfelelően alkalmazandók.

(3) A bejelentést, vagy engedélyköteles szolgáltatás esetén az engedély iránti kérelmet, illetve a bejelentésben vagy az engedélyben foglaltak módosulása esetén a bejelentés módosítását vagy az engedély módosítása iránti kérelmet a kérelmezőnek legalább 30 nappal a szolgáltatás tervezett megkezdését, illetve a módosítás végrehajtását megelőzően kell benyújtani a Felügyelet részére.

(4) A szabályozott elektronikus ügyintézési szolgáltató köteles a Felügyelet részére a szolgáltatás nyújtásának megszüntetése előtt legalább 60 nappal a szolgáltatás nyújtásának befejezését bejelenteni és azt az elektronikus tájékoztatás szabályai szerint közzétenni. A bejelentés nem mentesíti a szolgáltatót a jogszabályban kötelezően előírt, vagy saját megállapodásában vállalt szolgáltatási időszak biztosításától.

(5) A Felügyelet ellenőrzi, hogy a szabályozott elektronikus ügyintézési szolgáltatás nyújtása megfelel-e a jogszabályoknak, valamint a bejelentésben benyújtott vagy az engedély kiadásának alapjául szolgáló dokumentumoknak.

(6) A Felügyelet a szabályozott elektronikus ügyintézési szolgáltatások nyújtásának megkönnyítése érdekében ajánlásokat bocsát ki.

(7) A Felügyelet és a szabályozott elektronikus ügyintézési szolgáltató közötti kapcsolattartás kizárólag elektronikus úton, az elektronikus kapcsolattartásra vonatkozó rendelkezések szerint történik.

Ügyintézési rendelkezés*

162. §* (1)* Ha törvény eltérően nem rendelkezik, a hatóság köteles az ügyfél ügyintézési rendelkezését az elektronikus kapcsolattartás (beleértve a hangkapcsolatot biztosító elektronikus utat és a telefont) során figyelembe venni. Ha törvény eltérően nem rendelkezik, a hatóság az ügyféltől elektronikus nyilatkozatot csak akkor fogadhat el és elektronikus nyilatkozatot az ügyfélnek csak akkor küldhet, ha az ügyfél az ügyintézési rendelkezésében vagy az ügyintéző személyes közreműködésével történő eljárási cselekmények esetében az adott eljárás során ezt nem zárta ki.

(1a)* Ha valamely jognyilatkozat tekintetében jogszabály írásba foglalást vagy teljes bizonyító erejű magánokiratba foglalást követel meg, úgy az ügyintézési rendelkezésben tett jognyilatkozat e követelményt teljesíti.

(2)* Az ügyfél ügyintézési rendelkezésének tartalmáról a nyilvántartó szerv a hatóságot - az összerendelési nyilvántartás igénybevételeivel - jogszabályban meghatározott módon tájékoztatja, ha a hatóság megadja az ügyfél azonosításához szükséges adatokat. A nyilvántartó szerv a hatóságot csak az ügyfél azon ügyintézési rendelkezésének tartalmáról tájékoztatja, amelyet jogszabály számára lehetővé tesz, vagy az ügyfél az ügyintézési rendelkezése szerint az adott hatósággal meg kívánt osztani.

(3) Az ügyfél ügyintézési rendelkezésében nyilatkozhat úgy, hogy az eljárást lefolytató hatóság elektronikus úton időszakonként összesítve tájékoztassa az ügyfelet érintően lezajlott, jogszabályban meghatározott eljárási cselekményekről, feltéve, hogy az adott hatóság ezt a szolgáltatást biztosítja. Ha az ügyfél kéri, a nyilvántartó szerv a tájékoztatást a hatóságok nevében együttesen adja meg az ügyfélnek.

(4) Az ügyfél ügyintézési rendelkezésében nyilatkozhat úgy, hogy az adatainak változásáról a nyilvántartó szerv az ügyintézési rendelkezésben meghatározott hatóságot automatikusan vagy az ügyfél eseti előzetes hozzájárulásával elektronikus úton értesítse. A hatóság a nyilvántartó szerv általi szabályszerű értesítés esetén az ügyfél adatait a változásnak megfelelően módosítja, és erről a nyilvántartó szervet és az ügyfelet értesíti.

(5)* Ha valamely személy törvényben vagy kormányrendeletben meghatározott - az e törvény hatálya alá nem tartozó - elektronikus ügyintézési szolgáltatások tekintetében tesz ügyintézési rendelkezést, arra - törvény vagy kormányrendelet eltérő rendelkezése hiányában - e törvénynek az ügyintézési rendelkezésre vonatkozó szabályait alkalmazni kell azzal, hogy hatóság alatt az elektronikus ügyintézési szolgáltatást nyújtó szolgáltatót, ügyfél alatt az azt igénybe vevő személyt kell érteni.

(6)* Az összerendelési nyilvántartás adatkezelője új személy összerendelési bejegyzésének nyilvántartásba történő bejegyzésekor elektronikus úton értesíti az ügyfél ügyintézési rendelkezését nyilvántartó szervet. A nyilvántartó szerv az értesítés alapján az összerendelési nyilvántartásra irányadó szabályok szerint jár el a kapcsolati kód képzése és az összerendelési bejegyzés kiegészítése érdekében.

(7)* Az ügyfél által tett ügyintézési rendelkezést a nyilvántartó szerv az általa képzett kapcsolati kódhoz rendeltlen veszi nyilvántartásba és tárolja. Az ügyfél természetes személyazonosító adatait és azonosító kódjait - az ügyfél által önkéntesen rögzített adatokon túl - a nyilvántartó szerv nem tárolja.

Azonosítás*

163. §* (1) A hatóság vagy felügyeleti szerve az azonosítási szolgáltatás által teljesített biztonsági szinteket figyelembe véve, a biztonsági kockázatokkal arányos védelmet biztosítva valamennyi ügyfélre egységesen határozza meg, hogy az elektronikus ügyintézési folyamat során az ügyfél legalább milyen biztonsági szint szerint azonosíthatja magát. Kormányrendelet az államigazgatási és rendvédelmi szervek vonatkozásában ettől eltérően rendelkezhet.

(2) Az ügyfél az ügyintézési rendelkezésben jogosult a kívánt biztonsági szintnél magasabb biztonsági szintű azonosítási módot választani a hatóság által használt azonosítási szolgáltatások közül.

(3) Az ügyfél ügyintézési rendelkezésében az (1) bekezdés szerint meghatározott kívánt biztonsági szintnél - saját kockázatára - alacsonyabb biztonsági szintű azonosító módot is választhat, ha ezt - az ügyintézés kockázattal arányos biztonsága, különösen a személyes adatok védelme érdekében - az adott ügyfajta vonatkozásában törvény vagy kormányrendelet nem zárja ki.

(4) Az azonosítási szolgáltató - ha nem azonos a hatósággal - a hatóság számára jelzi, hogy az általa átadott adatot vagy nyilatkozatot milyen biztonsági szintnek megfelelően ellenőrizte. Az azonosítási szolgáltató e tájékoztatást az azonosítással kapcsolatos eljárásrendjét beazonosító - a hatóság számára elérhető - iratra hivatkozással is megadhatja.

164. §* Az ügyfél személyes megjelenése esetén a hatóság a természetes személy azonosítását az alábbiak szerint elektronikus út alkalmazásával is elvégezheti:

a) a természetes személy hatóságnál, közhiteles nyilvántartásban vagy a személyazonosság igazolására alkalmas hatósági igazolványban elektronikusan tárolt képmásával, írásképpel vagy más biometrikus adataival összevetve, vagy

b) az elektronikus ügyintézési eljárásban használható azonosítás útján.

164/A. §* (1) Ha a szabályozott elektronikus ügyintézési szolgáltatás hatóság általi igénybevételéhez a hatóság képviselőjében eljáró természetes személy azonosítása szükséges, a hatóság - a jogosulatlan adatkezelés megelőzése céljából - jogosultsági nyilvántartást vezet, amely tartalmazza az igénybevételre jogosult természetes személy

a) természetes személyazonosító adatait vagy a hatóság nyilvántartásában szereplő azonosítót,

b) felhasználói jogosultságának szintjét, az engedélyezés és visszavonás dátumát, valamint

c) szervezeti felhasználói azonosítóját.

(2) A szabályozott elektronikus ügyintézési szolgáltatás hatóság általi, közvetlen adathozzáféréssel történő igénybevétele során a hatóság a szabályozott elektronikus ügyintézési szolgáltató részére átadja

a) az adatigénylő szervezet megnevezését és szakrendszerei azonosítóját,

b) az adatkezelési műveletet végző személy nevét vagy az informatikai rendszer azonosítóját, valamint szervezeti felhasználói azonosítóját.

(3) A szabályozott elektronikus ügyintézési szolgáltatás hatóság általi, nem közvetlen adathozzáféréssel történő igénybevétele során a szolgáltatás igénybevételét a szolgáltató a hatóság által arra feljogosított természetes személy számára biztosítja.

(4) A hatóság az (1) bekezdés szerinti adatokat az igénybevételre jogosult természetes személy hozzáférési jogosultságának megszűnését követő 5 évig kezeli.

Kézbesítési szolgáltatás*

165. §* (1) A kézbesítési szolgáltatást nyújtó személy vagy szervezet (a továbbiakban: kézbesítési szolgáltató) jogszabályban meghatározott módon közreműködik a döntések és más elektronikus nyilatkozatok (e fejezet alkalmazásában a továbbiakban: üzenet) kézbesítésében.

(2) Ha a hatóság által használt kézbesítési szolgáltatás nem biztonságos kézbesítési szolgáltatás, a hatóság elektronikus kézbesítést akkor alkalmazhat, ha a címzett ügyintézési rendelkezésében vagy külön nyilatkozatában (külön megállapodásban vagy az eljárás során) az ilyen módon történő kézbesítéshez hozzájárult. Ilyen esetben az üzenet akkor tekinthető kézbesítettnek, ha az ügyfél nyilatkozik az üzenet fogadásáról. A döntések közlésére - az ügyfél elektronikus ügyintézési rendelkezésben tett eltérő rendelkezése hiányában - kizárólag biztonságos kézbesítési szolgáltatás alkalmazható. Az ügyfél elektronikus ügyintézési rendelkezésében a jogszabályban meghatározott követelményeknek megfelelő egyéb kézbesítési szolgáltatás alkalmazását is lehetővé teheti.

166. §*

Iratérvényességi nyilvántartás*

167. §* (1)* Az iratérvényességi szolgáltatás keretében a szolgáltató lehetővé teszi, hogy az igénybevevő birtokában lévő hiteles papír alapú vagy elektronikus okiratok hitelességét, illetve - amennyiben erre adatok rendelkezésre állnak - tartalmát ellenőrizze. A jogszabályban meghatározott eljárásban az iratérvényességi nyilvántartás szabályai szerint hitelesített elektronikus okirat jogszabályban meghatározottak szerint hitelesnek tekinthető.

(2)* A másolatkészítő aláírása és bélyegzőlenyomata nélkül is az eredeti okirattal azonos bizonyító ereje van az elektronikus okiratról jogszabályban kijelölt szervezet által jogszabályban meghatározott eljárásban készített, az iratérvényességi nyilvántartás szabályai szerint hitelesített papír alapú másolatnak.

(2a)* Ha az iratérvényességi nyilvántartásban az elektronikus iratról készült hiteles papír alapú másolat vagy az elektronikus irat teljes tartalma szerepel, a kizárólag közérdekű adatot vagy közérdekből nyilvános adatot tartalmazó irat kivételével az iratérvényességi nyilvántartás az elektronikus iratot csak titkosítva tartalmazhatja. Ilyen esetben a másolatkészítő köteles a visszafejtéshez szükséges kulcsot a papír alapú dokumentumon elhelyezni.

(3) Az iratérvényességi szolgáltatás igénybe vevője az iratérvényességi nyilvántartásban rögzíti az általa kiállított okiratoknak a szolgáltató által meghatározott egyes adatait, illetve tartalmi elemeit. Az iratérvényességi nyilvántartás nyilvánosan elérhető, abban bárki ellenőrizheti a birtokában lévő, a nyilvántartásban rögzített okiratnak a nyilvántartásban elérhető adatait, valamint adott esetben az okirat hitelességét is.

Az elektronikus ügyintézés során az elektronikus iratok kezelésével kapcsolatos sajátos feltételek*

167/A. §^{*} (1) Jogszabály eltérő rendelkezése hiányában a hatóság papír alapon beérkező irat esetén is jogosult az eljárását a papír alapú irat elektronikus másolata alapján folytatni, ha a papír alapú iratról elektronikus úton történő másolat készítésének jogszabályban foglalt követelményeit teljesíti.

(2) Ha az elektronikus ügyintézés során egyes eljárási cselekmények teljesítéséhez elektronikus iratot az ügyfél rendelkezése vagy jogszabály alapján nem lehet felhasználni, és az adott elektronikus irat információtartalma papír alapon megjeleníthető, a hatóság az eljárási cselekmény teljesítéséhez az elektronikus iratról jogszabályban meghatározottak szerint papír alapú kiadmányt vagy másolatot készíthet.

(3) Ha jogszabály másként nem rendelkezik, a hatóság jogosult az olyan papír alapú irat selejtezésére, amelyet elektronikus irattá alakított, feltéve, hogy

a) az eljárást lezáró döntés két éven túl jogerőssé vált, és határozat esetén ezen kétéves időtartam alatt nem kérték annak bírósági felülvizsgálatát vagy újrafelvételét, és a hatóság tudomása szerint a határozattal szemben alkotmányjogi panaszt nem nyújtottak be, és az átalakított papír alapú irat elektronikus másolatának megőrzését a hatóság biztosítja, vagy

b) az irat tartalmát valamely más iratba belefoglalmazták, amely iratot a selejtezendő irat készítője igazolhatóan megismert, és a legalább 60 napos kifogásolási időszak alatt eltérésre vonatkozó kifogással nem élt.

Az állam által kötelezően nyújtandó szabályozott elektronikus ügyintézési szolgáltatások^{*}

168. §^{*} (1) Az alábbi szabályozott elektronikus ügyintézési szolgáltatásokat a Kormány köteles nyújtani:

- a)* az ügyfél ügyintézési rendelkezésének nyilvántartása,
- b)* az ügyfél időszaki értesítése az elektronikus ügyintézési cselekményekről,
- c)* összerendelési nyilvántartás szolgáltatás,
- d)* azonosítási szolgáltatás természetes személy ügyfelek részére,
- e)* biztonságos kézbesítési szolgáltatás,
- f)* elektronikus dokumentumtárolási szolgáltatás,
- g)* a hatóság nyilatkozattételével kapcsolatos elektronikus igazolás szolgáltatása,
- h)* elektronikus fizetési és elszámolási rendszer,
- i)* iratérvényességi nyilvántartás,
- j)* kormányzati hitelesítés-szolgáltatás,
- k)* kormányzati elektronikus aláírás ellenőrzési szolgáltatás,

- l)* központi azonosítási ügynök,
- m)* ÁNYK űrlapbenyújtás támogatási szolgáltatás,
- n)* azonosításra visszavezetett dokumentumhitelesítés,
- o)* elektronikus irat hiteles papír alapú irattá alakítása,
- p)* papír alapú irat átalakítása hiteles elektronikus irattá,
- q)* iratkezelő rendszerek közötti iratáthelyezés szolgáltatás,
- r)* központi érkeztetési ügynök,
- s)* központi kézbesítési ügynök,
- t)* az e törvény felhatalmazása alapján kiadott kormányrendeletben kötelezően nyújtandóként előírt további szabályozott elektronikus ügyintézési szolgáltatás.

(2) Jogszabály egyes szabályozott elektronikus ügyintézési szolgáltatások nyújtását más szervek számára is előírhatja.

(3) Kormányrendelet valamely szabályozott elektronikus ügyintézési szolgáltatás igénybevételét kötelezővé teheti, illetve előírhatja, hogy valamely szabályozott elektronikus ügyintézési szolgáltatást kizárólag a jogszabályban kijelölt szolgáltató nyújthatja.

Ügyfél-regisztrációs eljárás*

168/A. §* (1) Ha valamely szabályozott elektronikus ügyintézési szolgáltatás igénybevétele előzetes regisztrációhoz kötött, a regisztrációs eljárás (a továbbiakban: ügyfél-regisztrációs eljárás) során az ügyfél ennek az alcímnek a rendelkezései szerint

a) elektronikusan regisztrálhat olyan azonosítási szolgáltatás használatával, amelynek alapjául szolgáló regisztráció megfelel a *b)* pont szerinti követelményeknek, és amelynek használatát az ügyfél egyébként az ügyintézési rendelkezésében lehetővé tette, vagy

b) személyes megjelenéssel regisztrálhat, a jelen alcím szerinti követelményeknek megfelelő eljárásban.

(2) A regisztrációt megelőzően a természetes személy ügyfélnek vagy a nem természetes személy ügyfél képviselőjének eljáró természetes személynek (a továbbiakban együtt: igénylő) személyesen meg kell jelennie a regisztrációt végző szervezet előtt. A szabályozott elektronikus ügyintézési szolgáltató által meghatározott esetben a személyes megjelenéssel egyenértékű a regisztrációt végző szervezet külső helyszínen lefolytatott eljárása is, ha azonos biztonsági körülmények között biztosítható az igénylő személyazonosságának az e §-ban meghatározott ellenőrzése.

(3) A természetes személy személyes megjelenése esetén a természetes személyt az ügyfélregisztrációs szerv az általa bemutatott, külön jogszabályban meghatározott, a személyazonosság igazolására alkalmas hatósági igazolványban szereplő adatok alapján

azonosítja. Az ügyfél-regisztrációs szerv a természetes személy hatósági igazolványban szereplő természetes személyazonosító adatait összeveti

a) a személyiadat- és lakcímnnyilvántartás adataival,

b) a személyiadat- és lakcímnnyilvántartásban nem szereplő külföldi természetes személy esetén a központi idegenrendészeti nyilvántartás adataival,

c) az *a)* és *b)* pont szerinti nyilvántartásban nem szereplő természetes személy esetén az általa bemutatott útlevélben vagy az Európai Gazdasági Térségről szóló Egyezményben részes tagállam állampolgára esetén a tagállam által kibocsátott személyazonosításra alkalmas okmányban szereplő adatokkal.

(4) Az ügyfél-regisztrációs szerv a bemutatott személyazonosításra alkalmas hatósági igazolványba bejegyzett születési nevet, a hatósági igazolvány okmányazonosítóját és típusát - az igazolvány valódiságának és érvényességének, valamint az arcképmás- és az aláírás adatok azonosságának megállapítása céljából - továbbítja az okmányt nyilvántartó központi nyilvántartás számára. Az okmányt kiadó és nyilvántartó szerv az ügyfél-regisztrációs szerv számára a természetes személyazonosító adatokat, az okmány kiadására és a személyazonosság érvényességére vonatkozó adatokat, valamint - az ügyfél-regisztrációs szerv ilyen igénye esetén - az arcképmás és aláírás adatot továbbítja.

(5) Az ügyfél-regisztrációs szerv a kapott adatokat összeveti a bemutatott okmányban szereplő adatokkal, illetve megállapítja, hogy az arcképmás megfeleltethető-e az előtte megjelent személlyel.

(6) Az ügyfél-regisztrációs szerv a (4) bekezdés szerinti adatokat kizárólag személyazonosításra és az adatokkal való egyezés vagy eltérés megállapítására használhatja fel.

(7) A nem természetes személy ügyfél képviseletében eljáró természetes személy képviseleti jogosultságát az ügyfél-regisztrációs szerv a külön törvényben meghatározott nyilvántartás, vagy az eljáró természetes személy által bemutatott, a törvényes képviseletet igazoló okirat alapján ellenőrzi.

(8) Sikeres azonosítás esetén az ügyfél-regisztrációs szerv

a) az igénylő természetes személyazonosító és okmányazonosító adatait (okmányazonosító száma és típusa) a (3) bekezdés *a)* vagy *b)* pontja szerinti nyilvántartásokból átveszi,

b) a (3) bekezdés *c)* pont szerinti esetben a bemutatott személyazonosításra alkalmas okmányból a természetes személyazonosító adatokat, a bemutatott okmány számát és típusát bejegyzi az ügyfélregisztrációs adatbázisba, valamint

c) a hatóságnak minősülő ügyfél-regisztrációs szerv lehetőséget biztosít az ügyfél számára ügyintézési rendelkezés tételére, amennyiben ennek műszaki feltételei adottak.

(9) Az arcképmás- és aláírás adatokat a személyazonosság megállapítását követően haladéktalanul törölni kell. A természetes személy adatait a szabályozott elektronikus

ügyintézési szolgáltatást nyújtó szolgáltató a szolgáltatásra történő ügyfél-regisztráció megszűnésétől számított 5 évig tárolja.

(10) Amennyiben a (4) és (5) bekezdés szerinti eljárás során adategyezőség és megfeleltethetőség nem volt megállapítható vagy a személyazonosság igazolására bemutatott hatósági igazolvány érvénytelen volt, az ügyfél-regisztrációs szerv az ügyfél-regisztrációt megtagadja, és az esetleg már rögzített adatokat helyreállíthatatlanul törli.

(11) Az ügyfél-regisztrációs szerv a (4) bekezdésben meghatározott adatok mellett a kérelmező által megadott felhasználói nevet és - ahol ez értelmezhető - elektronikus levelezési címet is felveszi az ügyfél-regisztrációs nyilvántartásba és kapcsolati kódot képez, amelyet a természetes személyazonosító adatokhoz rendelt az ügyfél-regisztrációs nyilvántartásába bejegyez.

(12) Az ügyfél-regisztrációs szerv a regisztráció során nyilvántartásba vett adatokról, valamint az általa képzett azonosítóról igazolást állít ki. Az igazolásban szerepeltetett, az igénylő által megadott adatok helyességét az igénylő a kinyomtatott igazolásban saját kezű aláírásával, elektronikus úton előállított igazolásban legalább fokozott biztonságú elektronikus aláírásával vagy azonosításra visszavezetett dokumentumhitelesítés útján igazolja.

168/B. §^{*} (1) Az életvitelszerűen külföldön élő, Magyarországon bejelentett lakóhellyel vagy szálláshellyel nem rendelkező természetes személy a 168/A. § megfelelő alkalmazásával önkéntesen regisztrálhat az elektronikus ügyintézés igénybe vevő, külföldön élő természetes személyek személyi nyilvántartásába (a továbbiakban: elektronikus ügyintézés igénybe vevő külföldiek személyi nyilvántartása) annak érdekében, hogy közigazgatási hatósági ügyeit elektronikusan tudja intézni. Ezen adatokat az elektronikus ügyintézés igénybe vevő külföldiek nyilvántartásának vezetésére kijelölt szerv kezeli. Az e bekezdés szerinti természetes személynek az állam által kötelezően nyújtandó azonosítási szolgáltatásra történő regisztrációjával egyidejűleg a regisztrációs szerv kezdeményezi e személy felvételét az elektronikus ügyintézés igénybe vevő külföldiek személyi nyilvántartásába.

(2) Az (1) bekezdés szerinti személy ügyintézési rendelkezést akkor tehet, ha szerepel az elektronikus ügyintézés igénybe vevő külföldiek személyi nyilvántartásában.

(3) Az elektronikus ügyintézés igénybe vevő külföldiek személyi nyilvántartásának adatkezelője a bejegyzéssel egyidejűleg a természetes személy számára egyedi nyilvántartási azonosítót, valamint ahhoz rendelt összerendelési nyilvántartási kapcsolati kódot képez és azt - titkosítva - az összerendelési nyilvántartásnak az összerendelési nyilvántartásra vonatkozó rendelkezések szerint átadja.

(4) Az elektronikus ügyintézés igénybe vevő külföldiek személyi nyilvántartásából - az összerendelési nyilvántartáson keresztül - azonosítási célú adattovábbítás teljesíthető. A nyilvántartott természetes személy adatait az elektronikus ügyintézés igénybe vevő külföldiek személyi nyilvántartása a regisztráció törlésétől számított 5 évig, de legfeljebb a regisztrációtól számított 50 évig tartalmazza.

169. §^{*}

Hatósági szolgáltatás^{*}

169/A. §^{*} (1)^{*} Jogszabályban arra feljogosított hatóság az ügyfél számára jogszabályban meghatározott eljárások tekintetében

a) ügyintézési lehetőséget biztosít más hatóságok hatáskörébe tartozó eljárásokra, ahol a jogszabály erre feljogosítja és a hatóságok informatikai rendszerei ezt lehetővé teszik,

b) az ügyfél nevében, jogszabályban meghatározott feltételek esetén a közhiteles nyilvántartásokból történő adatszolgáltatási, másolatkészítési kérelmet terjeszthet elő, illetve a hatóság nevében ilyen igazolást adhat ki, valamint

c) a személyes és különleges adatok védelmére vonatkozó szabályokra figyelemmel az ügyfél nevében hatósági bizonyítvány kiállítását kérheti, illetve hatósági bizonyítványt állíthat ki.

(2)^{*} Az (1) bekezdéstől eltérően a kormányablak kizárólag a jogszabályban meghatározott hatósági szolgáltatásokat nyújtja.

(3)^{*} Jogszabályban kijelölt szervezet az ügyfél számára az alábbi hatósági szolgáltatásokat biztosíthatja:

a) az (1) bekezdés *a)* pontjában meghatározott hatósági szolgáltatásból a beadvány elektronikus irattá alakítását a vonatkozó szabályozott elektronikus ügyintézési szolgáltatás szabályai szerint, az elektronikus irat hatóság nevében történő átvételét és - amennyiben ennek informatikai feltételei adottak - annak a hatóság informatikai rendszerében történő elhelyezését, továbbá ügyintézési lehetőség biztosítását más hatóságok hatáskörébe tartozó, az ügyfél számára elektronikus ügyintézési szolgáltatás keretében intézhető eljárásokban, jogszabályban meghatározott módon,

b) az (1) bekezdés *b)* és *c)* pontjában meghatározott hatósági szolgáltatást, valamint

c) a más hatóságok elektronikus tájékoztatásához, illetve elektronikus kapcsolattartási rendszeréhez történő hozzáférést biztosíthat, valamint az ügyfél azonosítását követően egyedi hatósági ügye intézéséhez internetes kapcsolati lehetőséget, szakmai és informatikai segítséget nyújthat.

(4)^{*} Az (1) bekezdés *b)* és *c)* pontjában, valamint a (3) bekezdés *c)* pontjában meghatározott hatósági szolgáltatás teljesítésére jogszabály az érintett hatóságok számára soronkívüliséget vagy rövidített ügyintézési határidőt is megállapíthat.

(5)^{*} Jogszabályban arra feljogosított hatóság országos telefonos ügyfélszolgálatot üzemeltet, amely jogszabályban meghatározottak szerint

a) az ügyfél számára jogszabályban meghatározott, más hatóságok hatáskörébe tartozó eljárások tekintetében ügyintézési lehetőséget biztosít, valamint

b) tájékoztatást ad a jogszabályban meghatározott, más hatóságok hatáskörébe tartozó eljárásokról,

c)* az ügyfél nevében, jogszabályban meghatározott feltételek esetén a közhiteles nyilvántartásokból történő adatszolgáltatási, másolatkészítési kérelmet terjeszthet elő, valamint

d)* a személyes és különleges adatok védelmére vonatkozó szabályokra figyelemmel az ügyfél nevében hatósági bizonyítvány kiállítását kérheti.

(6)* A jogszabályban arra feljogosított hatóság az országos telefonos ügyfélszolgálat üzemeltetése során megismert adatokat a megismerésüktől számított öt évig kezeli.

X/A. Fejezet*

169/B-169/M. §*

XI. Fejezet

Záró rendelkezések

170. §* Ha az ügyfél a jogerős vagy végrehajtható közigazgatási határozatban megállapított tilalmat vagy kötelezettséget oly módon szegi meg, hogy magatartása az e törvény alapján kiszabott eljárási bírságon túl közigazgatási anyagi jogszabályban megállapított bírságot, illetve szabálysértési, büntetőjogi vagy kártérítési felelősséget von maga után, vagy sérelemdíj iránti igényt alapoz meg, az e törvény szerinti eljárási bírság megfizetése nem mentesíti őt magatartásának egyéb jogkövetkezményei alól.

Átmeneti rendelkezések

171. §* (1) E törvény rendelkezéseitől a 2005. július 1-je előtt jogszabályban kihirdetett nemzetközi szerződés eltérhet.

(2)* A (3)-(9) bekezdésben foglalt kivétellel

a) e törvény rendelkezéseit a törvény,

b) e törvénynek a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény hatálybalépésével összefüggő egyes törvények módosításáról szóló 2005. évi LXXXIII. törvény Tizenkettedik fejezetével módosított rendelkezéseit az e rendelkezések,

c) e törvénynek a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény módosításáról szóló 2008. évi CXI. törvénnyel módosított rendelkezéseit e törvény,

d) e törvénynek a fővárosi és megyei kormányhivatalokról, valamint a fővárosi és megyei kormányhivatalok kialakításával és a területi integrációval összefüggő törvénymódosításokról szóló 2010. évi CXXVI. törvény 58. alcímével módosított rendelkezéseit az e rendelkezések,

e) a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény és egyes kapcsolódó törvények, valamint a miniszteri hatósági hatáskörök felülvizsgálatával összefüggő egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CLXXIV. törvény (a továbbiakban: Módtv.) 45-53. §-ával módosított rendelkezéseit az e rendelkezések

hatálybalépését követően indult ügyekben és megismételt eljárásokban kell alkalmazni.

(3) E törvénynek a Módtv. 46. §-ával megállapított 91. § (2) bekezdése szerinti ellenőrzési jelentést első alkalommal az e rendelkezés hatálybalépését követő ellenőrzési időszak elteltével kell elkészíteni és közzétenni.

(4) E törvénynek a Módtv. 46. §-ával megállapított VIII. Fejezetét kell alkalmazni az e rendelkezés hatálybalépésekor még meg nem indult végrehajtási eljárásokra is.

(5)-(6)*

(7)* E törvénynek a Módtv. 47. §-ával megállapított, az elektronikus kapcsolattartásra és elektronikus ügyintézésre vonatkozó rendelkezéseit az e rendelkezések hatálybalépésekor folyamatban lévő eljárásokban is alkalmazni kell.

(7a)* A 2012. március 31-én elektronikus kapcsolattartás, valamint elektronikus ügyintézés biztosítására köteles hatóságok 2014. június 30-ig kötelesek

a) az elektronikus kapcsolattartás, illetve az elektronikus ügyintézés lehetőségét a 2012. március 31-én hatályos szabályoknak megfelelően biztosítani, mindaddig, amíg az e törvénynek való megfelelést nem biztosítják,

b) megteremteni az e törvénynek való megfelelés feltételeit.

(7b)* A 2012. március 31-én létező ügyfélkapu 2012. április 1-jét követően is fennmarad, az ügyfélkapuval rendelkező természetes személyek adatait - az állampolgárságra vonatkozó adat kivételével - az ügyfélkapu regisztrációs adatbázist kezelő szerv a 168/A. § szerinti ügyfélregisztrációs adatbázisában kezeli tovább, kivéve ha a természetes személy az ügyfélkapu és az ahhoz kapcsolódó személyes adatai törlését az ügyfél-regisztrációs adatbázist kezelő szervtől kéri.

(8)* A Módtv. 47. §-ának hatálybalépésekor már nyújtott nem engedélyköteles elektronikus ügyintézési szolgáltatások tekintetében e törvénynek a Módtv. 47. §-ával megállapított rendelkezéseit 2014. július 1-jétől kell alkalmazni. Az ilyen szolgáltatásokat a felügyeletnek 2014. július 1-jéig kell bejelenteni.

(9)* A Módtv. 47. §-ának hatálybalépésekor már nyújtott engedélyköteles elektronikus ügyintézési szolgáltatás 2014. július 1. napjától akkor folytatható, ha a szolgáltatást nyújtó az e törvény szerinti engedélyt eddig az időpontig megszerezte.

(9a)* Az egyes, az elektronikus ügyintézésrel kapcsolatos törvények módosításáról szóló 2013. évi LXXXI. törvény

a) hatálybalépésekor a Felügyelet engedélyével rendelkező szabályozott elektronikus ügyintézési szolgáltatást nyújtó szolgáltatók részére kiadott engedély 2014. június 30-ig érvényes,

b) hatálybalépését megelőzően a Felügyelet részére bejelentést tett szabályozott elektronikus ügyintézési szolgáltatást nyújtó szolgáltatók 2014. június 30-ig jogosultak szabályozott elektronikus ügyintézési szolgáltatás nyújtására.

(9b)* Az állam által kötelezően biztosítandó szabályozott elektronikus ügyintézési szolgáltatások nyújtására jogszabályban kijelölt szervezetnek a kijelölés szerinti szolgáltatást, ha jogszabály másképp nem rendelkezik, legkésőbb 2014. július 1-jétől kell nyújtania. A kijelölt szervezet 2014. június 30-ig a kijelölés szerinti szolgáltatást e törvény rendelkezéseinek megfelelően, engedély, illetve bejelentés nélkül nyújthatja.

(9c)* E törvénynek az egyes, az elektronikus ügyintézással kapcsolatos törvények módosításáról szóló 2013. évi LXXXI. törvénnyel megállapított rendelkezéseit az egyes, az elektronikus ügyintézással kapcsolatos törvények módosításáról szóló 2013. évi LXXXI. törvény hatálybalépését követően indult eljárásokban kell alkalmazni.

(10)* E törvénynek a fővárosi és megyei kormányhivatalok működésével összefüggő törvények, valamint a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény és egyes kapcsolódó törvények módosításáról szóló 2012. évi CCX. törvénnyel módosított rendelkezéseit az e rendelkezések hatálybalépését követően indult ügyekben és megismételt eljárásokban kell alkalmazni.

(11)* E törvénynek az egyes törvényeknek a közigazgatási hatósági eljárásokkal, az egyes közhiteles hatósági nyilvántartásokkal összefüggő, valamint egyéb törvények módosításáról szóló 2013. évi LXXXIV. törvény 55. §-ával módosított 21. § (1) bekezdés a) pontját e rendelkezés hatálybalépését követően indult, illetve a megismételt eljárásokban kell alkalmazni.

(12)* E törvénynek a kormányablakok kialakításával, valamint a fővárosi és megyei kormányhivatalok működésével összefüggő egyes törvények módosításáról szóló 2013. évi CCXVIII. törvénnyel megállapított rendelkezéseit az e rendelkezések hatálybalépését követően indult ügyekben és a megismételt eljárásokban kell alkalmazni.

171/A. §* (1) Ahol jogszabály az államigazgatási eljárás általános szabályairól szóló 1957. évi IV. törvényt említi, ott a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvényt, ahol államigazgatási eljárást említi, ott közigazgatási hatósági eljárást, ahol államigazgatási határozatot, azon közigazgatási hatósági döntést kell érteni.

(2) Ahol jogszabály

a) központi elektronikus szolgáltató rendszert említi, ott a Kormány által kötelezően nyújtott szabályozott elektronikus ügyintézési szolgáltatások együttesét vagy az adott szöveggörnyezetben hivatkozott szolgáltatást,

b) ügyfélkaput vagy hivatali kaput említi, ott a Kormány által kötelezően nyújtott azonosítási és biztonságos kézbesítési szabályozott elektronikus ügyintézési szolgáltatást, továbbá

c) ügyfél tárhelyét, vagy bármely megfogalmazásban tárhelyére történő információelhelyezést említ, ott a Kormány által kötelezően nyújtott biztonságos kézbesítési szabályozott elektronikus ügyintézési szolgáltatással történő kézbesítést

kell érteni.

Értelmező rendelkezések

172. §^{*} E törvény alkalmazásában:

a) *elektronikus igazolás*: valamely tény, állapot vagy egyéb adat, illetve az ügyfél adatainak vagy jogainak igazolására szolgáló elektronikus okirat, amelyet a hatóság vagy más szervezet abból a célból állít ki, hogy az abban foglaltakat e törvény hatálya alá tartozó eljárásban az ügyfél vagy a hatóság felhasználja,

b) *elektronikus levél*: az egyedi levelezési címek között levelezőprogram segítségével küldhető és fogadható adategyüttes,

c) *elektronikus ügyintézés*: azok az eljárási cselekmények, amelyek során az ügyfél vagy az ügyintézését biztosító szerv elektronikus nyilatkozatot tesz, vagy az ügyintézését biztosító szerv az ügyfél vagy más ügyintézését biztosító szerv nem elektronikus nyilatkozatát elektronikus nyilatkozattá alakítja át és azt az eljárás során felhasználja,

d) *elektronikus ügyintézéssel kapcsolatos szolgáltatás*:

da) a hatóság által az elektronikus ügyintézés megvalósítása érdekében kialakított informatikai háttér tekintet nélkül arra, hogy az informatikai háttér biztosítása során harmadik fél szolgáltatásait igénybe vette-e és milyen mértékben, vagy

db) a da) pontban meghatározott eseten kívül jogi személy, jogi személyiség nélküli szervezet által a hatóság vagy az ügyfél számára az elektronikus ügyintézés megvalósítása vagy használata érdekében ingyenesen vagy ellenérték fejében nyújtott, információs társadalommal összefüggő szolgáltatás,

e) *az eljárás egyéb résztvevői*: a tanú, a hatósági tanú, a szakértő, a tolmács, a szemletárgy birtokosa, az ügyfél képviselője és a hatósági közvetítő,

f) *életveszéllyel vagy súlyos kárral fenyegető helyzet*: egy vagy több embert az élet elvesztésével, illetve a testi épség vagy az egészség súlyos károsításával, továbbá a természeti vagy az épített környezet, valamint az anyagi javak jelentős vagy helyrehozhatatlan károsodásával közvetlenül fenyegető rendkívüli helyzet, állapot vagy esemény, amelynek megelőzése vagy káros hatásainak elhárítása hatósági intézkedést igényel,

g)^{*} *hivatás gyakorlásához kötött titok*: különösen az orvosi, ügyvédi és közjegyzői hivatás, továbbá az egyházi személy és a vallási tevékenységet végző szervezet vallásos szertartást hivatásszerűen végző tagja hivatásának gyakorlásához kötött titok,

h) *hozzátartozó*: az egyeneságbeli rokon és annak házastársa; az örökbe fogadó és a nevelőszülő; az örökbe fogadott és a nevelt gyermek; a testvér, a házastárs, az élettárs; a házastársnak, az élettársnak egyeneságbeli rokona, testvére és a testvér házastársa,

i) irat, okirat, közokirat, magánokirat: a polgári perrendtartásról szóló törvény szerinti irat, okirat, közokirat és magánokirat,

j) szabályozott elektronikus ügyintézési szolgáltatás: az alábbi elektronikus ügyintézésrel kapcsolatos szolgáltatások:

1. az ügyfél ügyintézési rendelkezésének nyilvántartása,
2. az ügyfél időszaki értesítése az elektronikus ügyintézési cselekményekről,
- 3.*
4. összerendelési nyilvántartás vezetése,
5. azonosítási szolgáltatás,
6. kézbesítési szolgáltatás,
7. elektronikus dokumentumtárolási szolgáltatás,
8. hitelesítés-szolgáltatás,
9. nyilatkozattételi jogosultsággal kapcsolatos elektronikus igazolás szolgáltatása,
- 10.* hozzáférés az elektronikus iratkezelő rendszerhez,
- 11.*
- 12.* hozzáférés biztosítása az informatikai rendszer működésével kapcsolatos adatokhoz,
13. elektronikus irat hiteles papír alapú irattá alakítása,
14. papír alapú irat átalakítása hiteles elektronikus irattá,
15. elektronikus iratról hiteles elektronikus másolat készítése,
16. elektronikus iratról hiteles, más formátumú elektronikus másolat készítése,
- 17.* elektronikus iratok kezelése,
18. a hatóság informatikai rendszeréhez automatikus adatelérési felület (hozzáférés) biztosítása más hatóság számára,
19. biztonságos elektronikus igazolási szolgáltatás,
20. iratérvényességi nyilvántartás vezetése,
- 21.*
- 22.* elektronikus dokumentum titkosítása,

- 23.* elektronikus űrlapok kezelése,
- 24.* elektronikus aláírás ellenőrzési szolgáltatás,
- 25.* informatikai háttér szolgáltatása,
- 26.* azonosításra visszavezetett dokumentumhitelesítés,
- 27.* elektronikus fizetési és elszámolási rendszer,
- 28.* iratkezelő rendszerek közötti iratáthelyezés-szolgáltatás,
- 29.* központi érkeztetési ügynök,
- 30.* központi kézbesítési ügynök,
- 31.* személyre szabott ügyintézési felület,
- 32.* az e törvény felhatalmazása alapján kiadott kormányrendeletben szabályozott elektronikus ügyintézési szolgáltatásként nevesített további elektronikus ügyintézésrel kapcsolatos szolgáltatás,

k) szabályozott elektronikus ügyintézési szolgáltató:

ka) a szabályozott elektronikus ügyintézési szolgáltatások elemeit saját ügyfelei számára nyújtó, illetve saját belső működése körében biztosító hatóság,

kb) a szabályozott elektronikus ügyintézési szolgáltatást más hatóság ügyfelei számára is nyújtó hatóság,

kc) a hatóságnak nem minősülő olyan személy, aki a szabályozott elektronikus ügyintézési szolgáltatást ügyfelek vagy hatóságok számára ingyenesen vagy ellenérték fejében elérhetővé teszi,

l)* törvény által védett titok: a minősített adat, továbbá az üzleti, a bank-, a biztosítási, az értékpapír-, a pénztártitok, a fizetési titok, az adótitok, a vámtitok, valamint a magántitok,

m)*

n) üzemzavar: az ügyfél és a hatóság, valamint a hatóságok egymás közötti elektronikus úton történő kapcsolattartása során felmerült, az elektronikus kapcsolattartás eszközéül használt informatikai rendszer átmeneti vagy tartós meghibásodása, valamint karbantartásának időtartama, ami miatt az informatikai rendszerek nem tudják biztosítani az elektronikus tájékoztatást, az elektronikus úton történő kapcsolattartást, valamint az elektronikus irat feltöltését, letöltését, továbbítását,

o)* médiatartalom-szolgáltató: a sajtószabadságról és a médiatartalmak alapvető szabályairól szóló törvény szerinti médiatartalom-szolgáltató,

p)^{*} *korlátozottan cselekvőképes személy*: olyan cselekvőképességében részlegesen korlátozott nagykorú, akinek a polgári jog szabályai szerinti cselekvőképessége az eljárásra, az eljárás tárgyára, illetve egyes eljárási cselekményekre kiterjedő hatállyal korlátozva van, valamint az a kiskorú, aki a tizennegyedik életévét betöltötte és nem cselekvőképtelen,

q)^{*} *kiskorú személy*: a Polgári Törvénykönyv szerinti kiskorú személy,

r)^{*} *cselekvőképtelen személy*: a Polgári Törvénykönyv szerinti cselekvőképtelen személy,

s)^{*} *cselekvőképes személy*: a Polgári Törvénykönyv szerinti cselekvőképes személy, valamint olyan cselekvőképességében részlegesen korlátozott nagykorú, akinek a polgári jog szabályai szerinti cselekvőképessége az eljárásra, az eljárás tárgyára, illetve az egyes eljárási cselekményekre kiterjedő hatállyal nincs korlátozva,

t)^{*} *elektronikus tájékoztatás*: az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló törvény szerint nyújtott elektronikus közzététel.

Hatálybalépés

173. § (1) Ez a törvény - a (2) és (3) bekezdésben meghatározott kivétellel - 2005. november 1-jén lép hatályba.

(2) A 109. § (2) bekezdése 2006. január 1-jén lép hatályba.^{*}

(3)-(4)^{*}

Felhatalmazás

174. § (1) Felhatalmazást kap a Kormány arra, hogy rendeletben állapítsa meg:

a)^{*} - a Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság véleményének kikérésével - a nemzetbiztonsági szolgálatok által közzeendő adatok körét,

b)^{*} az elektronikus kapcsolattartás részletes eljárási szabályait,^{*}

c)^{*} a hatósági közvetítők tevékenységére, a hatósági közvetítővé válás feltételeire és a hatósági közvetítő kiválasztására vonatkozó szabályokat,^{*}

d)^{*} a költségmentesség megállapításának szabályait,

e)^{*}

f)^{*} a hatósági tevékenység felügyeletének rendjét,

g)^{*} a 15. § (5) bekezdésében meghatározott szervezeteknek az eljárásba való bekapcsolódásuk érdekében vezetett elektronikus adatbázis létrehozására, vezetésére és az adatbázis alapján történő értesítésre vonatkozó szabályokat,^{*}

h)^{*} az eljárás irataiban lévő személyes és védett adatok megismerhetlenné tételéért, valamint az ilyen módon kivonatolt iratokról való másolat készítéséért fizetendő költségterítés mértékét és a költségterítés megfizetésének szabályait.^{*}

(2)^{*} Felhatalmazást kap az igazságügyért felelős miniszter arra, hogy az államháztartásért felelős miniszterrel egyetértésben rendeletben állapítsa meg a közigazgatási hatósági eljárásban közreműködő hatósági közvetítők és tolmácsok, az államháztartásért felelős miniszterrel, valamint a társadalmi felzárkózásért felelős miniszterrel egyetértésben a jeltolmácsok díjazására vonatkozó szabályokat.^{*}

(3) Felhatalmazást kap

a)^{*}

b)-c)^{*}

d)^{*} az igazságügyért felelős miniszter, hogy az államháztartásért felelős miniszter egyetértésével rendeletben állapítsa meg a tanú és a hatósági tanú által felszámítható költségekre vonatkozó részletes szabályokat,^{*}

e)^{*} az igazságügyért felelős miniszter, hogy rendeletben állapítsa meg a közigazgatási hatósági eljárás során lefoglalt dolgok tárolásának és értékesítésének részletes szabályait,^{*}

f)^{*} az igazságügyért felelős miniszter, hogy rendeletben állapítsa meg a hatósági letét részletes szabályait.^{*}

(4)^{*} Felhatalmazást kapnak a feladatkörrel rendelkező miniszterek, hogy rendeletben határozzák meg azon jogszabályi rendelkezések körét, amelyek megsértése esetén a 94. § (2) bekezdés *b)* pontja alkalmazásának van helye.^{*}

(5)^{*} Felhatalmazást kap az igazságügyért felelős miniszter arra, hogy a közérdekű munka végrehajtásának, a közérdekű munka foglalkoztatói nyilvántartás részére történő adatközlés formájának és módjának, valamint az adatközlés rendjének, a közérdekű munka foglalkoztatói nyilvántartását vezető szerv által teljesített adatszolgáltatás rendjének részletes szabályait - a foglalkoztatáspolitikáért felelős miniszterrel egyetértésben rendeletben - állapítsa meg.^{*}

(6)^{*} Felhatalmazást kap az e-közigazgatásért felelős miniszter, hogy - a közigazgatási informatika infrastrukturális megvalósíthatóságának biztosításáért felelős miniszterrel, az igazságügyért felelős miniszterrel, az informatikáért felelős miniszterrel és az államháztartásért felelős miniszterrel egyetértésben - rendeletben állapítsa meg az állam által kötelezően nyújtandó szabályozott elektronikus ügyintézési szolgáltatások használatával, igénybevételeivel, működtetésével kapcsolatos díjak mértékét, valamint a díjak viselésével, megfizetésével, beszedésével, kezelésével, nyilvántartásával kapcsolatos szabályokat.

174/A. §^{*} (1) Felhatalmazást kap a Kormány, hogy rendeletben a közigazgatási hatósági eljárásokban^{*}

a) közreműködő szakhatóságokat kijelölje,^{*}

b) meghatározza a szakhatóságnak azt a hatáskörét, amelynek keretei között az állásfoglalását kialakítja, ezek között^{*}

ba) az egyedi szakhatósági előírás vagy feltétel tartalmi követelményeit,^{*}

bb) a szakhatóság által a szakhatósági állásfoglalás kialakítása során vizsgált szempontokat, továbbá^{*}

c) meghatározza a szakhatósági közreműködésre, az ügyben érdemi döntésre jogosult hatóság és a szakhatóság közötti együttműködésre vonatkozó részletes eljárási szabályokat.^{*}

(2) Felhatalmazást kap a Kormány, hogy rendeletben jelölje ki a végrehajtást foganatosító szervet és a külföldi határozat végrehajtására irányuló megkereséssel kapcsolatban intézkedésre jogosult szervet vagy szerveket.^{*}

(3)^{*} Felhatalmazást kap a Kormány, hogy a kormányablakot vagy kormányablakokat rendeletben jelölje ki, valamint meghatározza feladat- és hatáskörüket.^{*}

(4)^{*} Felhatalmazást kap a Kormány, hogy a 169/A. § (3) bekezdése szerinti szervezetet kijelölje, valamint az általa biztosított hatósági szolgáltatások nyújtásának szabályait rendeletben állapítsa meg.^{*}

(5)^{*} Felhatalmazást kap a Kormány, hogy rendeletben állapítsa meg azokat az ügyeket, amelyekben a kormányablak az ügyre vonatkozó jogszabályban meghatározott hatóság mellett első fokon jogosult eljárni, valamint a kormányablak eljárásának részletes szabályait.^{*}

175. §^{*} (1) Felhatalmazást kap a Kormány, hogy rendeletben jelölje ki

a) az elektronikus ügyintézési felügyeletet,^{*}

b) az ügyintézési rendelkezést nyilvántartó szervet,^{*}

c) az állam által kötelezően nyújtandó szabályozott elektronikus ügyintézési szolgáltatások szolgáltatóit,^{*}

d)^{*} az ügyfélkapu regisztrációs szervet vagy szerveket,

e)^{*} az ügyfélkapu regisztrációs adatbázist kezelő szervet vagy szerveket,

f)^{*} az elektronikus ügyintézészt igénybe vevő, külföldön élő természetes személyek személyi nyilvántartásának adatkezelőjét.

(2) Felhatalmazást kap a Kormány, hogy rendeletben szabályozza

a) az elektronikus ügyintézés és az elektronikus kapcsolattartás részletes szabályait,^{*}

b) a szabályozott elektronikus ügyintézési szolgáltatás igénybevételének részletes szabályait,^{*}

c) az elektronikus ügyintézési felügyelet és a 161. § (5) bekezdése szerinti szakhatóság hatáskörét és eljárását,^{*}

d) a hatóság azonosításával kapcsolatos részletes követelményeket,^{*}

e) az elektronikus iratok kezelésével és megőrzésével kapcsolatos sajátos követelményeket,^{*}

f) a biztonsági szintek meghatározásának szabályait és az elfogadott biztonsági szintek meghatározását a hatóság esetén,^{*}

g) a kormányzati hitelesítés-szolgáltató működésének részletes szabályait, valamint^{*}

h) az elektronikus ügyintézés céljaira felhasználható elektronikus aláírásokra, az elektronikus aláíráshoz tartozó tanúsítványokra, illetve az azokkal összefüggésben nyújtott elektronikus aláírással kapcsolatos szolgáltatásokra vonatkozó sajátos követelményeket.

(3) Felhatalmazást kap a Kormány, hogy rendeletben szabályozza

a) az írásbelinek nem minősülő elektronikus nyilatkozat írásbelinek minősülő elektronikus nyilatkozattá történő átalakításának, elektronikus iratról hiteles papír alapú kiadmány vagy másolat készítésének, papír alapú iratról hiteles elektronikus másolat készítésének részletes szabályait,^{*}

b) az ügyintézési rendelkezés tételének és nyilvántartásba vételének részletes szabályait,^{*}

c) az azonosítási hibából eredő kockázat és a biztonsági szintek közötti kapcsolatot, az azonosítási hiba bekövetkezéséből származó lehetséges kár jellege és súlyosságának mérlegelése során figyelembe veendő részletes szempontokat,

d)^{*} a szabályozott elektronikus ügyintézési szolgáltatások részletes követelményeit, a szabályozott elektronikus ügyintézési szolgáltatásnyújtás részletes eljárási rendjét, az engedélyköteles szabályozott elektronikus ügyintézési szolgáltatások körét, valamint a szabályozott elektronikus ügyintézési szolgáltatásnyújtásra vonatkozó szervezési feltételeket,

e) a szabályozott elektronikus ügyintézési szolgáltató által teljesítendő személyi és pénzügyi feltételeket,^{*}

f)^{*} az elektronikus ügyintézési szolgáltató regisztrációjának részletes szabályait,

g) az elektronikus fizetésekre és elszámolásokra vonatkozó részletes szabályokat.^{*}

(4)^{*} Felhatalmazást kap az informatikáért felelős miniszter, hogy az e-közigazgatásért felelős miniszterrel és az igazságügyért felelős miniszterrel egyetértésben a technikai előírásokat igénylő szabályozott elektronikus ügyintézési szolgáltatások követelményeit rendeletben állapíthassa meg.

(5)^{*} Felhatalmazást kap az e-közigazgatásért felelős miniszter, hogy az elektronikus ügyintézési szolgáltatás bejelentéséért, engedélyezéséért fizetendő igazgatási szolgáltatási díj mértékét, valamint a díj megfizetésével, beszedésével, kezelésével, nyilvántartásával

kapcsolatos szabályokat az adópolitikáért felelős miniszterrel és az igazságügyért felelős miniszterrel egyetértésben rendeletben állapítsa meg.

176. §^{*}

177. §^{*} E törvény

a) a harmadik országbeli állampolgárok és hontalan személyek nemzetközi védelemre jogosultként való elismerésére, az egységes menekült- vagy kiegészítő védelmet biztosító jogállásra, valamint a nyújtott védelem tartalmára vonatkozó szabályokról szóló, 2011. december 13-i 2011/95/EU európai parlamenti és tanácsi irányelvnek, valamint

b) a harmadik országbeli állampolgárok valamely tagállam területén való tartózkodására és munkavállalására vonatkozó összevont engedélyre irányuló összevont kérelmezési eljárásról, valamint a harmadik országból származó, valamely tagállam területén jogszerűen tartózkodó munkavállalók közös jogairól szóló, 2011. december 13-i 2011/98/EU európai parlamenti és tanácsi irányelvnek

való megfelelést szolgálja.

178-187. §^{*}

188. §^{*}

189. §^{*}
